

Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Gołdap do roku 2030

Spis treści

Wprowadzenie.....	3
1. Analiza strategiczna.....	5
1.1. Wnioski z analizy społeczno-gospodarczej	5
1.2. Analiza SWOT	12
1.3. Drzewo problemów	16
2. Rozwój strategiczny Gminy Gołdap do roku 2030.....	18
2.1. Wizja rozwoju gminy Gołdap w perspektywie 2030 roku	18
2.2. Cele strategiczne rozwoju, kierunki działań i wskaźniki osiągnięcia celów	19
2.2. Planowane działania w ramach OSI określone w strategii rozwoju województwa.....	38
2.3. Obszary strategicznej interwencji w Gołdapi	44
2.4. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej.....	60
2.5. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej.....	66
3. Zgodność Strategii z założeniami zawartymi w dokumentach wyższego rzędu	75
3.1. Strategia na rzecz Odpowiedzialności Rozwoju do roku 2020 z perspektywą 2030 roku	75
3.2. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	77
3.3. Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego.....	78
3.4. Miasta dobrego życia 2030. Program rozwoju miast sieci CITTASLOW województwa warmińsko-mazurskiego	79
3.5. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru funkcjonalnego subregionu EGO na lata 2020-2030	81
3.6. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko-mazurskiego.....	76
4. System realizacji Strategii.....	85
4.1. Zarządzanie Strategią	85
4.2. Wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych.....	92
4.3. Ramy finansowe i źródła finansowania	93
Spis schematów, rysunków, wykresów, tabel.....	90
Załącznik nr 1. Diagnoza społeczno-gospodarcza Gminy Gołdap	96
Załącznik nr 2. Plan rozwoju uzdrowiska Gołdap na lata 2021-2027	98
Załącznik nr 3. Karta projektu	99

Wprowadzenie

Jedną z podstawowych metod zarządzania gminną jednostką samorządu terytorialnego jest planowanie strategiczne rozwoju gminy w dłuższym horyzoncie czasowym. Głównym instrumentem wykorzystywanym w długofalowej polityce rozwoju jest strategia, która zawiera cele rozwoju gminy i takie kierunki oraz priorytety działania, które są niezbędne do realizacji przyjętych założeń. Działania będą realizowane przez gminę oraz jej partnerów społeczno-gospodarczych, które przyczynią się do wzrostu pozycji konkurencyjnej gminy, jako miejsca atrakcyjnego do zamieszkania i prowadzenia działalności gospodarczej.

Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Gołdap do roku 2030 jest kontynuacją dla wielu działań i inicjatyw wspierających rozwój Gminy, które zostały wpisane i realizowane zgodnie z założonymi celami i kierunkami rozwoju w poprzednim dokumencie strategicznym Gminy Gołdap, tj. *Strategii rozwoju społeczno- gospodarczego Gminy Gołdap do roku 2025*. Pomimo obowiązującego jeszcze horyzontu czasowego poprzedniej strategii, w dniu 13.11.2020 roku weszły w życie przepisy wprowadzone ustawą z dnia 15 lipca 2020 roku o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2020 r. poz. 1378), której celem jest uporządkowanie krajowego systemu dokumentów strategicznych w zakresie polityki rozwoju i zapewnienie jego spójności, jak również zwiększenie efektywności programowania i realizacji strategii, polityk i programów. Dlatego też poprzedni dokument strategiczny określający długofalowy rozwój Gminy wymaga aktualizacji zarówno ze względu na wspomniane zmiany prawne, ale przede wszystkim zmieniającą się sytuację gospodarczą, społeczną i przestrzenną Gminy, jak i w jej otoczeniu. Strategia, w odróżnieniu od dotychczasowego dokumentu strategicznego określającego długofalowy rozwój Gminy, będzie wiązać planowanie społeczno- gospodarcze z przestrzennym. Dzięki temu będzie wspierała trwałą i zrównoważoną rozwój Gminy Gołdap.

Należy jednak podkreślić, że niniejsza *Strategia* nie jest zamkniętym dokumentem i w przypadku zmian zarówno zewnętrznych, jak i wewnętrznych uwarunkowań społecznych i gospodarczych oraz wykreowania nowych kierunków rozwoju, powinna zostać zaktualizowana.

Okres *Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Gołdap do roku 2030* jest nawiązaniem do nowej perspektywy finansowej Unii Europejskiej (tj. 2021-2027) i szansą modernizacji obszaru społecznego i gospodarczego gminy poprzez realizację projektów inwestycyjnych, których realizacja ma przyczynić się do osiągnięcia zawartych w niej celów operacyjnych i tym samym celów strategicznych.

Prace nad niniejszą Strategią rozpoczęto w maju 2021 roku, kiedy to Burmistrz Gminy Gołdap podjął decyzję o przystąpieniu do opracowania dokumentu i przedstawił projekt uchwały Radzie Miejskiej (Uchwała Nr XXXVI/300/2021 Rady Miejskiej w Gołdapi z dnia 25 maja 2021 r. w sprawie określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu *Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Gołdap do roku 2030*, w tym trybu konsultacji). Prace nad stworzeniem *Strategii* oparto na partycypacyjno – eksperckim modelu budowy dokumentów strategicznych. Proces tworzenia dokumentu poprzedzono przygotowaniem *Diagnozy społeczno- gospodarczej Gminy Gołdap* oraz przeprowadzeniem warsztatów konsultacyjnych dla przedstawicieli Urzędu Miejskiego w Gołdapi i jednostek podległych oraz mieszkańców. Ponadto przeprowadzono badania ankietowe w formie on-line i papierowej, wywiady pogłębione zarówno z władzami samorządu, ale również z mieszkańcami i przedsiębiorcami.

Strategia składa się z czterech części. Pierwsza część stanowi podsumowanie *Diagnozy społeczno-gospodarczej Gminy Gołdap*, która stanowi Załącznik nr 1 do niniejszego dokumentu. Diagnoza strategiczna, drzewo problemów oraz analiza SWOT jest punktem wyjścia do projektowania rozwoju Gminy. W drugiej części zostały określone następujące elementy wizja rozwoju, cele strategiczne i operacyjne wraz z kierunkami działania. Ponadto w tej części przedstawiono zarówno planowane działania Gminy Gołdap i wpisujące się w obszary strategicznej

interwencji zawarte w strategii rozwoju województwa warmińsko-mazurskiego (OSI Miasta CITTASLOW, OSI EGO), jak i określono obszary strategicznej interwencji dla Gminy (OSI Uzdrowisko, Osi Przedsiębiorczość, OSI Rewitalizacja, OSI Obszary zagrożone marginalizacją). Pokazano również model struktury funkcjonalno- przestrzennej wraz rekomendacjami w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej. W trzeciej części dokumentu wykazano zgodność *Strategii* z wytycznymi i założeniami zawartymi w dokumentach wyższego rzędu. W ostatniej części dokumentu pokazano system realizacji *Strategii* wraz z wytycznymi do sporządzania dokumentów wykonawczych oraz ramy finansowe i źródła finansowania.

Projekt *Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Gołdap* został przygotowany zgodnie z art. 10e ust. 3 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2020 r. poz. 713 ze zm.) z uwzględnieniem wniosków z przeprowadzenia konsultacji społecznych (spotkań, badań ankietowych, wywiadów pogłębionych). Po przygotowaniu dokumentu, poddano go konsultacjom społecznym i przedłożył się Zarządowi Województwa Warmińsko-Mazurskiego w celu wydania opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w strategii. Po pozytywnym zaopiniowaniu przez Zarząd Województwa, przeprowadzi się ewaluację trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji *Strategii*.

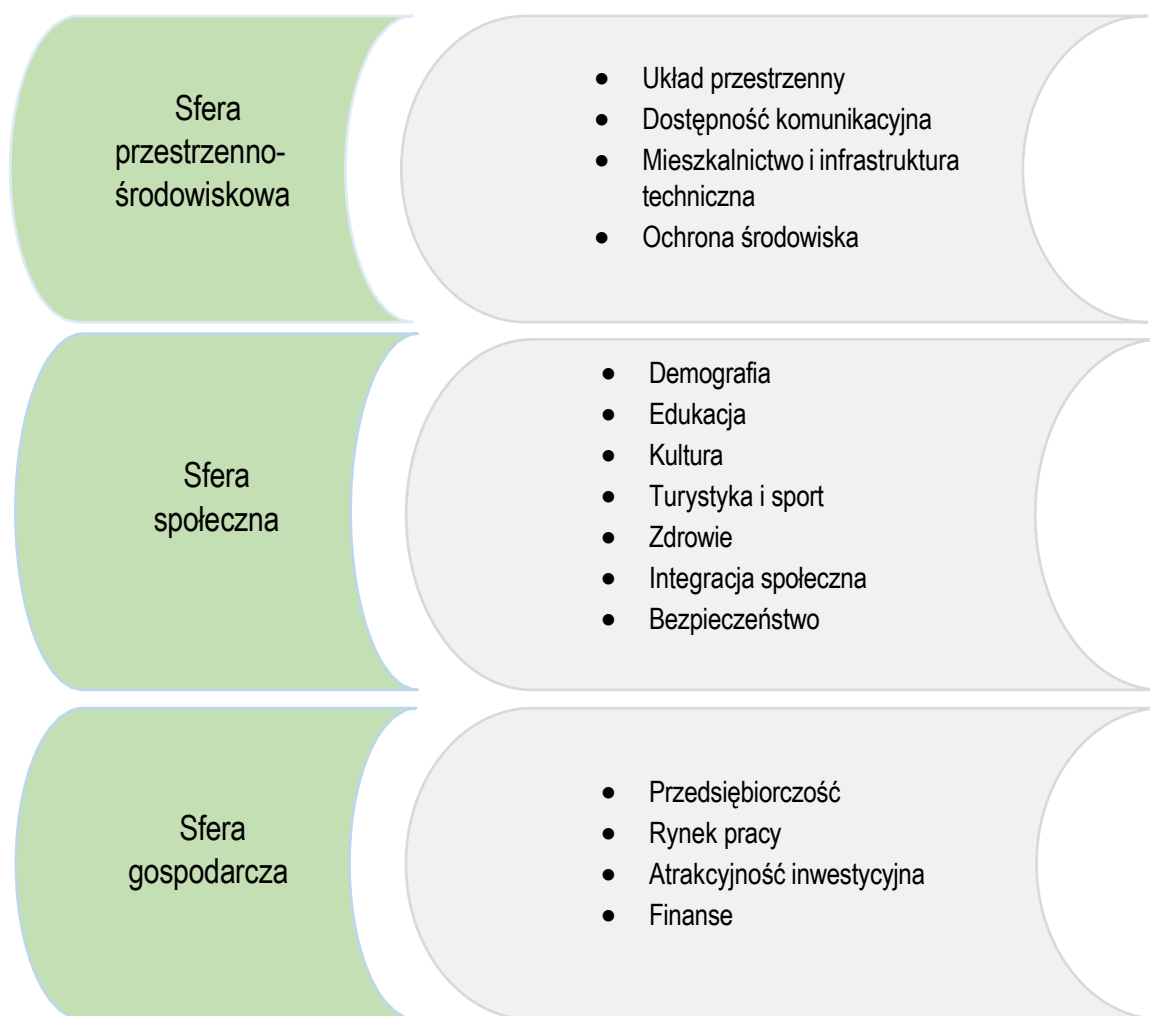
1. Analiza strategiczna

1.1. Wnioski z analizy społeczno-gospodarczej

Diagnoza społeczno-gospodarcza Gminy Gołdap, która jest Załącznikiem nr 1 do niniejszego dokumentu zawiera dane statystyczne wraz ze wskaźnikami obrazującymi zmiany zachodzące w najważniejszych obszarach społecznych i gospodarczych na przestrzeni ostatnich lat, jak również działania realizowane przez władze miasta oraz zaangażowanie mieszkańców w rozwój Gminy Gołdap.

Na Schemacie nr 1 przedstawiono badane obszary społeczno-gospodarcze w *Diagnozie*, które w niniejszym dokumencie zostaną podsumowane wraz ze wskazaniem stanu obecnego i wyzwań, jakie stają przed władzami Gminy Gołdap. Dzięki temu na dalszym etapie opracowania *Strategii* będzie można stworzyć analizę SWOT, jako jedną z najczęściej wykorzystywanych metod w procesie zarządzania strategicznego, pozwalającą wyróżnić zjawiska o kluczowym znaczeniu dla rozwoju miasta, a następnie wizje i cele strategiczne miasta na najbliższą dekadę.

Schemat 1. Badane obszary społeczno-gospodarcze

Źródło: opracowanie własne

SFERA PRZESTRZENNO-ŚRODOWISKOWA

Gmina Gołdap położona jest w północno-wschodniej części województwa warmińsko-mazurskiego. Dla możliwości rozwojowych Gminy duże znaczenie ma **bliskość z Obwodem Kaliningradzkim Federacji Rosyjskiej** (północną granicę gminy Gołdap stanowi granica państwa z Obwodem) **oraz z Litwą** (ok. 40 km). Natomiast odległość gminy do miasta wojewódzkiego, Olsztyna, wynosi około 170 km. Ponadto, odległość do miast o znaczeniu międzynarodowym (z portami lotniczymi) wynosi 296 km do Gdańska i 308 km do Warszawy, co może być barierą rozwoju gospodarczego miasta.

Gmina Gołdap leży **poza głównymi szlakami komunikacyjnymi kraju**. Podstawowy układ sieci drogowej Gminy Gołdap to: droga krajowa nr 65 - granica państwa - Gołdap - Olecko - Elk - Białystok, drogi wojewódzkie nr 650 - Węgorzewo - Banie Mazurskie - Gołdap, nr 651 - Gołdap - Żytkiejmy - Szypliszki. Szczególne znaczenie dla rozwoju lokalnego systemu komunikacyjnego ma stan techniczny dróg. Infrastruktura drogowa w gminie podlega stałej modernizacji. W ostatnich latach zrealizowano wiele inwestycji służących poprawie bezpieczeństwa i jakości życia mieszkańców, w tym modernizację i przebudowę dróg oraz chodników. Jednakże w dalszym ciągu są widoczne braki w infrastrukturze drogowej (drogi, chodniki, oświetlenie uliczne, parkingi, monitoring).

Ponadto poprawiła się dostępność komunikacyjna poprzez funkcjonowanie międzynarodowego lotniska Olsztyn- Mazury w Szymanach, oddalonego od Gołdapi o 160 km.

Gołdap posiada regularną autobusową **komunikację miejską**, prowadzoną przez prywatnego przedsiębiorcę, która łączy centrum miasta z infrastrukturą uzdrowską. Jednakże nie jest ona dostosowana do osób ze szczególnymi potrzebami, co może powodować rezygnację tej grupy osób z korzystania z dostępnej infrastruktury miejskiej. Komunikację lokalną autobusową uzupełnia prywatny transport taksówkarski. Wyzwaniem dla Gminy Gołdap jest rozwój transportu zbiorowego poprzez jego rozbudowę i zwiększenie dostępności dla mieszkańców. PKS Gołdap posiada dogodne, codzienne, **bezpośrednie połączenia autobusowe z większością miejscowości województwa**, w tym z Olsztynem, a ponadto z Białymstokiem i Warszawą. Od lipca 2021 roku funkcjonuje nowa linia autobusowa Gołdap – Olecko – Elk w dwóch kierunkach, co zwiększa mobilność mieszkańców Gminy i zwiększa atrakcyjność Gminy, jako gminę turystyczną i jako atrakcyjne miejsce pracy.

Ważnym elementem miejscowości turystycznej są **ścieżki rowerowe**. Celem jednostek samorządowych powinno być uzyskanie spójnego systemu dróg turystycznych, które mogłyby być wykorzystywane zarówno na krótkich dystansach w celach rekreacyjnych, jak i na długich trasach turystycznych.

Natomiast barierą rozwoju społeczno-gospodarczego Gołdapi jest **brak czynnych połączeń kolejowych o charakterze osobowym i towarowym**. Transport kolejowy ma duże znaczenie gospodarcze i społeczne, ponieważ zwiększa dostępność miejscowości, mobilność zawodową oraz współuczestniczy w wytwarzaniu dóbr m.in. poprzez przewozy towarów. Ponadto Gołdap, jako miejscowość uzdrowska powinna w szczególności dbać o ochronę środowiska, w tym czyste powietrze, a komunikacja kolejowa nie zanieczyszcza wód, gleb i powietrza oraz nie emituje hałasu w takim stopniu, jak transport samochodowy. Szansą na odtworzenie kolei byłaby realizacja projektu *Modernizacja linii kolejowej nr 041 Gołdap – Olecko – Elk* złożonego przez Województwo Warmińsko-Mazurskie w ramach Programu *Kolej +*. Jednakże, z uwagi na fakt, że samorząd województwa zgłosił aż 4 projekty w ramach jednej edycji konkursu, wszystkie samorządy zostały poproszone o partycypację we wkładzie własnym (15 proc. wydatków kwalifikowanych). Jednakże z trzech samorządów we wspomnianym wyżej projekcie, tylko samorząd Elku wyraził gotowość w partycypacji finansowej, dlatego też samorząd województwa zrezygnował z realizacji projektu.

Wraz ze wzrostem znaczenia zdrowia oraz Gołdapi w unijnym systemie opieki zdrowia powinno zostać stworzone „zielone” połączenie kolejowe z lotniskiem Olsztyn – Mazury w Szymanach.

Najważniejszym dokumentem planistycznym Gminy jest *Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Gołdap*. Zasady kształtowania i wykorzystywania przestrzeni określone są w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Na koniec 2020 roku tylko **1,61 proc. powierzchni gminy jest pokrytych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego**. W strukturze przestrzennej gminy Gołdap dominują przestrzenie otwarte - pola, łąki, lasy i zadrzewienia, wody powierzchniowe. Występują tu duże kompleksy leśne (lesistość - ok.30%) i duża ilość różnorodnych zbiorników wodnych (11 małych jezior, liczne rzeki i ciek wodne). Gmina Gołdap posiada **walory przyrodnicze i krajobrazowe**. Udział różnorodnych form obszarów chronionych w powierzchni powiatu (brak danych dla gminy) wynosi ponad 78,5 proc.

Wody powierzchniowe zajmują 1,34 proc. powierzchni gminy Gołdap, należą do nich jeziora oraz ciek. Głównym ciekiem kształtującym stosunki wodne na tym terenie jest Gołdapa (ciek III rzędu), prawobrzeżny dopływ Węgorapy. Innym istotnym elementem sieci hydrograficznej gminy są wody stojące takie jak jeziora oraz zbiorniki wodne. Na terenie gminy występuje 12 jezior. Największe jezioro na terenie Gminy jest jezioro Gołdap.

Na terenie gminy znajdują się **obszary szczególnego zagrożenia powodzią i obszary osuwania się mas ziemnych**. Zgodnie z mapami zagrożenia powodziowego opublikowanymi w 2020 r. obszary szczególnego zagrożenia powodzią w Gminie Gołdap obejmują strefy zalewu wodami powodziowymi (raz na 100 lat oraz na 10 lat) rzeki Gołdapa oraz rzeki Netta. Na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią obowiązują przepisy dotyczące prawa wodnego. Ponadto **zasadniczym zagrożeniem dla wód powierzchniowych jest emisja zanieczyszczeń**, powodująca stałe pogarszanie się ich stanu. Źródłami emisji zanieczyszczeń są: punktowe (ścieki wprowadzane bezpośrednio do cieków i wód stojących), rozproszone (ścieki odprowadzane z terenów nieskanalizowanych i nie posiadających oczyszczalni), obszarowe (zanieczyszczenia przedostające się ze zlewni w związku z procesami infiltracji, spływu powierzchniowego, erozji wietrznej i wodnej), liniowe (pochodzące z otoczenia dróg i torowisk, przedostające się z wodami deszczowymi i roztopowymi).

Na podstawie Planu przeciwdziałania skutkom suszy z 2021 r. stwierdzono, że na terenie Gminy Gołdap przeważa umiarkowane zagrożenie suszą ze znacznym udziałem słabego zagrożenia oraz niewielkim zagrożenia silnego (łącznie zagrożenie suszą). Uwzględniając podział na rodzaje suszy największy problem stanowi susza atmosferyczna (zagrożenie ekstremalne).

Obszar zurbanizowany stanowi około 6 proc. terenu gminy. W gminie wyodrębniono mniejsze jednostki pomocnicze: 5 osiedli na terenie miasta i 32 sołectwa na terenie gminy Gołdap.

Gmina Gołdap jest samorządem o średnim poziomie atrakcyjności osadniczej – świadczyć o tym może liczba oddanych mieszkań do użytku tj. 1,3 w gminie i jest znacznie mniejsza od wartości dla województwa warmińsko-mazurskiego (4,5) oraz mniejsza od średniej dla całej Polski (5,8). Ponadto w ostatnich latach Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Spółka z o.o. z siedzibą w Gołdapi **przeprowadziło kilkanaście inwestycji w zakresie infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej** poprawiając tym samym jakość życia mieszkańców. Jednakże ciągle widoczne są braki w infrastrukturze technicznej.

Na terenie Gołdapi wyznaczono **obszar rewitalizowany** w ramach *Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow województwa warmińsko-mazurskiego w zakresie miasta Gołdap*, którego powierzchnia wynosi 0,80 km², natomiast łączna liczba osób zamieszkujących na obszarze rewitalizacji wynosi 6 096 osób, co stanowi 29,7% mieszkańców Gminy Gołdap. Zrealizowane działania rewitalizacyjne stanowiły istotny instrument rozwoju społeczno-gospodarczego miasta, których efektem jest poprawa jakości życia lokalnej społeczności.

Gołdap jest miejscowością uzdrowiskową, gdzie bardzo ważna jest ochrona środowiska, a przede wszystkim czyste powietrze. W gminie **w niewielkim stopniu wykorzystywane są odnawialne źródła energii**, do których można zaliczyć kolektory słoneczne, panele fotowoltaiczne, pompy ciepła i małe turbiny wiatrowe. Gmina Gołdap podejmuje różnorodne **działania prośrodowiskowe** m.in. realizując inwestycje zielone (zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych m.in. poprzez udzielanie dotacji na dofinansowanie inwestycji służących ochronie powietrza, polegających na wymianie źródeł ogrzewania na proekologiczne w budynkach mieszkalnych, rozwój terenów zieleni, termomodernizacja budynków publicznych, oddelegowanie pracownika w celu informowania nt. projektu *Czyste powietrze*) i niebieskie (ochrona wód m.in. dofinansowania budowy przydomowych oczyszczalni ścieków

na terenie gminy Gołdap, budowa zbiornika retencyjnego, rekultywacja jeziora Gołdap, prowadzenie ewidencji przydomowych oczyszczalni ścieków i zbiorników bezodpływowych, budowa indywidualnych systemów oczyszczania ścieków, bieżąca konserwacja i utrzymanie cieków wodnych, monitorowanie cieków wodnych, konserwacja rowów melioracyjnych). Natomiast proces **usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu gminy przebiega stopniowo ze względu na ograniczone środki finansowe właścicieli budynków.**

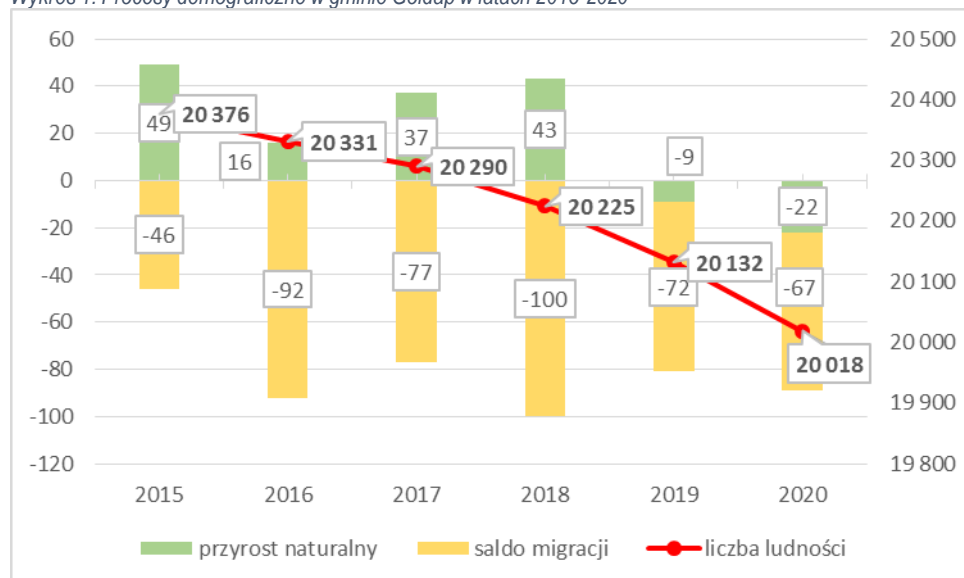
Wyzwania dla Gminy Gołdap:

- ❖ Poprawa dostępności komunikacyjnej (publiczne środki transportu)
- ❖ Poprawa bezpieczeństwa drogowego (jakość infrastruktury drogowej – chodniki, nawierzchnia, oświetlenie i monitoring)
- ❖ Rozwój ścieżek rowerowych wzmacniający potencjał turystyczny gminy
- ❖ Kontynuowanie procesu rewitalizacyjnego miasta
- ❖ Ochrona środowiska przyrodniczego (budowa/przebudowa/ modernizacja infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz regulacja gospodarki odpadami, bieżący monitoring oraz poprawa jakości powietrza, poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych oraz małej retencji)
- ❖ Poprawa dostępności i jakości sieci internetowej
- ❖ Budowa marki „bardzo spokojnego” centrum zdrowia dla obywateli zjednoczonej Europy.

SFERA SPOŁECZNA

W analizowanym okresie (2015-2020) zaobserwowano w gminie Gołdap **niekorzystne trendy demograficzne**. Zauważalny jest zarówno spadek liczby ludności (o 358 osób, tj. 1,6 proc.), na który ma wpływ przede wszystkim ujemne i zmniejszające się saldo migracji (-387 osób) oraz występujące zjawisko starzenia się społeczeństwa (zwiększenie udziału starszych osób w ogólnej liczbie ludności przy jednoczesnym zmniejszeniu się udziału w tej strukturze dzieci), które powoduje ujemny przyrost naturalny. Negatywne procesy demograficzne można zaobserwować na poniższym wykresie.

Wykres 1. Procesy demograficzne w gminie Gołdap w latach 2015-2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS

Zgodnie z *Prognozą ludności gmin na lata 2017-2030* liczba mieszkańców Gminy Gołdap będzie wynosiła 19 731 osób, z czego 18,2 proc. będą stanowiły dzieci, 59 proc. ludności będzie w strukturze wieku produkcyjnym, natomiast 22,8 proc. będzie w strukturze ekonomicznej poprodukcyjnej.

Zgodnie z GUS, w 2020 roku odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach (czyli dzieci do lat 3) wyniósł 8,3 proc. Jedną z przyczyn tego stanu może być **niewystarczająca liczba miejsc w żłobkach**. Natomiast odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym wyniósł w 2020 roku 88,8 proc. Oznacza to, że **poziom upowszechniania edukacji przedszkolnej na terenie Gminy jest stosunkowo wysoki** i zbliżony do wartości uzyskanej dla Polski – 90,1 proc. Jednakże należy zaznaczyć, że podczas konsultacji społecznych zgłoszono problem z brakiem miejsc w przedszkolach.

Jakość nauczania w gminie Gołdap jest na średnim poziomie. Świadczą o tym wyniki egzaminów ósmoklasistów w 2020 roku. Zdecydowanie najlepsze wyniki zostały osiągnięte przez absolwentów SP3 w Gołdapi, zdobywając podobne średnie wyniki egzaminów ze średnią krajową i wojewódzką. Zdecydowanie słabiej poradzili sobie uczniowie SP 5 w Gołdapi, SP w Grabowie, SP Galweciach, Boćwinie i SP w Jabłońskich, SP Dla Dorosłych w Gołdapi osiągając poniżej średniej krajowej i wojewódzkiej. Natomiast 64,4 proc. absolwentów szkół ponadpodstawowych zdało egzamin maturalny w 2020 roku. Największa zdawalność była w Liceum Ogólnokształcącym im. Jana Pawła II w Gołdapi (91 proc.).

Oferta kulturalna jest istotnym elementem życia społecznego i turystycznego gminy. Jakość i ilość usług kulturalnych oferowanych przez Gminę **może stanowić przewagę konkurencyjną w wymiarze lokalnym, regionalnym i krajowym**. Organizowane są tu wydarzenia o randze lokalnej i ponadlokalnej, które przyciągają zarówno mieszkańców gminy i powiatu, jak i turystów z całej Polski. Ponadto na terenie gminy funkcjonują aktywnie instytucje kultury: Dom Kultury w Gołdapi, dwie biblioteki w tym jedna biblioteka publiczna (Biblioteka Publiczna w Gołdapi), Izba Regionalna „Muzeum Ziemi Gołdapskiej im. M.M. Ratasiewicza” oraz trzy świetlice wiejskie. Ze względu na zniszczenia Gołdapi podczas II wojny światowej, na terenie gminy nie ma za wiele zabytków.

Gmina Gołdap zapewnia zarówno mieszkańcom i turystom **urozmaiconą formę relaksu, wypoczynku oraz udział w organizowanych imprezach sportowych**. Instytucją, która jest odpowiedzialna za rozwój sportu w gminie Gołdap jest Ośrodek Sportu i Rekreacji. Na terenie gminy Gołdap znajdują się **obiekty sportowe i atrakcje zapewniające ofertę turystyczną całoroczną** (szczegółowe opisane w Załączniku nr 1 do Strategii, w *Diagnozie społeczno-gospodarczej gminy Gołdap*). Aktywny wypoczynek zapewnia też **jezioro Gołdap, przez które biegnie granica z Rosją**, wraz z infrastrukturą towarzyszącą, rzeka Gołdapa, po której odbywają się spływy kajakowe na trasie liczącej 38 km z Gołdapi do Bań Mazurskich. Potencjał turystyczny do wykorzystania w przyszłości posiada również zbiornik przeciwpowodziowy małej retencji o powierzchni niemal 24 ha zlokalizowany na terenie miasta, a także małe jeziora w pozostałych częściach gminy. Dodatkowo miasto stanowi **bazę wypadową do pobliskiej Puszczy Rominckiej**. Na terenie Parku Krajobrazowego Puszczy Rominckiej wytyczone zostały **szlaki piesze** (z czego dwa rozpoczynają się w Gołdapi), rowerowe oraz ścieżki edukacyjne pozwalające na korzystanie z uroków przyrody i krajobrazu. Ponadto ofertę turystyczną wzmacnia przede wszystkim **ogólnodostępna infrastruktura w dzielnicy uzdrowiskowej**. Na podstawie badania potencjału turystycznego zawartego w *Diagnozie społeczno-gospodarczej gminy Gołdap* obserwuje się **wzrost atrakcyjności turystycznej gminy**.

Mieszkańcy gminy Gołdap mają **słaby dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej i specjalistycznej**. Największym problemem w dostępie do opieki zdrowotnej dla mieszkańców są kolejki do lekarzy POZ i specjalistów, z uwagi na zbyt małą ich liczbę na terenie gminy oraz zbyt niskie limity świadczeń przyznanych przez Narodowy Fundusz Zdrowia. Natomiast Gmina Gołdap realizuje programy polityki zdrowotnej, których uczestnikami są jej mieszkańcy.

Liczba osób, liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy i wsparcia z Ośrodka Pomocy Społecznej w Gołdapi ma tendencję malejącą. Natomiast **rośnie liczba świadczeń usług opiekuńczych dla osób starszych**. W związku z coraz bardziej zauważalnym i postępującym procesem starzenia się społeczeństwa i zachodzącymi zmianami demograficznymi w 2019 roku Gmina Gołdap przystąpiła do realizacji programu **Opieka**

75+, który ma na celu poprawę dostępności do usług opiekuńczych dla osób w wieku powyżej 75 roku życia. Ponadto w gminie Gołdap prowadzona jest działalność ośrodka wsparcia - **Środowiskowy Dom Samopomocy Słoneczny Dom**, który jest ośrodkiem wsparcia dla osób dorosłych z zaburzeniami psychicznymi. **Liczba miejsc w ośrodku jest wystarczająca.**

Gmina Gołdap dbając o bezpieczeństwo i spokój mieszkańców realizuje zadania przez instytucje: Straż Miejską oraz Ochotnicze Straże Pożarne. Zaobserwowano **spadek wykroczeń odnotowanych przez Straż Miejską, a poziom interwencji OSP jest na podobnym poziomie** w okresie 2018-2020, natomiast **rośnie liczba interwencji funkcjonariuszy z Komendy Powiatowej Policji w Gołdapi.**

Wyzwania dla Gminy Gołdap:

- ❖ Poprawa sytuacji demograficznej, zwłaszcza związanej z odpływem młodych mieszkańców
- ❖ Zapewnienie opieki dzieciom poniżej 3 roku życia oraz zwiększenie liczby miejsc w przedszkolach
- ❖ Podniesienie poziomu edukacji poprzez zapewnienie wysokiej jakości infrastruktury na potrzeby edukacji i dostępu do szkoleń kompetencyjnych i nowoczesnych narzędzi nauczania oraz organizację różnorodnych zajęć rozwijających zainteresowania dzieci ze szczególnym naciskiem na dzieci uzdolnione
- ❖ Dopasowanie usług publicznych do zmieniającej się struktury i potrzeb społeczności lokalnej
- ❖ Zwiększenie liczby miejsc wypoczynku i rekreacji
- ❖ Organizacja większej liczby imprez kulturalnych i sportowych promujących Gołdap, uzdrowisko Gołdap i Puszcę Romincką
- ❖ Poprawa jakości systemu ochrony zdrowia (zwłaszcza w zakresie dostępu do usług specjalistycznych)
- ❖ Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu
- ❖ Budowanie kultury społeczeństwa informacyjnego
- ❖ Budowanie dialogu społecznego
- ❖ Zdalne nawiązywanie relacji z dużymi miastami Unii Europejskiej.

SFERA GOSPODARCZA

Obserwuje się **rozwój przedsiębiorczości w gminie Gołdap**. Na przestrzeni ostatnich 5 lat liczba przedsiębiorstw wzrosła o 8,94 proc. (156). 96,2 proc. podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w gminie działa w sektorze prywatnym. Wskaźnik *liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON w 2020 roku w przeliczeniu na 1000 ludności* dla gminy Gołdap wynosi 95 i ma tendencję rosnącą, ale jest minimalnie mniejszy od wartości uzyskanej dla województwa warmińsko-mazurskiego (96,3) i zdecydowanie mniejszy od Polski (121,9). **Sektory gospodarki z największym potencjałem w gminie Gołdap: turystyka (w szczególności turystyka uzdrowiskowa) i rekreacja, usługi, obróbka drewna i metali oraz handel transgraniczny.** Analizując liczbę podmiotów gospodarczych pod względem wielkości aż 95,9 ogółu przedsiębiorstw stanowią mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające do 9 osób.

Rynek pracy w gminie Gołdap systematycznie się poprawia. Liczba osób bezrobotnych w gminie Gołdap systematycznie maleje. Bezrobocie rejestrowane w gminie Gołdap wynosiło w 2020 roku 8,7 proc. (11,4 proc. wśród kobiet i 6,5 proc. wśród mężczyzn). 34,2 proc. aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Gołdap pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 30,7 proc. w przemyśle i budownictwie, a 7,1 proc. w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 1,4 proc. pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).¹ Mieszkańcy gminy osiągają przeciętnie niskie dochody miesięczne w stosunku do przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w województwie warmińsko-mazurskim (89,87 proc.) i w Polsce (74,9 proc.).

¹ Gmina Gołdap, Polska w liczbach, https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Goldap, 27.07.2020.

Na terenie Gminy funkcjonuje **uzdrowisko zlokalizowane w województwie warmińsko-mazurskim**. W uzdrowisku Gołdap prowadzone jest leczenie uzdrowiskowe w następujących kierunkach leczniczych: choroby reumatologiczne, choroby ortopedyczno-urazowe, choroby dolnych dróg oddechowych, choroby kobiece, choroby kardiologiczne i nadciśnienie, choroby układu nerwowego oraz choroby układu trawienia. Na terenie uzdrowiska Gołdap znajdują się **cztery zakłady lecznictwa uzdrowiskowego** (Sanatorium Uzdrowiskowe "Wital", Szpital Uzdrowiskowy „Wital” oraz dwa zakłady przyrodolecznictwa (w szpitalu i sanatorium)) oraz **urządzenia lecznictwa uzdrowiskowego** (Mazurska tężnia solankowa, Pijalnia wód mineralnych i leczniczych z grotą solną i mini tężniami, basen rehabilitacyjny, Park uzdrowiskowy, ścieżka ruchowa). Rozwój uzdrowiska Gołdap jest określony w Załączniku nr 2 do Strategii, tj. w *Planie rozwoju uzdrowiska Gołdap w latach 2021-2027*. Dodatkowo oferta **Ventus Natural & Medical Spa****** również oferuje turystykę medyczną - pielęgnacyjne zabiegi w strefie Wellness, rehabilitację kręgosłupa oraz ogólną pomoc w leczeniu schorzeń ortopedycznych i pourazowych.

Na terenie Gołdapi znajduje się **Suwska Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A. Podstrefa Gołdap** o powierzchni 57,324 ha. Podstrefa położona jest w bezpośrednim sąsiedztwie przejścia granicznego z Obwodem Królewieckim Federacji Rosyjskiej. Do terenów podstrefy prowadzi droga krajowa nr 65, która łączy się z obwodnicą Gołdapi. Przedsiębiorcy na terenie Podstrefy Gołdap prowadzą różnorodną produkcję od suchych zapraw tynkowych, mebli i wyrobów metalowych, do kopert, opakowań z tektury i sprzętu pływającego. Wśród nich są przedsiębiorcy z kapitałem polskim (z branży metalowej, papierniczej i budowlanej) oraz zagranicznym, w tym producent jachtów. Ze względu na intensywny rozwój przedsiębiorców działających w Podstrefie, koniecznością wydaje się jej powiększenie.

Ważnym czynnikiem rozwoju Gminy jest **współpraca lokalna, ponadlokalna i międzynarodowa**. Formy współpracy na poziomie samorządów gminnych są różnorodne i uzależnione od wielu elementów. W większości współpraca oparta jest na umowach np. umowie partnerskiej lub umowie współpracy – Gołdap ma podpisane umowy m.in. z Litwy. Coraz częściej samorządy realizują wspólnie projekty. Owe te działania wpływają na kreowanie wizerunku Gołdapi i Polski poza granicami kraju. Bardzo ważne znaczenie dla rozwoju współpracy mają imprezy międzynarodowe, takie jak festiwale, konkursy, wystawy oraz imprezy sportowe. Bliskość granicy korzystnie wpływa na międzynarodową współpracę przedsiębiorstw gospodarczych i pozyskiwanie kuracjuszy w Uzdrowisku Gołdap.

Wyzwania dla Gminy Gołdap:

- ❖ Aktywna polityka proinwestycyjna władz poprzez współpracę Gminy z przedsiębiorcami, poszerzenie Podstrefy Gołdap w Suwalskiej SSE, tworzenie atrakcyjnych warunków rozwoju miejscowych przedsiębiorców
- ❖ Rozwój uzdrowiska Gołdap - inwestycje w publiczną infrastrukturę uzdrowiskową
- ❖ Rozwój infrastruktury turystycznej – zwiększenie dostępności i jakości publicznej infrastruktury
- ❖ Wzmocnienie potencjału turystycznego gminy poprzez współpracę Gminy Gołdap z podmiotami branży turystycznej
- ❖ Współpraca Gminy Gołdap z samorządami z województwa warmińsko-mazurskiego posiadającymi status obszaru ochrony uzdrowiskowej (w przyszłości uzdrowiska) w celu wspólnej promocji potencjału uzdrowiskowego w regionie
- ❖ Wzmocnienie aktywności międzynarodowej, która mogłaby przełożyć się na rozwój relacji gospodarczych
- ❖ Nawiązywanie relacji międzynarodowych, w tym ściąganie zwłaszcza polonijnych inwestorów z Zachodu, zainteresowanych spokojem.

1.2. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest powszechną wykorzystywaną w jednostkach administracji publicznej metodą diagnostyczną. Pozwala ona porównać silne i słabe strony jednostki wynikające z otoczenia wewnętrznego, czyli możliwości rozwoju i obszary problemowe z szansami i zagrożeniami dla rozwoju płynącymi z otoczenia zewnętrznego.

Poniższą analizę dokonano w oparciu o:

- opis charakterystyki Gminy,
- wyniki *Diagnozy społeczno-gospodarczej Gminy Gołdap* opracowanej w oparciu o dane statystyczne Banku danych Lokalnych, dokumenty wewnętrzne Gminy oraz ankiety i innych źródeł zewnętrznych,
- konsultacje społeczne (warsztaty z przedstawicielami Urzędu Miejskiego w Gołdapi i jednostek podległych, mieszkańcami, ankiety, rozmowy indywidualne z przedstawicielami Urzędu Miejskiego w Gołdapi i przedsiębiorcami).

Tabela 1. Analiza SWOT

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
Położenie na obszarze transgranicznym, bliskość granicy z Litwą i Rosją Bogate walory przyrodnicze i lecznicze gminy, walory objęte ochroną prawną Duża liczba jezior (12) Czyste środowisko naturalne Bogactwa naturalne (złoża żwirów, pospólek, piasków, borowiny, wody mineralne lecznicze) Dobrze rozwinięta sieć wodociągowa Budowanie, rozbudowanie infrastruktury drogowej (drogi, ścieżki pieszo-rowerowe, oświetlenia), Realizacja programów środowiskowych (wymiana źródeł ogrzewania, budowa przydomowych oczyszczalni ścieków) Wdrożona gospodarka niskoemisyjna (termomodernizacja budynków publicznych, wymiana pieców) Spadek bezrobocia rejestrowanego Program dla seniorów („Opieka 75+”) Zapewnione usługi bezpieczeństwa (straż miejska, policja, straż pożarna) Szeroka oferta wydarzeń kulturalno-sportowych organizowanych przez Gminę Dobrze funkcjonująca instytucja sportowa (Ośrodek Sportu i Rekreacji)	Peryferyjne położenie od większych ośrodków miejskich Słaba dostępność komunikacyjna (braki infrastrukturalne: autostrady, drogi ekspresowe, kolej) Słabo zurbanizowana gmina (6%, a w przypadku miasta ok. 30%) Słabo rozwinięty system komunikacji zbiorowej Niezadawalający stan wód powierzchniowych Niewykorzystywane alternatywne źródła energii Sezonowe zanieczyszczenia (piece) Słabo rozwinięta sieć kanalizacyjna, niedostatecznie rozwinięta infrastruktura gazowa i sieci internetowej Niska atrakcyjność osadnicza Niewystarczająca świadomość ekologiczna mieszkańców Niekorzystne trendy demograficzne (starzejące się społeczeństwo, ujemny przyrost naturalny, ujemne saldo migracji) Malejąca liczba osób pracujących Niskie dochody mieszkańców Duża liczba osób długotrwale bezrobotnych w strukturze bezrobotnych Duża liczba osób korzystających z OPS (11,22%)
SILNE STRONY	SŁABE STRONY
Aktywność mieszkańców - kluby sportowe i stowarzyszenia Zaangażowanie społeczne mieszkańców Organizacje pozarządowe Prężnie działająca Fundacja Rozwoju Regionu Gołdap Realizacja wspólnej idei miast Cittaslow Całoroczna oferta turystyczna	Brak oferty kulturalnej dla wszystkich grup wiekowych Słaby dostęp do podstawowej ochrony zdrowia Słaba specjalistyczna ochrona zdrowia Wciąż widoczne braki w infrastrukturze turystyczno – rekreacyjnej (m.in. oznakowanie ścieżek rowerowych/tras rowerowych) Niewykorzystany potencjał dla turystyki rowerowej Brak produktów turystycznych

Bogate atrakcje turystyczne (np. dziedzictwo historyczne, ścieżki pisze i rowerowe, Piękna Góra, Safari, basen, kąpielisko miejskie, ogólnodostępne obiekty infrastruktury uzdrowskiej) Rozwój infrastruktury sportowej i rekreacyjnej Potencjał turystyki hobbystycznej (np. rowerowej, kamperowej, rodzinnej) Oferta kulturalna (imprezy ogólnopolskie, Dom Kultury, biblioteki (w tym Biblioteka Publiczna w Gołdapi), Izba Regionalna „Muzeum Ziemi Gołdapskiej im. M.M. Ratasiewicza”, świetlice wiejskie) Imprezy o charakterze cyklicznym (np. Bieg Jaćwingów) Zwiększony ruch turystyczny, w tym zagraniczny Oferta turystyki medycznej Współpraca z Litwą (m.in. realizacja wspólnych projektów) Brak przemysłu ciężkiego Duże możliwości inwestycyjne (tereny inwestycyjne uzdrowskie i nie uzdrowskie) Status miasta uzdrowskiego Istniejąca infrastruktura uzdrowska i około uzdrowskiej zapewniająca właściwą jakość leczenia i wypoczynku	Niewystarczające nakłady na promocję Słabo rozwinięte małe i średnie podmioty gospodarcze Mała różnorodność działalności gospodarczej Słabo rozwinięty sektor usług okołoturystycznych Niska konkurencyjność gminy Długotrwałe bezrobocie oraz odpływ wykształconej młodzieży Mało znana marka Uzdrowska i niski stan wiedzy na temat jego działalności w regionie Braki w infrastrukturze uzdrowskiej, w tym zwłaszcza infrastruktury towarzyszącej wypoczynkowi rehabilitacyjnemu (organizacja czasu wolnego pensjonariuszy) Brak ukierunkowania oferty turystyczno – uzdrowskiej Niskie skomunikowanie centralnej części miasta z uzdrowskiem Transport publiczny niedostosowany do osób z niepełnosprawnością Stosunkowo niska jakość usług uzdrowskich finansowanych z NFZ Niski poziom współpracy Gminy z mieszkańcami i przedsiębiorstwami
SILNE STRONY	SŁABE STRONY
Stosunkowa duża dostępność infrastruktury publicznej Członkostwo w Stowarzyszeniu Uzdrowsk Warmii i Mazur	

SZANSE	ZAGROŻENIA
Rosnąca popularność wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz innych rozwiązań prośrodowiskowych Regulacje ogólnokrajowe zobowiązujące JST do podniesienia jakości środowiska Środki na nową przestrzeni publicznej (m.in. rewitalizacja, gospodarka niskoemisyjna) Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców Polityka prorodzinna Systematyczny wzrost jakości życia społecznego Rosnąca popularność turystyki weekendowej Rozpoznawalność województwa warmińsko-mazurskiego, jako miejsca o dużej atrakcyjności turystycznej Rozwijający się sektor turystyki osób ze szczególnymi potrzebami (osób z niepełnosprawnościami, seniorów, hobbystów (np. rowerowe) Moda na aktywność i zdrowy tryb życia oraz promowanie prozdrowotnego stylu życia Moda na usługi SPA/slowlife Wzrastająca aktywność przedsiębiorcza Rozbudowa sieci technicznych Zwiększenie zainteresowania lecznictwem uzdrowiskowym w społeczeństwie Zwiększone nakłady NFZ do świadczeń uzdrowiskowych Rozbudowa kompleksu uzdrowiskowego o inwestycje prywatne Pozyskiwanie środków z funduszy zewnętrznych na inwestycje proekologiczne i infrastruktury uzdrowiskowej	Niewystarczające środki finansowe w programach prośrodowiskowych Wzrost udziału transportu indywidualnego skutkujący rosnącą zanieczyszczeniami komunikacyjnymi Brak kontroli nad spalaniem odpadów w paleniskach domowych Emigracja zarobkowa do większych miast Niekorzystne globalne trendy demograficzne, w tym zmniejszająca się liczba osób w wieku produkcyjnym Mało elastyczny system kształcenia zawodowego w Polsce Słaba współpraca sfery gospodarczej i sfery edukacji zawodowej Problemy finansowe publicznej służby zdrowia i związane z tym problemy z dostępnością usług Zmiany przepisów dot. gospodarki niskoemisyjnej Konkurencyjność większych miejscowości Ograniczenia w prowadzeniu działalności gospodarczej wynikające z posiadanego statusu miasta uzdrowiskowego Niewystarczające uwarunkowania formalno- prawne do realizacji inwestycji w ramach Partnerstwa Publiczno-Prywatnego Niestabilna sytuacja społeczno-gospodarcza spowodowana pandemią COVID-19 Brak zagwarantowanych środków w nowej perspektywie finansowej 2021-2027 i ograniczona ich dostępność Konkurencja obiektów komercyjnych świadczących usługi substytucyjne (ośrodki „SPA & Wellness”, ośrodki „rehabilitacyjne”)

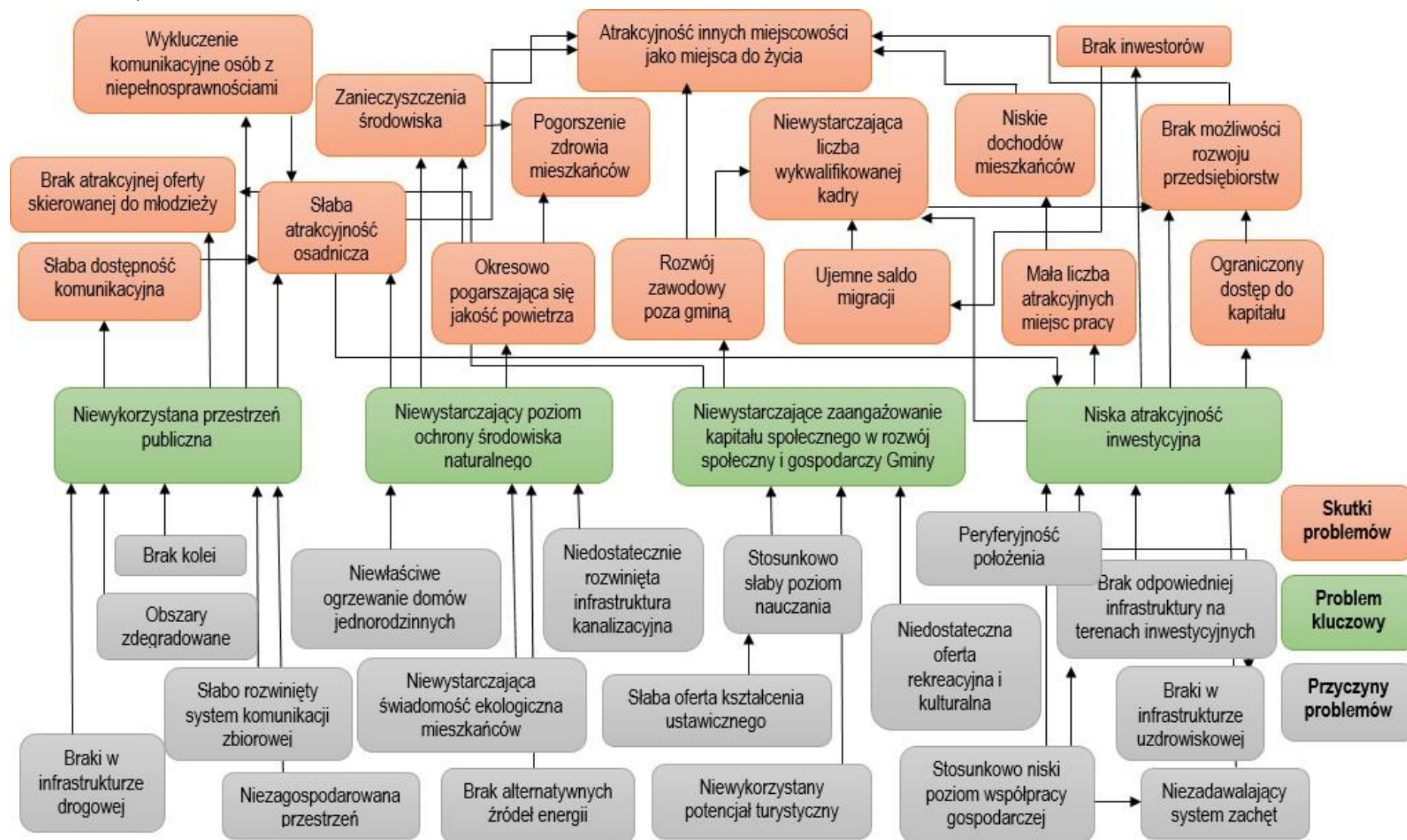
SZANSE	ZAGROŻENIA
zrastające potrzeby usług uzdrowiskowych po przebytej chorobie COVID-19	Duża atrakcyjność turystyczna innych ośrodków w województwie warmińsko-mazurskim Brak współpracy podmiotów branży turystycznej (brak liderów) Konkurencyjność wieloletnich uzdrowisk Rosnąca konkurencja na rynku usług uzdrowiskowych w województwie warmińsko- mazurskim Ograniczenie nakładów publicznych na lecznictwo uzdrowiskowe Problemy finansowe publicznej służby zdrowia i związane z tym problemy z dostępnością usług Niedobory kadrowe w kraju (lekarze specjaliści, pielęgniarki, fizjoterapeuci) Brak szerokiego zaplecza kadry medycznej o odpowiednich kompetencjach

Źródło: opracowanie własne

1.3. Drzewo problemów

Drzewo problemów powstało na podstawie *Diagnozy społeczno-gospodarczej Gminy Gołdap*, wniosków z *Diagnozy zamieszczonej w niniejszym dokumencie w podrozdziale 1.1. Wnioski z analizy społeczno-gospodarczej oraz analizy SWOT.*

Schemat 2. Drzewo problemów

Źródło: opracowanie własne

2. Rozwój strategiczny Gminy Gołdap do roku 2030

Programowanie rozwoju to kluczowy element i podstawa zarządzania rozwojem lokalnym, pod którym to pojęciem rozumiemy zespół skoordynowanych działań podejmowanych przez gminy, zmierzających do realizacji wcześniej określonych (sformułowanych) celów. W procesie zarządzania rozwojem lokalnym istotną rolę odgrywa samorząd, pełniąc funkcje koordynacyjne i organizacyjne, w tym w zakresie współpracy interesariuszy (aktorów rozwoju lokalnego).²

W wyniku przeprowadzonych analiz oraz na podstawie zebranych informacji sformułowano wizję, cele strategiczne oraz operacyjne wraz z kierunkami działania.

Na władzach lokalnych spoczywa zatem ogromna odpowiedzialność optymalnego angażowania i wykorzystywania wszystkich sił tkwiących w lokalnych systemach, tj. kapitale społecznym, a także potencjale środowiskowym i gospodarczym.

2.1. Wizja rozwoju gminy Gołdap w perspektywie 2030 roku

Wizja JST rozumiana jako docelowy obraz danej jednostki w przyszłości. Jest to marzenie o lepszej przyszłości, stan pożądany i oczekiwany, do spełnienia którego będą dążyć wdrażający strategię. Wyzwaniem dla zarządzających rozwojem będzie skupienie wokół wizji różnych grup interesariuszy.³

W poprzednim dokumencie strategicznym, tj. w *Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Gołdap do roku 2025* określono wizję gminy jako „Uzdrowisko Gołdap” – wielokulturowa zorganizowana wspólnota, z dynamiczną gospodarką opartą na turystyce i dobrze płatnych miejscach pracy, z rozwiniętą bazą dla rozwoju kapitału ludzkiego. Większość założeń poprzedniej strategii udało się zrealizować poprzez wykorzystanie funduszy europejskich i zaangażowanie mieszkańców oraz przedsiębiorców w lokalny rozwój gminy. Nie mniej jednak, określone kierunki rozwoju są ciągle aktualne. Dlatego też w ramach *Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Gołdap do roku 2030* sformułowano następującą wizję:

**Gołdap Mazurski Zdrój - wysoka jakość życia
i atrakcyjne miejsce turystyczne**

² Rozwój gminy, https://samorząd.nid.pl/baza_wiedzy/dziedzictwo-w-programowaniu-rozwoju-dostepne-modele-2/, 21.07.2021

³ 2BA doradztwo strategiczne – Agnieszka Nowak – Leszek Nowak, mat. szkoleniowe „Zarządzanie strategiczne rozwojem gospodarczym”

2.2. Cele strategiczne rozwoju, kierunki działań i wskaźniki osiągnięcia celów

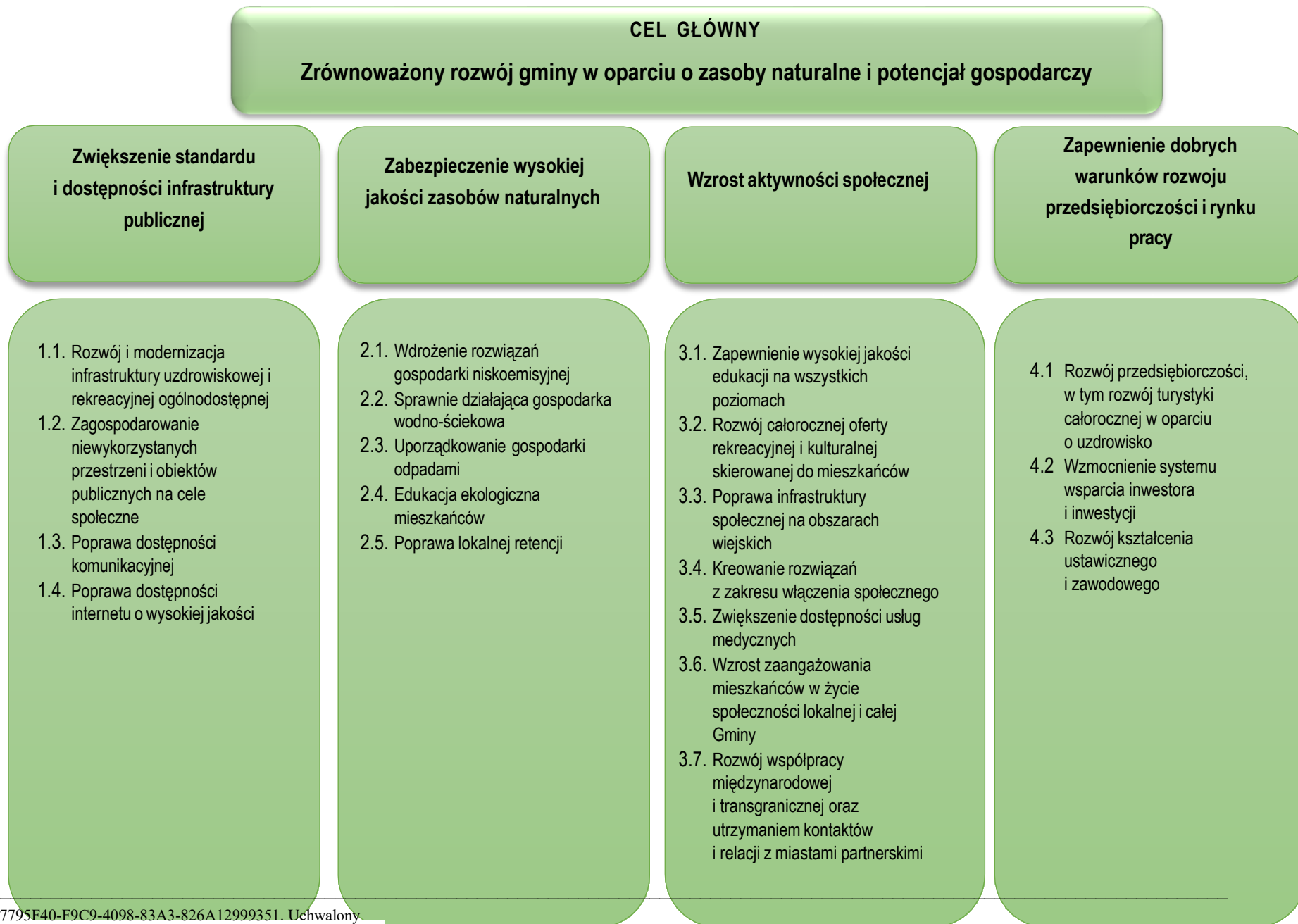
Plan operacyjny *Strategii* składa się z czterech priorytetów: przestrzeń, środowisko, społeczeństwo i gospodarka, które są równoważne względem siebie i jednocześnie nawzajem uzupełniają się. Działania realizowane w sferze gospodarczej i społecznej muszą być zgodne ładem przestrzennym. Natomiast poprawa jakości infrastruktury technicznej pozytywnie wpłynie nie tylko na sferę społeczną i gospodarczą, ale również na sferę środowiskową, poprawiając jakość środowiska naturalnego.

Sformułowano po jednym celu strategicznym w danym obszarze, które określają, co Gmina chce osiągnąć. Cele strategiczne będą realizowane poprzez cele operacyjne określające, w jaki sposób Gmina to osiągnie.

Idea rozwoju Gołdapi będzie zrównoważony rozwoju gminy związany z trwałą poprawą jakości życia współczesnych i przyszłych pokoleń osiągany przez kształtowanie właściwych proporcji w gospodarowaniu trzema rodzajami kapitału: ekonomicznym, społecznym oraz naturalnym.

Poniżej przedstawiono strukturę założonych celów wraz z kierunkami działań oraz oczekiwanymi efektami realizowanych zadań.

Schemat 3. Cel główny, cele szczegółowe Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Goldap do roku 2030

CEL STRATEGICZNY I

Zwiększenie standardu i dostępności infrastruktury publicznej

Polityka przestrzenna Gminy prowadzona jest w oparciu o aktualne dokumenty planistyczne. Zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (art. 2, pkt 6) obszar przestrzeni publicznej to obszar o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, poprawy jakości ich życia i sprzyjający nawiązywaniu kontaktów społecznych ze względu na jego położenie oraz cechy funkcjonalno-przestrzenne, określony w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

Według organizacji Public for Spaces dobrze zagospodarowana przestrzeń wpływa na jakość życia mieszkańców, poprawia ich zdrowie, przyciąga inwestycje, rozwija przedsiębiorczość, staje się miejscem wydarzeń kulturalnych, rozwija turystykę, poprawia bezpieczeństwo i poczucie bezpieczeństwa, a także determinuje poziom samoorganizacji społeczeństwa. Przestrzeń publiczna spełnia kilka funkcji:

- wymiar społeczny, np. przestrzeń publiczna stanowi miejsce spotkań i budowy relacji między jej użytkownikami oraz tworzenia społecznych sieci współpracy,
- wymiar ekonomiczny, np. jest miejscem kreowania i wymiany dóbr i usług,
- wymiar środowiskowy, np. stanowi część terenów zielonych i pełni funkcje ekologiczne w mieście,
- wymiar instytucjonalny, np. miejsce współpracy mieszkańców z instytucjami publicznymi oraz miejsce realizacji wspólnych inwestycji.⁴

Poprawa estetyki przestrzennej miasta Gołdap będzie realizowana poprzez zaprojektowanie i urządzenie nowych terenów parkowych związanych z funkcją uzdrowiskową oraz zwiększeniem różnorodności biologicznej obszarów miasta. Uzupełniona będzie również mała architektura związana z obsługą ruchu turystycznego oraz z aktywnością mieszkańców.

Gmina Gołdap będzie budowała i urządziła parki sensoryczne, ogrody sezonowe oraz odnawiała tereny zielone. Ponadto będzie kontynuowana polityka rewitalizacji m.in. Parku Miejskiego czy tzw. Szpitalówy, gdzie będzie tworzony park przyrodniczo-historyczny, urządzone będą alejki spacerowe, ciągi piesze, wyposażenie w elementy małej architektury oraz urządzana zieleń niskiej i wysokiej.

Szczególny wpływ na rozwój gminy ma układ komunikacyjny i powiązania drogowe z większymi miastami. Natomiast jakość i stan infrastruktury drogowej wpływa na bezpieczeństwo i komfort zamieszkania. Gmina podejmuje systematycznie działania mające na celu zwiększenie bezpieczeństwa drogowego, dlatego też w najbliższych latach będzie kontynuowała modernizację i rozbudowę dróg gminnych i wewnętrznych wraz z infrastrukturą towarzyszącą (chodniki, oświetlenia, monitoring).

Powyższe cele operacyjne stanowią będą podstawę do realizacji konkretnych działań, które zamieszczono w tabeli poniżej.

⁴ B. Wieteska-Rosiak, Hybrydyzacja przestrzeni publicznej miasta w kontekście adaptacji do zmian klimatu, Studia Ekonomiczne. Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach 2018, s.36.

Tabela 2. Cel strategiczny 1 wraz z celami operacyjnymi, kierunkami działań, oczekiwanymi rezultatami i wskaźnikami osiągnięcia działań

CEL STRATEGICZNY I			
ZWIĘKSZENIE STANDARDU I DOSTĘPNOŚCI INFRASTRUKTURY PUBLICZNEJ			
CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ (źródło: BDL GUS)
1.1. Rozwój i modernizacja infrastruktury uzdrowskiej i rekreacyjnej ogólnodostępnej	Tworzenie nowych szlaków turystycznych	Zachęcanie mieszkańców i turystów do aktywnej turystyki rowerowej	Długość ścieżek rowerowych (dróg dla rowerów) [km]
	Rozbudowa systemu ścieżek rowerowych na terenie Gminy	Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń i CO ₂ do atmosfery związaną z tzw. emisją liniową	Udział parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej w powierzchni ogółem [%]
	Rozwój i modernizacja infrastruktury rekreacyjnej, np. siłownie na wolnym powietrzu, place zabaw, obszary rekreacji dla wszystkich grup wiekowych	Poprawa oferty turystycznej i rekreacyjnej Gminy	
	Rozwój infrastruktury kultury	Zwiększenie atrakcyjności turystycznej i uzdrowskiej Gminy	
	Rozwój infrastruktury sportowej i rekreacyjnej	Poprawa jakości przestrzeni i ochrona ładu przestrzennego Gminy	
	Budowa/rozbudowa/ modernizacja urządzeń lecznictwa uzdrowskiego		
1.2. Zagospodarowanie niewykorzystanych przestrzeni i obiektów publicznych na cele społeczne	Opracowywanie miejscowych planów zagospodarowania	Uporządkowany ład przestrzenny	Długość ścieżek rowerowych (dróg dla rowerów) [km]
	Kształtowanie systemu terenów zieleni publicznej w formie parków, skwerów	Poprawa estetyki przestrzeni	Udział parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej w powierzchni ogółem [%]
		Zwiększenie funkcjonalności przestrzeni publicznych	
		Rozwój przestrzeni społecznej	

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ (źródło: BDL GUS)
	Zagospodarowanie przestrzeni publicznej na cele społeczne Tworzenie nowych szlaków turystycznych Odrestaurowanych/ odremontowanych obiektów zabytkowych Rewitalizacja/zagospodarowywanie pustych przestrzeni Opracowanie Gminnego Programu Rewitalizacji	Poprawa oferty turystycznej i rekreacyjnej Gminy Poprawa stanu zabytków Poprawa estetyki Gminy Poprawa jakości przestrzeni i ochrona ładu przestrzennego Gminy	Liczba podpisanych umów o dofinansowanie z obszaru rewitalizacji⁵ [szt.]
1.3. Poprawa dostępności komunikacyjnej	Transport publiczny dostosowany do osób ze szczególnymi potrzebami Transport publiczny wewnątrzgminny Budowa, przebudowa i remonty dróg gminnych oraz pozostałej infrastruktury przydrożnej Budowa, przebudowa i remonty ścieżek rowerowych Modernizacja i budowa oświetlenia ulicznego	Rozbudowa i poprawa stanu siatki drogowej na obszarze Gminy Zwiększenie bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego na obszarze Gminy Poprawa jakości dróg gminnych wraz z rozwiniętą infrastrukturą towarzyszącą	Czynne przystanki autobusowe [szt.] Tabor komunikacji miejskiej przystosowany do przewozu osób niepełnosprawnych [szt.] Długość ścieżek rowerowych (dróg dla rowerów) [km] Drogi o twardej nawierzchni ulepszonej na 100 km² [km]

⁵ Brak informacji o dokładnej nazwie osi priorytetowej w nowej perspektywie finansowej

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ (źródło: BDL GUS)
	Rozwijanie sieci i systemu monitoringu w mieście		
1.4. Poprawa dostępności internetu o wysokiej jakości	Tworzenie warunków do rozbudowy szerokopasmowej sieci internetowej Poprawa jakości internetu Tworzenie publicznych punktów internetu	Ograniczenie problemu wykluczenia cyfrowego Rozwój informatyzacji na terenach gminnych	Wypożyczenie w urządzenie z dostępem do Internetu w % ogółu gospodarstw domowych [%]

Źródło: opracowanie własne

CEL STRATEGICZNY II

Zabezpieczenie wysokiej jakości zasobów naturalnych

Podstawowymi zasobami warunkującymi rozwój gospodarczy i społeczny jest: potencjał energetyczny, zasoby wody, powietrze atmosferyczne, warunki klimatyczne, zasoby przestrzeni i krajobrazów oraz związana z nimi różnorodność biologiczna (zasoby siedlisk, gatunków i genów), gleba i zasoby geologiczne oraz użytki pozaekonomiczne środowiska. Stan tych zasobów i ich dostępność oraz ograniczone zdolności ekosystemów do zachowania równowagi i świadczenia usług na rzecz gospodarki wpływają na możliwości inwestycyjne oraz zaspokojenie elementarnych potrzeb bytowych.⁶

Ważnym celem Gminy jest podejmowanie działań łagodzących skutki zmiany klimatu, jak i działania ograniczające negatywny wpływ na klimat. Do negatywnych skutków zmian klimatu należy zaliczyć m.in.: wzrost częstotliwości procesów ekstremalnych: susze, powodzie, obniżenie poziomu i pogorszenie stanu wód powierzchniowych, deficyt zasobów wody pitnej, pogorszenie jakości powietrza, spadek bioróżnorodności i wymieranie gatunków, wzrost zapotrzebowania na energię, utrata dochodów z tytułu rekreacji, turystyki (beźśnieżne zimy, deficyt wody pitnej).

Gołdap jako miejscowość uzdrowska obarczona jest restrykcjami dotyczącymi jakości środowiska, a przede wszystkim czystego powietrza. Gołdap może pochwalić się najczystszym powietrzem w Polsce. Codzienne pomiary w okresie zimowym wskazują, że nie ma tu szkodliwych pyłów zawieszonych, które tak dokuczają mieszkańcom dużych miast. Jednakże Gmina musi dążyć do zachowania pozytywnego trendu, dlatego też w priorytecie Środowisko znajdują się działania związane z wdrożeniem rozwiązań gospodarki niskoemisyjnej.

Ponadto będą realizowane inwestycje w gospodarkę wodno-ściekową, które nie tylko poprawią warunki społeczno-gospodarcze mieszkańców i przedsiębiorców, ale również celem jest ograniczenie procesu przedostawania się niebezpiecznych substancji zagrażających życiu i zdrowiu ludzi do wody i gleby oraz poprawie jakości wód powierzchniowych i podziemnych. Gmina będzie budowała urządzenia hydrotechniczne np. zbiorniki retencyjne, ogrody deszczowe, kanalizację deszczową. Inwestycje w ochronę środowiska powinny być poprzedzone edukacją ekologiczną mieszkańców.

Powyższe cele operacyjne stanowią będą podstawę do realizacji konkretnych działań, które zamieszczono w tabeli poniżej.

⁶ Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 roku)

Tabela 3. Cel strategiczny 2 wraz z celami operacyjnymi, kierunkami działań, oczekiwanymi rezultatami i wskaźnikami osiągnięcia działań

CEL STRATEGICZNY II			
ZABEZPIECZENIE WYSOKIEJ JAKOŚCI ZASOBÓW NATURALNYCH			
CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ (źródło: BDL GUS)
2.1. Wdrożenie rozwiązań gospodarki niskoemisyjnej	Modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej, w tym wdrażanie projektów związanych z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii Tworzenie warunków do rozbudowy instalacji OZE Wsparcie wymiany wysokoemisyjnych na niskoemisyjne źródła ciepła Zakup niskoemisyjnego taboru	Polepszenie jakości powietrza Zwiększenie liczby gospodarstw domowych ogrzewanych niskoemisyjnymi źródłami ciepła Zwiększenie udziału energii pozyskiwanej z OZE Łagodzenie skutków zmian klimatycznych	Liczba podpisanych umów o dofinansowanie z obszaru efektywność energetyczna [szt.]
2.2. Sprawnie działająca gospodarka wodno-ściekowa	Budowa, rozbudowa, remonty sieci wodociągowej Budowa, rozbudowa, remonty sieci kanalizacyjnej Modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków Modernizacja przepompowni ścieków Budowa nowych ujęć wody	Zwiększenie atrakcyjności osadniczej Gminy Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej Gminy Poprawa jakości życia mieszkańców Polepszenie jakości środowiska	Korzystający z sieci wodociągowej w % ogółu ludności [%] Korzystający z sieci kanalizacyjnej w % ogółu ludności [%] Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ogólnej liczby ludności [%]

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ (źródło: BDL GUS)
	Modernizacja i rozbudowa systemu kanalizacji deszczowej Regularne kontrole jakości przydomowych oczyszczalni ścieków i zbiorników bezodpływowych Gospodarowanie ściekami w obszarze niezurbanizowanym na obszarze Gminy Gołdap w celu ograniczenia dopływu zanieczyszczeń komunalnych do wód		
2.3. Uporządkowanie gospodarki odpadami	Wsparcie i egzekwowanie działań mających na celu likwidację nielegalnych wysypisk śmieci Wsparcie wymiany azbestowych pokryć dachowych oraz innych elementów konstrukcyjnych zawierających azbest	Ograniczenie wpływu działalności człowieka na środowisko przyrodnicze Zwiększenie świadomości mieszkańców Gminy w zakresie gospodarki odpadami	Powierzchnia dzikich wysypisk na 100 km² powierzchni ogółem [m²] Punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych [szt.] Masa zebranych odpadów komunalnych przeznaczonych do recyklingu [t]
2.4. Edukacja ekologiczna mieszkańców	Wzmacnianie świadomości ekologicznej mieszkańców we wszystkich grupach wiekowych	Zwiększenie świadomości społeczeństwa w zakresie ochrony środowiska Poprawa ekologiczna Gminy	Zużycie wody na potrzeby gospodarstw domowych [dam3] Odpady zebrane w ciągu roku z gospodarstw domowych [t]
2.5. Poprawa lokalnej retencji	Budowa urządzeń hydrotechnicznych np. zbiorniki retencyjne, ogrody deszczowe, kanalizacja deszczowa Konserwacja rowów melioracyjnych	Poprawa stanu gospodarowania wodami Zwiększenie ilości wody zatrzymywanej na terenie Gminy Łagodzenie skutków zmian klimatycznych	Sztuczne zbiorniki wodne ogółem [szt.] Pojemność zbiorników wodnych [dam3]

Źródło: opracowanie własne

CEL STRATEGICZNY III

Wzrost aktywności społecznej

Ważnym aspektem rozwoju gminy są jego mieszkańcy i dążenie do zaspokajania ich potrzeb. Zaplanowane działania w priorytecie Społeczeństwo są odpowiedzią na zidentyfikowane problemy w *Diagnozie społeczno-gospodarczej Gminy Gołdap*.

Najtrudniejszym wyzwaniem stojącym przed niejedną jednostką samorządu terytorialnego jest pogłębiający się problem demograficzny. Gmina powinna zachęcać do osiedlenia się na jej terenie poprzez przygotowanie możliwości osadniczych związanych z przygotowaniem planów zagospodarowania przestrzennego, uzbrajaniem terenów, dostępem do usług społecznych, w tym tworzeniem placówek żłobkowych i przedszkolnych. Gmina musi zapewnić wysoką jakość usług edukacyjnych oraz wysoki poziom kształcenia, w tym organizację zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży szkolnej. Ponadto powinno się podejmować działania w celu wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży poprzez rozbudowę bazy szkolnej wraz z doposażeniem w niezbędny sprzęt. Dlatego też wszystkie powyższe zadania będą realizowane przez Gminę Gołdap przez najbliższe lata.

Przeanalizowano również obecną infrastrukturę społeczną dla każdej grupy wiekowej i jej stopień wykorzystywania, w celu określenia niezbędnych inwestycji, jakie powinny zostać zrealizowane w najbliższych latach.

Gmina będzie rozwijała ofertę kulturalną oraz sportowo-rekreacyjną zwiększając potencjał turystyczny, a na terenach wiejskich powstanie odpowiednia infrastruktura społeczna, której celem jest poszerzenie oferty spędzenia wolnego czasu na obszarach gminnych.

W związku z pogłębiającym się procesem starzenia społeczeństwa, Gmina powinna podjąć działania w kierunku zapewnienia usług osobom starszym, przeciwdziałając wykluczeniu społecznemu. Jednym z kierunków działań Gminy będzie stworzenie otoczenia społecznego sprzyjającego aktywności i integracji osób starszych, chorujących oraz z niepełnosprawnościami oraz zapewnienie dostępności architektonicznej, cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej dla osób ze szczególnymi potrzebami w placówkach publicznych.

Ważnym działaniem Gminy i oczekiwanym przez mieszkańców jest zwiększenie dostępności usług medycznych poprzez zwiększenie dostępu do podstawowej opieki zdrowotnej oraz opieki specjalistycznej, jak również tworzenie i wdrażanie programów edukacyjnych i profilaktycznych oraz promocja zdrowego trybu życia.

Dopełnieniem działań podejmowanych w obszarze społecznym będzie integracja mieszkańców i ich zwiększenie poczucia tożsamości regionalnej poprzez współpracę i wspieranie organizacji pozarządowych, jak również wzmocnienie komunikacji z mieszkańcami.

Powyższe cele operacyjne stanowią podstawę do realizacji konkretnych działań, które zamieszczono w tabeli poniżej.

Tabela 4. Cel strategiczny 3 wraz z celami operacyjnymi, kierunkami działań, oczekiwanymi rezultatami i wskaźnikami osiągnięcia działań

CEL STRATEGICZNY III WZROST AKTYWNOŚCI SPOŁECZNEJ			
CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ (źródło: BDL GUS)
3.1. Zapewnienie wysokiej jakości edukacji	Wspieranie różnych form opieki nad dziećmi do lat 3, rozwijanie oferty w zakresie opieki przedszkolnej Poprawa infrastruktury edukacyjnej Prowadzenie atrakcyjnych dodatkowych zajęć szkolnych pozalekcyjnych Wyposażenie placówek oświaty w niezbędnych sprzęt Wsparcie doskonalenia kwalifikacji przez kadrę nauczycielską Doradztwo zawodowe dla uczniów Stypendia dla uzdolnionej młodzieży	Wzrost liczby dzieci w placówkach oświatowych Poprawa jakości kształcenia na wszystkich poziomach edukacji Poprawa wyników kształcenia uczniów Poprawa atrakcyjności oferty zajęć pozalekcyjnych Poprawa na rynku pracy, w tym obniżenie bezrobocia Wzrost kwalifikacji zawodowych Wykwalifikowana kadra	Dzieci w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3 [osoba] Miejsca w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3 [-] Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 tys. dzieci w wieku 3-6 lat [osoba] Miejsca w przedszkolach na 1000 dzieci w grupie wieku 3-6 lat [osoba]
3.2. Rozwój całorocznej oferty rekreacyjnej i kulturalnej skierowanej do mieszkańców	Opracowanie oferty rekreacyjnej i kulturalnej dla wszystkich grup wiekowych oraz ze szczególnymi potrzebami Organizacja i animowanie wydarzeń	Poszerzenie oferty spędzenia czasu wolnego dla mieszkańców miasta i gminy Zwiększenie uczestnictwa w rekreacji mieszkańców Gminy	Liczba uczestników imprez organizowanych przez centra, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice na 1000 ludności [osoba]

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ (źródło: BDL GUS)
	Tworzenie nowych szlaków turystycznych Tworzenie przyrodniczych ścieżek edukacyjnych Organizacja i współorganizacja imprez sportowych i kulturalnych o zasięgu lokalnym i ponadlokalnym Doposażenie placówek kulturalnych w niezbędny sprzęt Rozwój oferty świetlic wiejskich Informatyzacja świetlic wiejskich Popularyzacja czytelnictwa Współpraca z instytucjami kultury oraz organizacjami pozarządowymi mająca na celu rozszerzenie oferty kulturalnej	Poszerzenie oferty kulturalnej skierowanej do mieszkańców Rozwój czytelnictwa Rozwój informatyzacji na terenach gminnych Budowanie relacji międzyludzkich Poprawa jakości przestrzeni i ochrona ładu przestrzennego Gminy	Liczba imprez organizowanych przez centra, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice [szt.] Księgozbiór bibliotek na 1000 ludności [wol.] Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności [osoba] Liczba imprez artystyczno-rozrywkowych i sportowych [szt.] Infrastruktura centrów, domów i ośrodków kultury, klubów i świetlic – obiekty przystosowane do osób niepełnosprawnych [szt.]
3.3. Poprawa infrastruktury społecznej na obszarach wiejskich	Poprawa dostępności infrastruktury sportowej i rekreacyjnej Poprawa dostępności infrastruktury kulturalnej	Poszerzenie oferty spędzenia czasu wolnego dla mieszkańców	Liczba uczestników imprez organizowanych przez centra, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice na 1000 ludności [osoba]
3.4. Kreowanie rozwiązań z zakresu włączenia społecznego	Zapewnienie dostępności różnych form opieki i wsparcia dla osób o ograniczonej samodzielności	Zmniejszenie liczby osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	Placówki stacjonarnej pomocy społecznej [szt.]

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ (źródło: BDL GUS)
	Stworzenie otoczenia społecznego sprzyjającego aktywności i integracji osób starszych, chorujących oraz z niepełnosprawnościami Pomoc psychologiczna, terapeutyczna, rehabilitacyjna oraz inne formy wsparcia dla osób i rodzin w kryzysie Poprawa wsparcia instytucyjnego i środowiskowego dla osób bezdomnych, z niepełnosprawnościami i osób starszych Rozwój oferty spędzenia czasu wolnego skierowanej do osób ze szczególnymi potrzebami Zapewnienie dostępności architektonicznej, cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej dla osób ze szczególnymi potrzebami w placówkach publicznych Transport publiczny dostosowany do osób ze szczególnymi potrzebami Transport publiczny wewnątrzgminny Tworzenie warunków do rozbudowy szerokopasmowej sieci internetowej	Integracja mieszkańców Gmina przyjazna osobom ze szczególnymi potrzebami Stworzenie przyjaznych warunków dla seniorów Dopasowanie oferty usług do zmieniającej się struktury demograficznej Dostosowany Urząd Miejskiej i pozostałe placówki gminne do osób ze szczególnymi potrzebami Ograniczanie wykluczenia komunikacyjnego Ograniczenie problemu wykluczenia cyfrowego Rozwój informatyzacji na terenach gminnych	Wyposażenie w urządzenie z dostępem do Internetu w % ogółu gospodarstw domowych [%] Czynne przystanki autobusowe [szt.] Tabor komunikacji miejskiej przystosowany do przewozu osób niepełnosprawnych [szt.]

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ (źródło: BDL GUS)
	Poprawa jakości internetu Tworzenie publicznych punktów internetu		
3.5. Zwiększenie dostępności usług medycznych	Zwiększenie dostępu do podstawowej opieki zdrowotnej Zwiększenie dostępu do opieki specjalistycznej Zwiększenie dostępu opieki pielęgniarskiej w placówkach szkolnych Tworzenie i wdrażanie programów edukacyjnych i profilaktycznych Tworzenie i wdrażanie programów dla osób starszych Promocja zdrowego trybu życia	Poprawa stanu zdrowia mieszkańców Wzrost świadomości zdrowotnej mieszkańców Skrócenie czasu oczekiwania do specjalistów Zwiększenie bezpieczeństwa zdrowotnego Poprawa oferty Uzdrowiska Gołdap Wzrost konkurencyjności Uzdrowiska Gołdap Wzrost liczby kuracjuszy w Uzdrowisku Gołdap Wzrost ogólnodostępnej infrastruktury uzdrowiskowej	Przychodnie podległe samorządowi terytorialnemu [szt.] Lekarze na 10 tys. ludności [liczba osób] Kuracjusze leczeni w trybie ambulatoryjnym w szpitalach uzdrowiskowych i sanatoriach uzdrowiskowych [osoba]
3.6. Wzrost zaangażowania mieszkańców w życie społeczność lokalnej i całej Gminy	Wspieranie lokalnych organizacji społecznych Przekazanie zadań publicznych do realizacji przez organizacje pozarządowe	Wzrost oddolnej aktywności i integracji społecznej Zwiększenie poczucia tożsamości społecznej mieszkańców Integracja mieszkańców	Nowo zarejestrowane fundacje, stowarzyszenia, organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców [-] Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców [-]

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ (źródło: BDL GUS)
	Podejmowanie działań zmierzających do zwiększenia poczucia tożsamości regionalnej mieszkańców Promocja działalności lokalnych stowarzyszeń, kół gospodyń wiejskich Promocja działalności zespołów artystycznych / sportowych Poprawa komunikacji pomiędzy władzami Gminy a mieszkańcami Włączanie lokalnych liderów do prac zespołów o charakterze inicjatywnym, konsultacyjnym i opiniodawczym	Zwiększenie udziału organizacji pozarządowych w realizacji zadań zleconych Budowanie relacji międzyludzkich	Udział fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w ogólnej liczbie podmiotów gospodarki narodowej [%]
3.7. Rozwój współpracy międzynarodowej i transgranicznej oraz utrzymaniem kontaktów i relacji z miastami partnerskimi	Realizacja wspólnych projektów Tworzenie wspólnych pakietów ofertowych dot. imprez rekreacyjnych, kulturalnych itp. Uczestnictwo w targach, np. promujących lokalne produkty i wyroby Organizacja wizyt studyjnych dla przedstawicieli różnych środowisk w celu wymiany doświadczeń i poznawania dobrych praktyk	Wzmocnienie relacji z miastami partnerskimi Promocja Gminy Wymiana doświadczeń	Liczba zorganizowanych spotkań / konferencji/ wspólnych inicjatyw / realizacja projektów [szt.] Liczba przekazanych dobrych praktyk [szt.]

CEL STRATEGICZNY IV

Zapewnienie dobrych warunków rozwoju przedsiębiorczości i rynku pracy

Rozwój gospodarczy gminy Gołdap powinien opierać się na zasadach zrównoważonego rozwoju. Oznacza to dążenie do równowagi pomiędzy potrzebami gospodarczymi i wymaganiami ochrony środowiska a rosnącymi potrzebami i oczekiwaniami społeczeństwa.

Na tworzenie klimatu sprzyjającego rozwojowi przedsiębiorczości w gminie wpływa całokształt działań i decyzji gminy. Działania gminy w zakresie rozwoju przedsiębiorczości powinny obejmować:

- aktywizację lokalnych zasobów kapitału i pracy oraz efektywne wykorzystanie zasobów naturalnych, walorów lokalizacji przestrzennej,
- kreowanie nowych zasobów lokalnych poprzez stwarzanie korzystnych warunków do rozwoju
- zarządzanie infrastrukturą w celu ułatwienia nawiązywania stosunków gospodarczych,
- zarządzanie zasobami pracy, które są szczególnym czynnikiem rozwoju lokalnego,
- kreowanie powiązań integracyjnych pomiędzy uczestnikami procesów gospodarczych,
- wzmacnianie przejawów życia gospodarczego w wymiarze lokalnym.⁷

Obszar działań w priorytecie Gospodarka nakierunkowane jest przede wszystkim na wzmocnieniu konkurencyjności Gminy poprzez rozwój przedsiębiorczości, w tym uzbrojenie terenów inwestycyjnych, poszerzenie Podstrefy Gołdap wraz z dostosowaniem infrastruktury technicznej.

Uzdrowisko Gołdap - jedyne na Warmii i Mazurach uzdrowisko, jest prężnie rozwijającym się ośrodkiem turystyczno-wypoczynkowym. Modernizacja, jak również rozwój infrastruktury zakładów i urządzeń lecznictwa uzdrowiskowego jest priorytetem dla władz samorządowych Gołdapi. Dzięki najczystszaemu w Polsce powietrzu, niepowtarzalnym walorom klimatycznym oraz zasobom borowin, Gołdap posiada status uzdrowiska borowinowo-klimatycznego. Ponadto uzdrowisko wykorzystuje lokalny surowiec - wody mineralne i lecznicze. Z tego względu Gołdap jest idealnym miejscem dla inwestorów z branży usług medycznych i turystycznych, zainteresowanych budową sanatoriów, klinik, Domu Seniora, hoteli i pensjonatów z usługami spa & wellness. Ponadto na bazie lokalnych surowców możliwe jest powstanie wytwórni wód mineralnych, leczniczych a także produkcja kosmetyków na bazie borowin.

Ponadto ważnym celem jest zapewnienie kompetentnej kadry pracowniczej nie tylko w uzdrowisku, ale również w pozostałych głównych branżach gospodarczych Gołdapi poprzez dostosowanie oferty edukacyjnej do rynku pracy oraz przekwalifikowanie zawodowe mieszkańców.

Powyższe cele operacyjne stanowią będą podstawę do realizacji konkretnych działań, które zamieszczono w tabeli poniżej.

⁷ M. Kochmańska, Działalność gminy w zakresie rozwoju przedsiębiorczości lokalnej, Akademia Pedagogiczna w Krakowie, s.66

Tabela 5. Cel strategiczny 4 wraz z celami operacyjnymi, kierunkami działań, oczekiwanymi rezultatami i wskaźnikami osiągnięcia działań

CEL STRATEGICZNY IV			
ZAPEWNIENIE DOBRYCH WARUNKÓW ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI I RYNKU PRACY			
CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ (źródło: BDL GUS)
4.1. Rozwój przedsiębiorczości, w tym rozwój turystyki całorocznej w oparciu o uzdrowisko	Poszerzanie istniejących terenów aktywności gospodarczej na terenie gminy	Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej Gminy	Podmioty wpisane do rejestru na 1000 ludności [-]
	Uzbrojenie terenów inwestycyjnych w niezbędną infrastrukturę techniczną	Wzrost przedsiębiorczości mieszkańców	Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 1000 ludności
	Przygotowanie ofert inwestycyjnych dla potencjalnych inwestorów	Zwiększenie liczby inwestorów Poprawa atrakcyjności rynku pracy, w tym zmniejszenie bezrobocia	Pracujący na 1000 ludności [osoba]
	Organizacja zajęć pozalekcyjnych z zakresu przedsiębiorczości	Rozwój gospodarczy Gminy	Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w relacji do średniej krajowej (Polska=100) [%]
	Doradztwo zawodowe dla uczniów	Wzrost konkurencyjności Uzdrowiska Gołdap	Miejsca noclegowe na 1000 ludności [msc.]
	Współpraca szkoła – przedsiębiorcy	Wzrost ogólnodostępnej infrastruktury uzdrowskiej	Udzielone noclegi na 1000 ludności
	Budowa/modernizacja zakładów lecznictwa uzdrowskiego	Poprawa oferty Uzdrowiska Gołdap	Stacjonarne zakłady rehabilitacji leczniczej [szt.]
	Budowa/modernizacja urządzeń lecznictwa uzdrowskiego	Wzrost liczby mieszkańców kuracjuszy i turystów korzystających z ogólnodostępnej infrastruktury uzdrowskiej	Pacjenci/kuracjusze leczenia stacjonarnie w zakładach rehabilitacji leczniczej [osoba]
	Budowa rozpoznawalnej marki Uzdrowisko Gołdap		Kuracjusze leczenia stacjonarnie w szpitalach uzdrowskich i sanatoriach uzdrowskich [osoba]
	Powstanie produktu lokalnego		

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ (źródło: BDL GUS)
	Współpraca z innymi samorządami w zakresie stworzenia promocji uzdrowiska i obszarów ochrony uzdrowiskowej z woj. warmińsko- mazurskiego Promocja uzdrowiskowej i turystycznej oferty Gminy Współpraca Gminy z organizacjami pozarządowymi i biurami turystycznymi w celu poprawy i rozszerzenia bazy turystycznej Wspieranie rozwoju agroturystyki	Rozwój współpracy samorządowej oraz z innymi podmiotami w zakresie turystyki Rozwój bazy noclegowej	Kuracjusze leczenia w trybie ambulatoryjnym w szpitalach uzdrowiskowych i sanatoriach uzdrowiskowych [osoba] Liczba uzdrowiskowych zakładów przyrodoleczniczych, przychodni uzdrowiskowych [szt.]
4.2. Wzmocnienie systemu wsparcia inwestora i inwestycji	Promocja gospodarcza Gminy Wsparcie doradcze MŚP - Punkt Obsługi Przedsiębiorcy Zwiększone zachęty lokalne Współpraca z instytucjami okołobiznesowymi Dialog społeczny przedstawicieli władz z przedsiębiorcami Organizacja wydarzeń i imprez promujących lokalnych przedsiębiorców	Rozwój gospodarczy Gminy Wzmocnienie wizerunku Gminy przyjaznej przedsiębiorcom Zwiększenie liczby ofert inwestycyjnych	Podmioty wpisane do rejestru na 1000 ludności [-] Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 1000 ludności

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ (źródło: BDL GUS)
4.3. Rozwój kształcenia ustawicznego i zawodowego	Dostosowanie oferty edukacyjnej do rynku pracy Programy społeczne umożliwiające przekwalifikowanie zawodowe	Wykwalifikowana kadra Poprawa na rynku pracy, w tym obniżenia bezrobocia	Liczba osób o niskich kwalifikacjach, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu [osoba] Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje w ramach pozaszkolnych form kształcenia [osoby]

Źródło: opracowanie własne

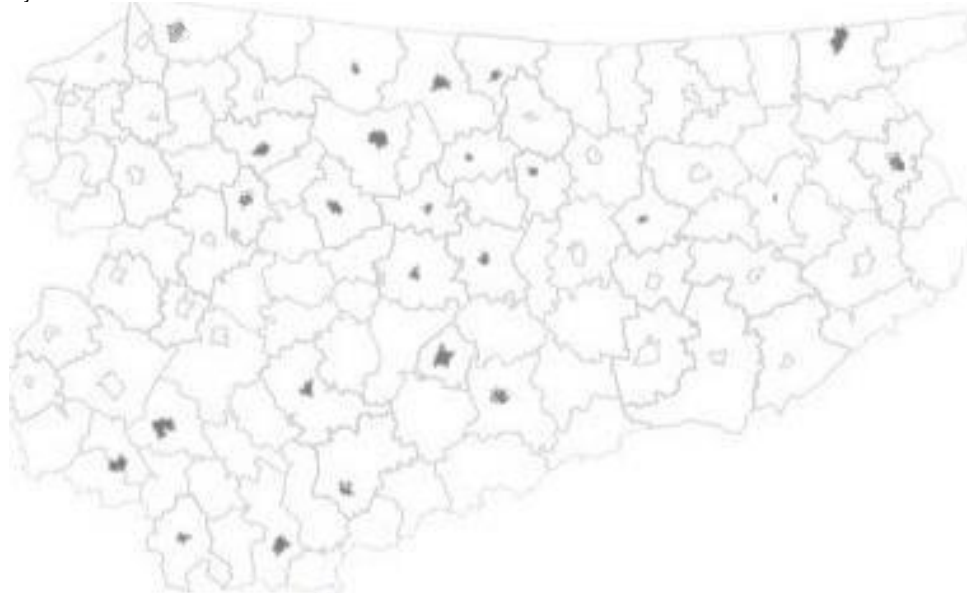
2.2. Planowane działania w ramach OSI określone w strategii rozwoju województwa

W Strategii Województwa Warmińsko-Mazurskiego *Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego* wyszczególniono obszary strategicznej interwencji (OSI). Obszary strategicznej interwencji zostały wyróżnione poprzez integrację dwóch podejść – regionalnego i krajowego. W *Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko-Mazurskiego* wskazano kilka obszarów funkcjonalnych, których zasięgi odpowiadają celom realizacji polityki rozwoju województwa. Drugie, regionalne kryterium wyodrębnienia OSI opiera się o wieloletnią współpracę partnerów/jednostek samorządu terytorialnego.⁸

Zgodnie ze strategią województwa Gmina Gołdap wskazana jest w dwóch obszarach strategicznej interwencji:

1. OSI Miasta CITTASLOW - w porównaniu z innymi OSI charakteryzuje jeden z większych ubytków ludności oraz spódek z udziałem zagranicznym, a także niewielki wzrost zamożności. Wzrost liczby osób prowadzących działalność gospodarczą na 1000 mieszkańców jest najniższy wśród wszystkich wyodrębnionych obszarów. Jednocześnie odnotować należy znaczący wzrost liczby miejsc pracy na 1000 mieszkańców oraz wzrost liczby organizacji społecznych na 1000 mieszkańców.⁹

Rysunek 1. OSI Miasta CITTASLOW

Źródło: Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego, Facebook Cittaslow Polska

⁸ Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego

⁹ Ibidem, s.55

Tabela 6. Cele strategiczne a OSI Miasta CITTASLOW – perspektywa 2030

Cel strategiczny	Oczekiwane efekty interwencji	Oczekiwana zmiana przestrzenna
Kompetencje przyszłości	Rozwinięte relacje edukacja – rynek pracy Rozwinięte kompetencje kluczowe i programy podnoszące kwalifikacje mieszkańców Rozwinięta e-administracja Rozwinięte nowoczesne usługi w obszarze srebrnej ekonomii	Rozwinięte funkcje miast – ośrodków lokalnych (edukacyjne i usługi społeczne)
Inteligentna produktywność	Dobrze przygotowana oferta inwestycyjna Rozwinięta przedsiębiorczość kreatywnie wykorzystująca dziedzictwo gospodarcze wielokulturowej społeczności regionu	Rozwinięte funkcje miast – ośrodków lokalnych (warunki dla prowadzenia biznesu)
Kreatywna aktywność	Korzystne warunki dla włączenia społecznego	Rozwinięte funkcje miast – ośrodków lokalnych (kultura, opieka medyczna)
Fundamenty rozwoju	Silny kapitał społeczny wspierany licznymi projektami współpracy Wysoki udział OZE w bilansie energetycznym miasteczek Wysoka jakość środowiska przyrodniczego	Dobrze rozwinięte połączenia komunikacyjna miast i ich najbliższego otoczenia

Źródło: „Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego”, s. 66

- OSI EGO - obszar długoletniej współpracy gmin we wschodniej części województwa wskazywany już w Strategii z 2013 r. OSI EGO jest trzecim OSI, które charakteryzowały się w latach 2011- 2017 wzrostem liczby ludności i dość przeciętnym wzrostem przedsiębiorczości i wzroście liczby organizacji społecznych. Obszar odnotowuje najniższy w skali regionu wzrost zamożności gmin przy jednoczesnym znaczącym wzroście liczby pracujących.¹⁰

¹⁰ Ibidem, s.55

Rysunek 2. OSI EGO

Źródło: Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego Tabela 7. Cele

strategiczne a OSI EGO – perspektywa 2030

Cel strategiczny	Oczekiwane efekty interwencji	Oczekiwana zmiana przestrzenna
Kompetencje przyszłości	Dobre relacje edukacja – biznes Silne instytucje i organizacje świadczące wysokiej jakości usługi Rozwinięta e-administracja	Rozwinięte powiązania funkcjonalne oparte o sprawną współpracę wewnątrz obszaru EGO oraz z otoczeniem (oświata, rynki pracy, usługi społeczne)
Inteligentna produktywność	Konkurencyjne firmy należące do inteligentnych specjalizacji Spójna oferta inwestycyjna i sprawne instytucje otoczenia biznesu Rozwinięte funkcje uzdrowiskowe i okołodrowotne Rozwinięta przedsiębiorczość	Rozwinięta współpraca gospodarcza z Suwałkami i Augustowem (inicjatywa EGO SA), samorządami Wielkich Jezior Mazurskich i samorządami Dorzecza Biebrzy (m.in. Grajewo, Rajgród) Rozwinięte powiązania gospodarcze wzdłuż Via Baltica i Rail Baltica
Kreatywna aktywność	Liczne programy integracji włączające osoby w różnym wieku, niezależnie od sytuacji życiowej i materialnej oraz stanu zdrowia Dobrze rozwinięta infrastruktura aktywności społeczne	Zaktywizowane obszary wiejskie oraz miejsko-wiejskie Rozwinięte powiązania funkcjonalne w sferze kultury, edukacji, sportu i rekreacji oraz turystyki

Cel strategiczny	Oczekiwane efekty interwencji	Oczekiwana zmiana przestrzenna
Fundamenty rozwoju	Liczne projekty współpracy budujące kapitał społeczny Zrealizowane kluczowe inwestycje komunikacyjne (drogowe, kolejowe i pieszo-rowerowe) Wysokiej jakości środowisko przyrodnicze Rozwinięte i innowacyjne powiązania i mechanizmy gospodarcze wykorzystujące OZE	Zintegrowany komunikacyjnie obszar EGO

Źródło: Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego, s. 67

Poniżej przedstawiono zaplanowane działania Gminy Gołdap, które wpisują się w OSI zapisanych w Strategii Województwa Warmińsko-Mazurskiego. Liczba zadań inwestycyjnych nie jest zamknięta i w razie potrzeby może być poszerzana podczas aktualizacji *Strategii*. Niektóre inwestycje wpisują się w dwa cele strategiczne.

Tabela 8. Planowane działania w ramach OSI Miasta CITTASLOW i OSI EGO

Cel strategiczny	Proponowane kierunki rozwoju	Zakres działań	Okres realizacji
Kompetencje przyszłości	Poprawa infrastruktury edukacyjnej	Modernizacja, doposażenie placówek edukacyjnych	2022-2030
	Modernizacja budynków publicznych	Dostosowanie budynków do osób ze szczególnymi potrzebami	2022-2030
Inteligentna produktywność	Rozwój oferty inwestycyjnej	Uzbrojenie terenów inwestycyjnych	2022-2030
	Rozwój oferty uzdrowskiej	Budowa/modernizacja zakładów i urzędów lecznictwa uzdrowskiego	2022-2030
	Rozwój oferty turystycznej	Uzupełnienie małej architektury Zagospodarowanie pustych przestrzeni publicznych	2022-2030
	Rozwój oferty lokalnej	Stworzenie miejsca sprzedaży produktów lokalnych	2022-2030

Cel strategiczny	Proponowane kierunki rozwoju	Zakres działań	Okres realizacji
	Promocja gospodarcza	Budowa marki EGO	2022-2030
Kreatywna aktywność	Rozwój infrastruktury kultury	Budowa/modernizacja obiektów kulturalnych	2022-2030
	Rozwój infrastruktury sportowej i rekreacyjnej	Budowa/modernizacja obiektów sportowych i rekreacyjnych Budowa ścieżek rowerowych Zagospodarowanie pustych przestrzeni publicznych	2022-2030
Fundamenty rozwoju	Rozwój infrastruktury drogowej i około drogowej	Budowa/przebudowa/remonty dróg gminnych Budowa/modernizacja oświetlenia ulicznego	2022-2030
	Rozwój sieci wodno- kanalizacyjnej, w tym kanalizacji deszczowej	Budowa/rozbudowa/ modernizacja sieci wodno- kanalizacyjnej Budowa/rozbudowa/ modernizacja ujęcia wody Budowa/rozbudowa/ modernizacja oczyszczalni ścieków Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków Modernizacja energetyczna obiektów, w tym budynków użyteczności publicznej	2022-2030
	Budowa urządzeń związanych z gospodarką wodną obszaru oraz dostosowanie do zmian klimatu	Budowa urządzeń hydrotechnicznych np. zbiorniki retencyjne, ogrody deszczowe, kanalizacja deszczowa	2022-2030
	Rozwój odnawialnych źródeł energii	Budowa instalacji OZE	2022-2030

Cel strategiczny	Proponowane kierunki rozwoju	Zakres działań	Okres realizacji
	Rozwój infrastruktury elektroenergetycznej	Rozwój infrastruktury służącej elektromobilności Modernizacja instalacji elektrycznej	2022-2030
	Rozwój transportu przyjaznego środowisku	Zakup pojazdów samochodowych w celach komunikacji zbiorowej	2022-2030
	Rewitalizacja/zagospodarowywanie obiektów zabytkowych/obszarów publicznych	Zagospodarowanie przestrzeni publicznej/obiektów	2022-2030
	Rozwój zielonej infrastruktury	Budowa i urządzenie parków sensorycznych oraz ogrodów sezonowych Odnowienie terenów zielonych Rewitalizacja Parku Miejskiego na Placu Zwycięstwa	2022-2030

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych przekazanych z Urzędu Miejskiego w Gołdapi

2.3. Obszary strategicznej interwencji w Gołdapi

Zgodnie z rozwiązaniami ustawowymi, zapisanymi w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym i o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, obszarami specjalnej polityki są m.in. obszary strategicznej interwencji (OSI).

OSI to terytoria wymagające wsparcia zewnętrznego w celu wzmocnienia wewnętrznego potencjału rozwoju lub zapobiegania negatywnym procesom przyrodniczym i (lub) społeczno-gospodarczym. Wyróżnia się dwa obszary:

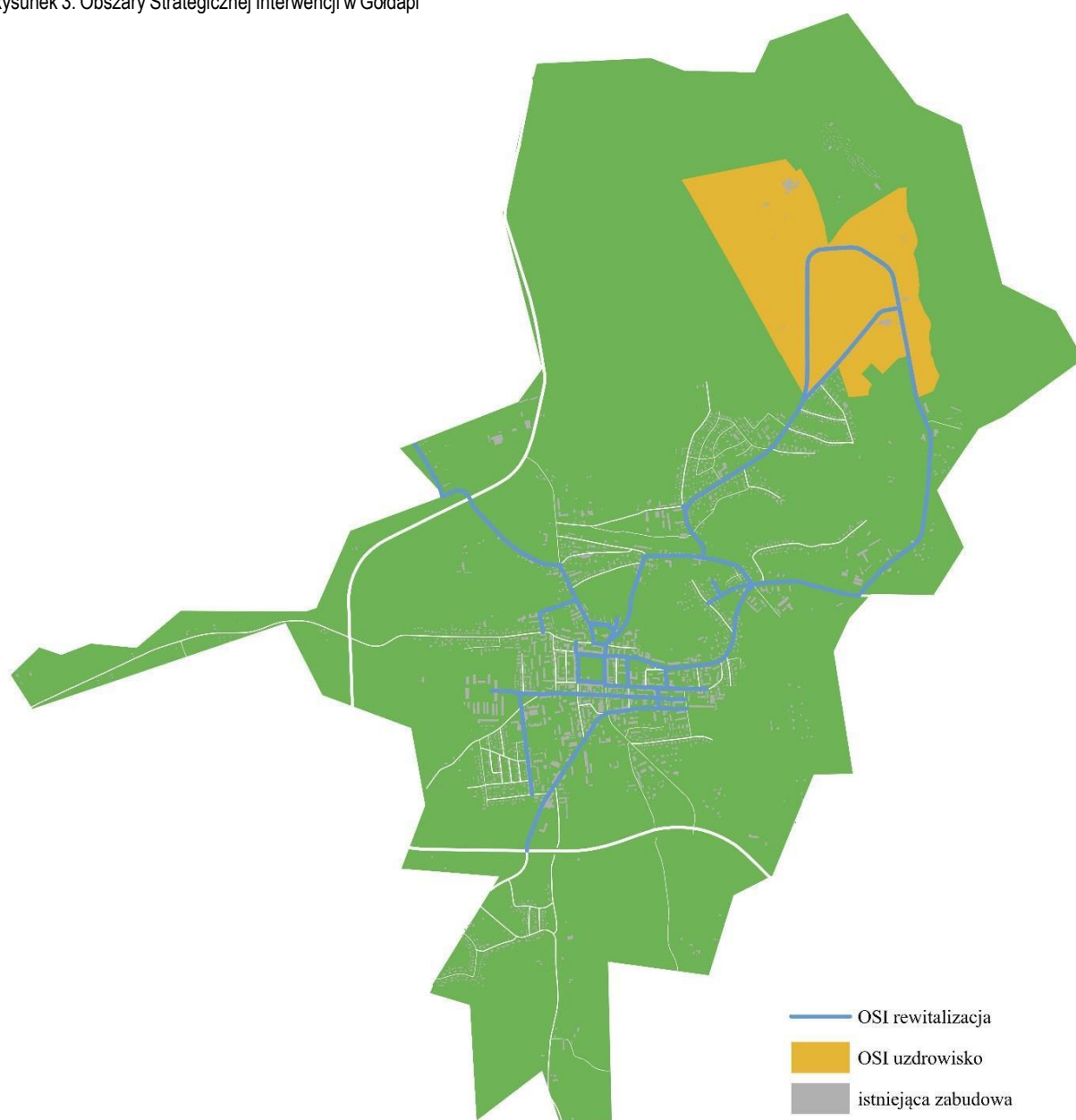
- o niekorzystnych cechach i procesach społeczno-ekonomicznych i (lub) przyrodniczych, wymagające interwencji zewnętrznych,
- obszary wzrostu - o charakterze obszarów funkcjonalnych – aktualnie istniejących lub możliwych do wykreowania o szczególnie korzystnych właściwościach przyrodniczych lub społeczno- ekonomicznych dla rozwoju.¹¹

Zgodnie z powyższą definicją w Gołdapi wyznaczono 4 obszary strategicznej interwencji kluczowe dla Gminy:

- I. OSI Uzdrowisko
- II. OSI Przedsiębiorczość
- III. OSI Rewitalizacja
- IV. OSI Obszary zagrożone marginalizacją

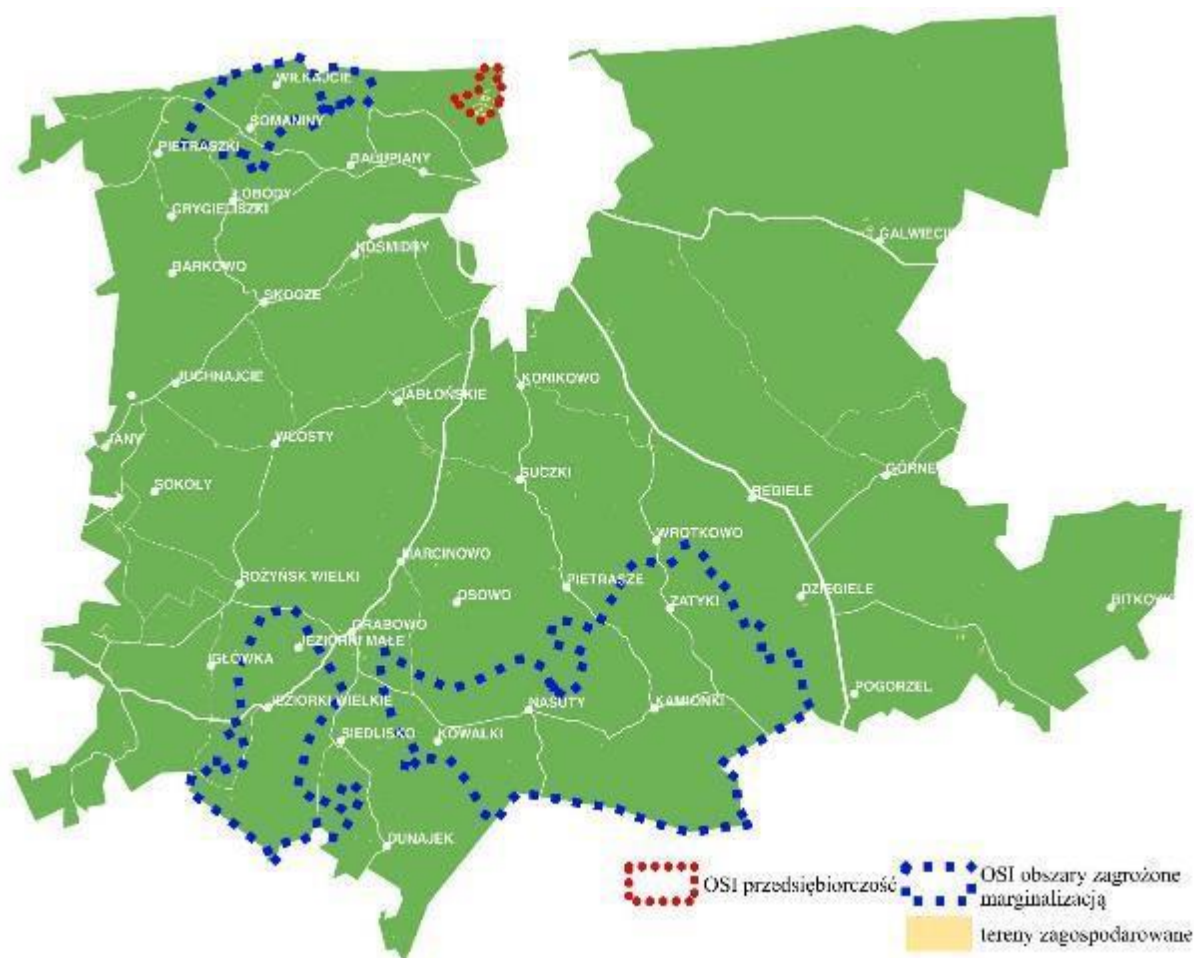
¹¹ P. Śleszyński, J. Bański, M. Degórski, T. Komornicki, Delimitacja obszarów strategicznej interwencji państwa: obszarów wzrostu i obszarów problemowych, Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania im. Stanisława Leszczyckiego Polska Akademia Nauk, 2017, s. 145

Rysunek 3. Obszary Strategicznej Interwencji w Gołdapi

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 4. Obszary Strategicznej Interwencji na terenach wiejskich

Źródło: opracowanie własne

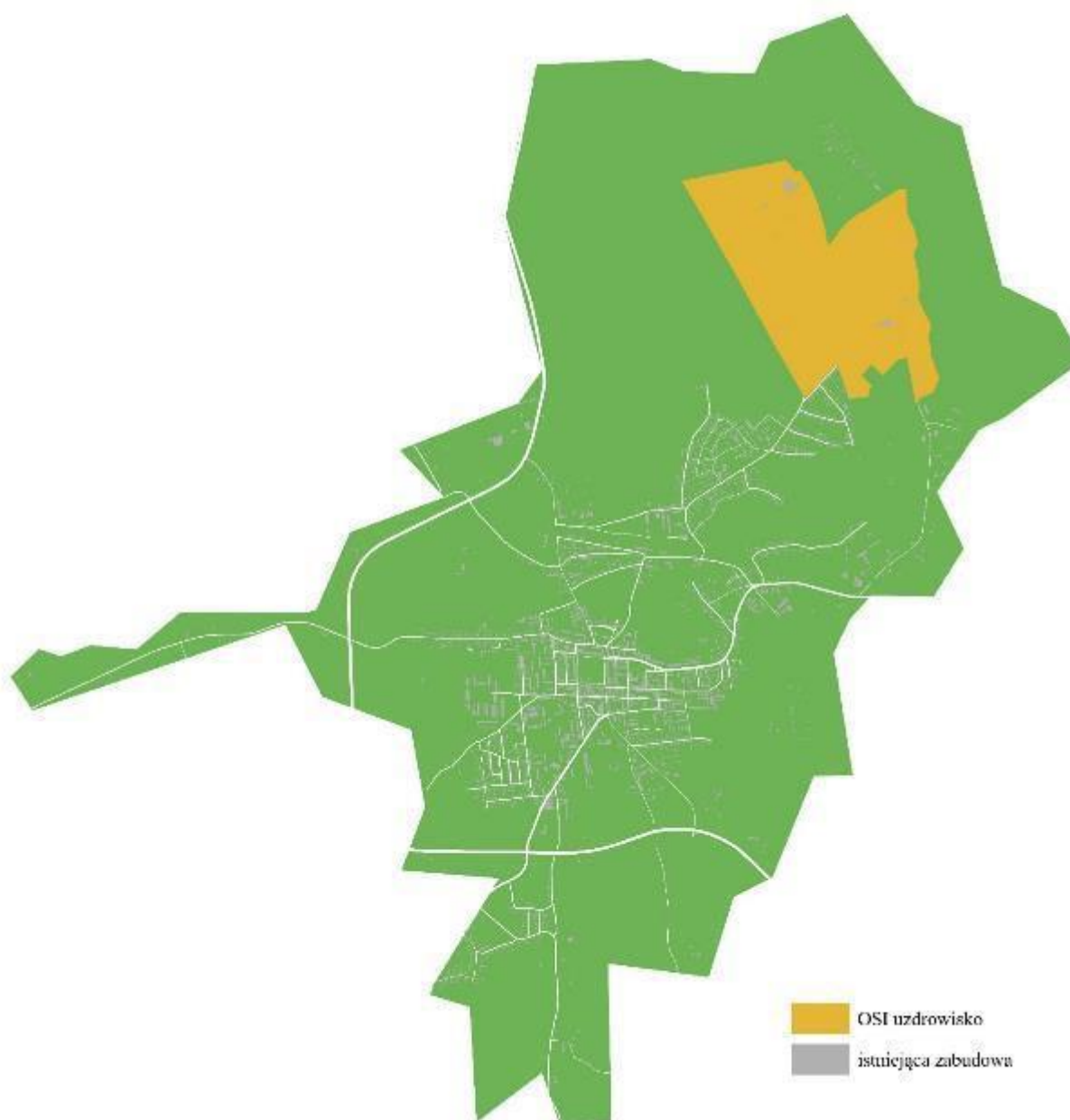
OSI UZDROWISKO

Gołdap nazywana jest Mazurskim Zdrojem, w tym mieście znajduje się jedyne uzdrowisko w województwie warmińsko-mazurskim. Od 2000 roku posiada status uzdrowiska o profilu borowinowo-klimatycznym.

Kryterium delimitacji

Granica OSI Uzdrowisko pokrywa się z granicą strefy „A” Ochrony uzdrowskiej, która przeznaczona jest do działalności w zakresie lecznictwa uzdrowskiego. Powierzchnia wyznaczonej strefy wynosi 131,5 ha, w tym 82% terenów zielonych.

Rysunek 5. OSI Uzdrawisko

Źródło: opracowanie własne na podstawie Załącznika nr 2 do Uchwały Nr XLII/332/2021 Rady Miejskiej w Gołdapi z dnia 28 września 2021 r.

Charakterystyka OSI

Na terenie OSI Uzdrawisko znajdują się:

I. Zakłady lecznictwa uzdrowskiego:

1. Sanatorium Uzdrawiskowe "Wital" - położone jest nad jeziorem Gołdap. Panuje tu klimat nizinno- leśny o cechach średnobodźcowych. Dzięki izolacji terenu od północy i wschodu wysoką Suwalszczyzną oraz od południa i zachodu pasmem Gór Szeskich występuje tu duża stałość czynników pogodowych. Jako uzdrowisko klimatyczno-borowinowe sanatorium bazuje głównie na leczeniu borowinami, których ogromne złoża znajdują się w okolicy pobliskiej wsi Niedrzwica. Sanatorium dysponuje 480 miejscami hotelowymi w pokojach 1-, 2- i 3-osobowych – wszystkie z pełnym węzłem sanitarnym. Wewnątrz budynku znajduje się całoroczny kryty basen z natryskami i masażem do zajęć kinezyterapeutycznych. Kadre Sanatorium Wital zasilają: lekarze rehabilitacji medycznej, balneologii, neurologii, ortopedii, chorób wewnętrznych, pulmonologii, laryngologii i psychiatrii. Na terenie sanatorium uzdrowskiego leczy się osoby dorosłe z chorób: ortopedyczno-urazowych, układu nerwowego, reumatologicznych, kardiologicznych i nadciśnienia oraz dolnych dróg oddechowych, oferując zabiegi z następujących dziedzin: światłolecznictwo,

elektrollecznictwo, magnetoterapia, ultrasonoterapia, hydroterapia, balneoterapia, aerosoloterapia, kinezyterapia, masaż leczniczy, termoterapia i krioterapia miejscowa (azot) oraz krioterapia ogólnoustrojowa (kriokomora niskich temperatur). Rodzaje udzielonych świadczeń: lecznictwo uzdrowskowe, rehabilitacja w ramach prewencji ZUS, turnusy rehabilitacyjne PFRON/PCPR/ MOPS oraz świadczenia udzielane na zasadach pełnej odpłatności.

2. Szpital Uzdrawiskowy „Wital” leczy osoby dorosłe z chorób: ortopedyczno-urazowych, układu nerwowego, reumatologicznych, kardiologicznych i nadciśnienia oraz dolnych dróg oddechowych. Rodzaje udzielonych świadczeń: lecznictwo uzdrowskowe, rehabilitacja w ramach prewencji ZUS oraz świadczenia udzielane na zasadach pełnej odpłatności. W szpitalu znajdują się gabinety: lekarskie, pielęgniariskie, psychologów, borowina i hydrozabiegi, sale ćwiczeń i zabiegów. W szpitalu znajduje się 85 łózek.
3. Dwa zakłady przyrodolecznicze (w szpitalu i sanatorium).

II. Urządzenia lecznictwa uzdrawiskowego:

1. Mazurska tęźnia solankowa - o długości 220 i wysokości 8 m. Doprowadzone do tęźni solanki, wydobywane z głębokości 646,0 metrów, spływając po gałązkach tarniny, pod wpływem słońca i wiatru, wytwarzają wokół tęźni mikroklimat o dużej zawartości jodu, bromu, magnezu, wapnia, potasu, sodu i fluoru. Powstały aerol odznacza się szczególnymi walorami zdrowotnymi - jego cząsteczki wnikają do organizmu poprzez błony śluzowe układu oddechowego oraz skórę. Przebywając przy tęźniach leczymy przede wszystkim: górne drogi oddechowe, zatoki, rozedmę płuc, nadciśnienie tętnicze, alergię, nerwicę wegetatywną, depresję, stres, czy ogólne wyczerpanie organizmu. Inhalacje wykorzystane w profilaktyce u ludzi zdrowych powodują wzrost odporności organizmu poprzez działanie bakteriobójcze.
2. Pijalnia wód mineralnych i leczniczych - dostosowana do eksploatacji całorocznej, jest wyposażona w: instalacje do wydawania wody leczniczej pacjentom, spełniające wymagania sanitarne i techniczne; temperatura wody wynosi: mineralnej 17,9 -18,3°C, leczniczej 21,5 – 22,3°C i nadaje się do bezpośredniego spożycia bez konieczności podgrzewania. Woda wydawana jest w naczyniach jednorazowych, jakość wód leczniczych w trakcie pobierania z ujęcia, przesyłania za pomocą instalacji do pijalni oraz dystrybucji nie ulega zmianom pod względem sanitarno- higienicznych oraz wartości terapeutycznej. W Pijalni wód znajdują się mini tęźnie i grata solna, której głównym celem jest odtworzenie w sztucznych warunkach nadmorskiego lub powstałego w naturalnych grotach solnych mikroklimatu. Inhalacja w grotcie solnej wspomaga leczenie: stanów zapalnych górnych dróg oddechowych, zatok, płuc i oskrzeli, schorzeń dermatologicznych (zapalenie skóry, łuszczyca), niedoczynność tarczycy, chorób układu krwionośnego, stanów pozawałowych, wyrównania ciśnienia tętniczego, schorzeń przewodu pokarmowego, otyłości, zmniejsza chrapanie i poprawia sen.
3. Basen rehabilitacyjny - wymiary 6m x 15m, znajduje się w sanatorium „Wital”.
4. Park uzdrawiskowy - urządzono zieleń parkową (drzewa i krzewy liściaste i iglaste, sezonowe rośliny ozdobne, trawniki) z ciągami pieszymi wzdłuż linii brzegowej jeziora Gołdap. Wybudowano moło spacerowe – pomost pływający z częścią podwyższoną i zadaszoną dla ratowników wodnych oraz Promenadę Zdrojową o długości 1850 m., przeznaczoną dla ruchu pieszego, rowerowego, a także dla potrzeb poruszających się dla potrzeb uzdrawiska. Park uzdrawiskowy wyposażony jest: urządzenia rekreacyjno-rehabilitacyjne (huśtawki, kierownica, ławeczka z pedałami, łyżwy, masażysta, narty, pas, pony, poręcze, ster, surf, winda oraz elementy małej architektury: śmietniczki, ławki odpoczynkowe, fotel wypoczynkowy, stojaki rowerowe, wieża ze zjeżdżalnią i drabinką, wieża wspinaczkowa, huśtawka, konik drewniany na sprężynie), pole do minigolfa (12 dołków między Pijalnią Wód Mineralnych i Leczniczych a linią brzegową jeziora Gołdap).
5. Ścieżka ruchowa - o długości 4370 m oraz stanowią: korso (jest to oświetlony ciąg pieszo- rowerowo-konny, otaczający dzielnicę uzdrawiskową od strony zachodniej), oświetlony ciąg pieszo-rowerowy wzdłuż ulicy Wczasowej oraz ciąg pieszo-rowerowy wzdłuż ulicy Stadionowej wraz z placem Kinezyterapeutycznym. Wyposażenie placu Kinezyterapeutycznego jest następujące: zespół urządzeń kinezyterapeutycznych, ławki parkowe bez oparcia, kosze na odpady betonowe, stojaki na rowery, tablice informacyjne.¹²

Uzasadnienie OSI

Status miejscowości uzdrowskiej to nie tylko prestiż, ale również wyższa jakość środowiska naturalnego, wynikająca z wymogów, jakie musi spełniać uzdrowisko. Uzyskanie statusu uzdrowiska jest wyraźnym sygnałem dla osób odwiedzających dany obszar, że mamy do czynienia z miejscowością, która spełnia podwyższone standardy w zakresie ochrony środowiska naturalnego, utrzymania czystości i porządku, zieleni, wyposażenia w infrastrukturę turystyczną i ekologiczną, która jest poddana określonym rygorom zagospodarowania przestrzennego i urbanistycznego. To z kolei gwarantuje bogatą ofertę turystyczno-uzdrowską. Bardzo często sam fakt posiadania statusu uzdrowiska przez miejscowość stanowi argument za wyborem jej na miejsce wypoczynku lub pobytu weekendowego.

Posiadanie przez miejscowość statutu miejscowości uzdrowskiej umożliwia przez Gminę czerpanie bezpośrednich dochodów w postaci podatków i opłat od obiektów uzdrowskich, uzyskiwanie tzw. dotacji uzdrowskiej równej wpływom z opłaty uzdrowskiej oraz uprzywilejowaniu związanym z gwarancją kontraktowania usług uzdrowskich w miejscowości posiadającej status uzdrowiska. Podkreślić należy możliwość pozyskiwania specjalnych środków unijnych na infrastrukturę uzdrowską i ekologiczną, a także uprzywilejowanie obszarów uzdrowskich w kryteriach związanych z pozyskiwaniem środków unijnych na niektóre inwestycje z zakresu ochrony środowiska naturalnego, rozwiązań komunikacyjnych, kultury.¹³

Głównym kierunkiem interwencji będzie wsparcie rozwoju turystyki uzdrowskiej oraz zdrowotnej, a także innych form turystyki znajdujących, w powiązaniu z OSI Rewitalizacja.

¹² Plan rozwoju uzdrowiska Goldap na lata 2021-2027

¹³ Co oznacza dla gminy status uzdrowiska? <https://www.skarbiec.biz/gospodarka/uzdrowiska-kojarzone-z-jakoscia.htm>, 27.06.2021

Tabela 9. Oczekiwane skutki interwencji OSI Uzdrowisko a cele Strategii

Cele strategiczne	Cele operacyjne	Oczekiwane skutki interwencji
ZWIĘKSZENIE STANDARDU I DOSTĘPNOŚCI INFRASTRUKTURY PUBLICZNEJ	1.1. Rozwój i modernizacja infrastruktury uzdrowskiej i rekreacyjnej ogólnodostępnej	Poprawa jakości przestrzeni i ochrona ładu przestrzennego Gminy Poprawa oferty turystycznej i rekreacyjnej Gminy Zwiększenie atrakcyjności turystycznej i uzdrowskiej Gminy
	1.2. Zagospodarowanie niewykorzystanych przestrzeni i obiektów publicznych na cele społeczne	Przywrócenie do życia zdegradowanych obszarów i uzupełnienie jej o nowe funkcje Poprawa estetyki przestrzeni Zwiększenie funkcjonalności przestrzeni publicznych Rozwój przestrzeni społecznej
	1.3. Poprawa komunikacji drogowej	Poprawa oferty turystycznej i rekreacyjnej Gminy poprzez budowę ciągu pieszo rowerowego Poprawa dostępności komunikacyjnej
	1.4. Poprawa dostępności internetu o wysokiej jakości	Zwiększenie atrakcyjności turystycznej i uzdrowskiej Gminy
ZABEZPIECZENIE WYSOKIEJ JAKOŚCI ZASOBÓW NATURALNYCH	2.1. Wdrożenie rozwiązań gospodarki niskoemisyjnej	Polepszenie jakości powietrza Zwiększenie liczby gospodarstw domowych ogrzewanych niskoemisyjnymi źródłami ciepła Zwiększenie udziału energii pozyskiwanej z OZE Łagodzenie skutków zmian klimatycznych
	2.5. Poprawa lokalnej retencji	Łagodzenie skutków zmian klimatycznych
WZROST AKTYWNOŚCI SPOŁECZNEJ	3.5. Zwiększenie dostępności usług medycznych	Poprawa oferty Uzdrowiska Gołdap Wzrost konkurencyjności Uzdrowiska Gołdap

Cele strategiczne	Cele operacyjne	Oczekiwane skutki interwencji
		Wzrost liczby kuracjuszy w Uzdrowisku Gołdap
ZAPEWNIENIE DOBRYCH WARUNKÓW ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI I RYNKU PRACY	4.1. Rozwój przedsiębiorczości, w tym rozwój turystyki całorocznej w oparciu o uzdrowisko	Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej Gminy Poprawa atrakcyjności rynku pracy, w tym zmniejszenie bezrobocia Rozwój gospodarczy Gminy Wzrost liczby kuracjuszy i turystów Rozwój współpracy samorządowej oraz z innymi podmiotami w zakresie turystyki Rozwój bazy noclegowej
	4.3. Rozwój kształcenia ustawicznego i zawodowego	Wykwalifikowana kadra Poprawa na rynku pracy, w tym obniżenia bezrobocia

Źródło: opracowanie własne

OSI PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

Kryterium delimitacji

Granica OSI Przedsiębiorczość pokrywa się z granicą Suwalskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej S.A. Podstrefa Gołdap.

Rysunek 6. OSI Przedsiębiorczość

Źródło: Internet, <https://www.ssse.com.pl/o-ssse/3-tereny-inwestycyjne-podstrefy-goldap.html>

Charakterystyka OSI

Powierzchnia wyznaczonego obszaru wynosi 57,324 ha. Atutem Podstrefy Goldap jest położenie w bezpośrednim sąsiedztwie przejścia granicznego z Obwodem Kaliningradzkim Federacji Rosyjskiej oraz dostępność komunikacyjna drogowa, gdyż do terenów podstrefy prowadzi droga krajowa nr 65, która łączy się z obwodnicą Goldapi. Podstrefa Goldap jest jedną z najstarszych w kraju.

Na terenach Podstrefy Goldap działa 15 firm: IRYD Sp. z o.o., X-Yachts Composites Sp. z o.o., Ryszard Tymofiejewicz Przedsiębiorstwo Wielobranżowe "WITAL", Karton Sp. z o.o., Przedsiębiorstwo Wielobranżowe "NORD-OST" Sp. z o.o., KENSUS Sp. z o.o. Sp. k., „COMAXEL” Sp. z o.o., Zakład Instalacji Wod-Kan i C.O. GAL-INST Zdzisław Galiński, GAL-MAS Zdzisław Galiński, RCM Sp. z o.o., Energa + Sp. z o.o., A&G KOPERTY Goldapska Fabryka Kopert Sp. z o.o., ŚMIG-TRANS Piotr Śmigiel, TOP KOP Krzysztof Świtaj, EBRIMA Sp. z o.o. Nakłady inwestycyjne poniesione przez przedsiębiorców na koniec II kwartału 2021 roku wyniosły 320 420 394 zł.

Z uwagi na brak dostępności działek w Podstrefie Goldap, jej poszerzenie o nowe tereny to decyzje pożądane i niezwykle ważne dla rozwoju Gminy. Gdyż nowe tereny podstrefy to nowe inwestycje i kolejne miejsca pracy mieszkańców Gminy. Zarząd SSSE S.A. podjął kroki zmierzające do rozszerzenia obszaru strefy o sąsiadujące grunty KOWR Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa.

Uzasadnienie OSI

Rozwój lokalny jest to wzrost potencjału gospodarczego danej gminy, który skutkuje poprawą jakości życia jej mieszkańców oraz wzrostem jej konkurencyjności. Celem powstawania specjalnych stref ekonomicznych było przyciągnięcie do regionu inwestorów, którzy dzięki ponoszeniu nakładów inwestycyjnych i tworzeniu nowych miejsc pracy wpłyną na rozwój gospodarczy regionu. Przykładem jest Podstrefa Gołdap, w której funkcjonują silne przedsiębiorstwa, zatrudniające około 1,5 tys. osób. Dalszy rozwój przedsiębiorczości na terenie OSI jest niezwykle ważny z punktu widzenia poprawy konkurencyjności Gminy jako atrakcyjnego miejsca do prowadzenia działalności gospodarczej, ale również miejsca do życia.

Tabela 10. Oczekiwane skutki interwencji OSI Przedsiębiorczość a cele Strategii

Cele strategiczne	Cele operacyjne	Oczekiwane skutki interwencji
ZABEZPIECZENIE WYSOKIEJ JAKOŚCI ZASOBÓW NATURALNYCH	2.1. Wdrożenie rozwiązań gospodarki niskoemisyjnej	Zwiększenie udziału energii pozyskiwanej z OZE Łagodzenie skutków zmian klimatycznych
	2.2. Sprawnie działająca gospodarka wodno-ściekowa	Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej Gminy
WZROST AKTYWNOŚCI SPOŁECZNEJ	3.1. Zapewnienie wysokiej jakości edukacji	Wzrost kwalifikacji zawodowych Wykwalifikowana kadra
ZAPEWNIENIE DOBRYCH WARUNKÓW ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI I RYNKU PRACY	4.1. Rozwój przedsiębiorczości, w tym rozwój turystyki całorocznej w oparciu o uzdrowisko	Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej Gminy Rozwój gospodarczy gminy
	4.2. Wzmocnienie systemu wsparcia inwestora i inwestycji	Wzmocnienie wizerunku Gminy przyjaznej przedsiębiorcom Zwiększenie liczby ofert inwestycyjnych
	4.3. Rozwój kształcenia ustawicznego i zawodowego	Wzrost kwalifikacji zawodowych Wykwalifikowana kadra

Źródło: opracowanie własne

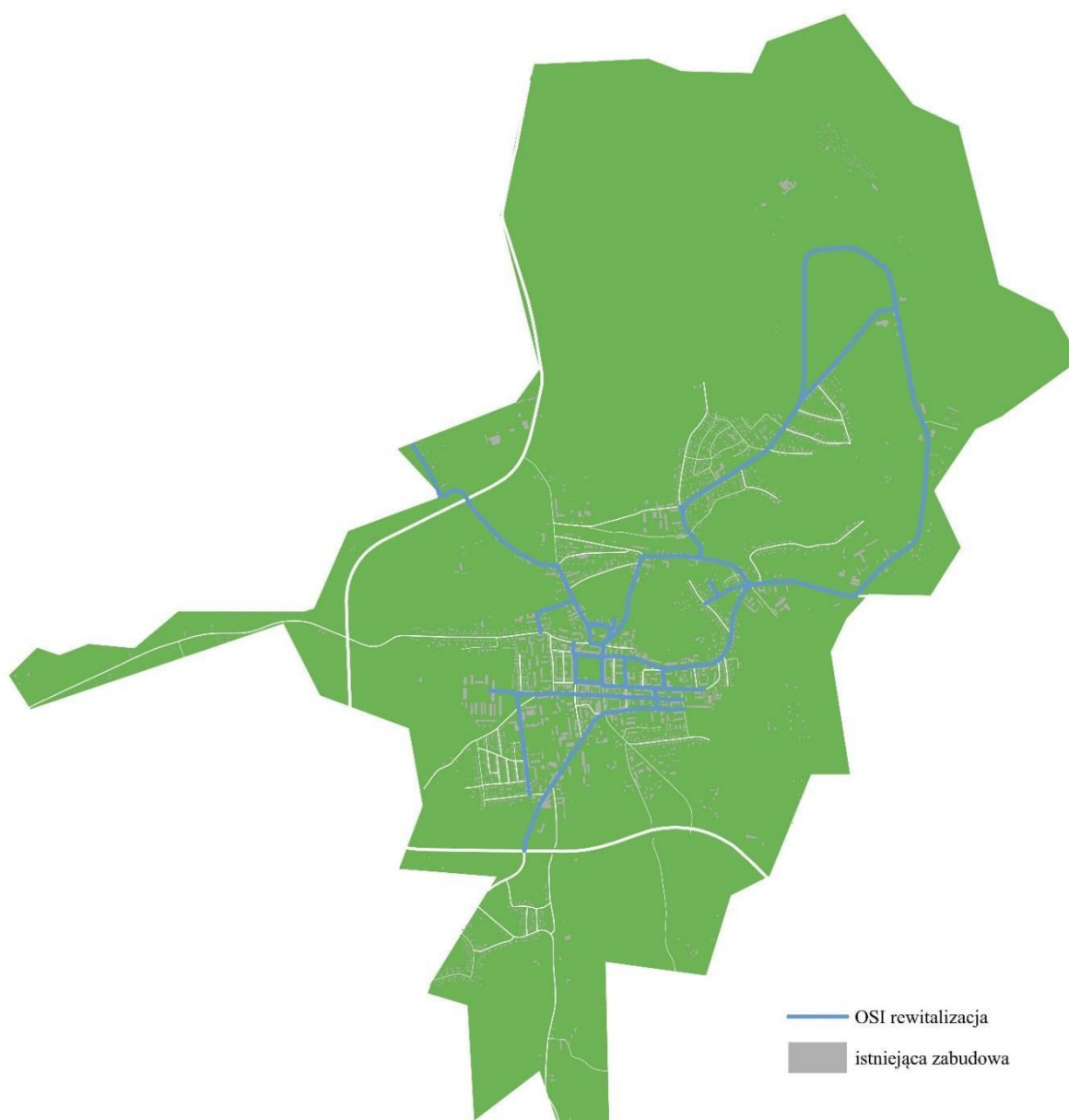
OSI REWITALIZACJA

Rewitalizacja stanowi istotny instrument rozwoju społeczno-gospodarczego regionów, prowadzi do poprawy jakości życia lokalnej społeczności. Poprawa jakości życia rozumiana jest jako zapewnienie bezpieczeństwa, godziwych warunków mieszkaniowych, opieki zdrowotnej, warunków edukacji, poprawy stanu środowiska naturalnego oraz kulturowego, przywrócenia ładu w przestrzeni miejskiej, wzrostu aktywności gospodarczej oraz odbudowy więzi społecznych.

Kryterium delimitacji

Zgodnie z *Ponadlokalnym programem rewitalizacji sieci miast Cittaslow województwa warmińsko-mazurskiego w zakresie miasta Gołdap*, w celu wyznaczenia obszarów rewitalizacji w mieście Gołdap, przeprowadzono analizę sytuacji w mieście w aspekcie uwarunkowań społecznych, kulturowych i gospodarczych, określono główne problemy miasta uwzględniając potrzeby i oczekiwania mieszkańców. Powołano grupę roboczą składającą się z przedstawicieli szkolnictwa, policji, służb ratunkowych, organizacji pozarządowych, miejskich ośrodków społecznych, środowisk kulturalnych i religijnych oraz urzędników odpowiadających za problemy zagospodarowania przestrzennego, infrastruktury oraz środowiska. W trakcie spotkań przeprowadzono analizę, która pozwoliła na identyfikację obszarów problemowych. Obszary problemowe zostały następnie skonfrontowane z mapą miasta, dając w ten sposób wstępną delimitację obszarów wymagających rewitalizacji.

Rysunek 7. OSI Rewitalizacja

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow województwa warmińsko-mazurskiego w zakresie miasta Gołdap*

Charakterystyka OSI

Obszar wyznaczony do rewitalizacji obejmują następujące ulice: Krótka, Mazurska, Żeromskiego nr 2 i 4, Cmentarna, Dolna, Kolejowa, Lipowa, Nabrzeżna, Okrężna, Paderewskiego, Plac Zwycięstwa, Słoneczna, Stanisława Mikołajczyka, Suwalska, Promenada Zdrojowa, Jeziorowa, Stadionowa, 1 Maja, Wczasowa, Zatorowa, Tadeusza Kościuszki, Partyzantów, Jaćwieska, Armii Krajowej, Tatyzy, Księdza Popieluszki, Szkolna, Wojska Polskiego.

W ramach *Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow województwa warmińsko-mazurskiego w zakresie miasta Gołdap* gmina aplikowała o fundusze z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego 2014 – 2020, na zadania ujęte w Programie rewitalizacji. W roku 2018 zakończono realizację zadań inwestycyjnych (szczegółowe informacje znajdują się w *Diagnozie społeczno-gospodarczej Gminy Gołdap*:

- *Uzupełnienie zabudowy i wyposażenie Domu Kultury w Gołdapi* - realizacja projektu pozwoliła na przystosowanie gołdapskiej instytucji do prowadzenia w nowoczesny sposób działalności kulturalnej i integracyjno - aktywizującej.
- *Urządzenie nabrzeża jeziora Gołdap* - projekt przyczynił się do rozwoju bazy rekreacyjnej sportów wodnych w Gołdapi, a przede wszystkim do podniesienia walorów turystycznych i rekreacyjnych naszej gminy.
- *Adaptacja i wyposażenie budynku gospodarczego na pracownię garncarską* – w ramach projektu stworzono nową formę pożytecznego, twórczego i kreatywnego spędzania wolnego czasu przez dzieci, młodzież, całe rodziny.
- *Termomodernizacja Ośrodka Pomocy Społecznej i Szkoły Podstawowej nr 3 w Gołdapi*.

Zrealizowano również komplementarne projekty tzw. miękkie:

- *Fachowość i taktyka szansą na zatrudnienie*, którego celem było podniesienie stopnia włączenia osób (45 osób objętych projektem) zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym z obszaru rewitalizacji Gminy Gołdap poprzez przeprowadzenie procesu aktywizacji społecznej i zawodowej.
- *Garncarka wioska*, którego celem projektu było podniesienie stopnia włączenia osób (25 osób objętych projektem) zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym z obszaru rewitalizacji Gminy Gołdap poprzez przeprowadzenie procesu aktywizacji społecznej i zawodowej.

Uzasadnienie OSI

Każda gmina, która chciałaby prowadzić działania rewitalizacyjne musi mieć opracowany i uchwalony lokalny program rewitalizacji (LPR)/gminny program rewitalizacji (GPR), a od 2024 roku jedynym programem rewitalizacji będzie gminny program rewitalizacji. W ramach tego dokumentu wyznacza się ze względu na czynniki społeczne, gospodarcze, przestrzenne i środowiskowe obszar zdegradowany, który wymaga podjęcia strategicznej interwencji. Oczekiwanym efektem realizowanych działań w ramach LPR lub GPR jest wyprowadzenie obszaru rewitalizowanego ze stanu kryzysowego.

Z uwagi na fakt opracowania nowego programu rewitalizacji (GPR) w 2022/2023 roku i wyznaczenia nowego obszaru zdegradowanego, rekomenduje się do pozostawienia obecnego obszaru rewitalizacyjnego do czasu uchwalenia gminnego programu rewitalizacji.

Tabela 11. Oczekiwane skutki interwencji OSI Rewitalizacja a cele Strategii

Cele strategiczne	Cele operacyjne	Oczekiwane skutki interwencji
ZWIĘKSZENIE STANDARDU I DOSTĘPNOŚCI INFRASTRUKTURY PUBLICZNEJ	1.1. Rozwój i modernizacja infrastruktury uzdrowskowej i rekreacyjnej ogólnodostępnej	Zwiększenie funkcjonalności przestrzeni publicznych Rozwój przestrzeni społecznej Zwiększenie aktywności sportowej mieszkańców Gminy Poprawa oferty turystycznej i rekreacyjnej Gminy
	1.2. Zagospodarowanie niewykorzystanych przestrzeni i obiektów publicznych na cele społeczne	Przywrócenie do życia zdegradowanych obszarów i uzupełnienie ich o nowe funkcje Poprawa stanu zabytków Poprawa jakości przestrzeni i ochrona ładu przestrzennego Gminy
	1.3. Poprawa dostępności internetu o wysokiej jakości	Ograniczenie problemu wykluczenia cyfrowego Rozwój informatyzacji na terenach gminnych
ZABEZPIECZENIE WYSOKIEJ JAKOŚCI ZASOBÓW NATURALNYCH	2.2. Sprawnie działająca gospodarka wodno-ściekowa	Zwiększenie atrakcyjności osadniczej Gminy Poprawa jakości życia mieszkańców Polepszenie jakości środowiska
WZROST AKTYWNOŚCI SPOŁECZNEJ	3.1. Zapewnienie wysokiej jakości edukacji	Poprawa jakości kształcenia na wszystkich poziomach edukacji
	3.2. Rozwój całorocznej oferty rekreacyjnej i kulturalnej skierowanej do mieszkańców	Poszerzenie oferty spędzenia czasu wolnego dla mieszkańców miasta i gminy Poprawa jakości przestrzeni i ochrona ładu przestrzennego Gminy
	3.5. Kreowanie rozwiązań z zakresu włączenia społecznego	Zmniejszenie liczby osób zagrożonych wykluczeniem społecznym Integracja mieszkańców
		Zwiększenie poczucia tożsamości społecznej mieszkańców

Cele strategiczne	Cele operacyjne	Oczekiwane skutki interwencji
	3.6. Wzrost zaangażowania mieszkańców w życie społeczności lokalnej i całej Gminy	Zwiększenie udziału organizacji pozarządowych w realizacji zadań zleconych
ZAPEWNIENIE DOBRYCH WARUNKÓW ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI I RYNKU PRACY	4.1. Rozwój przedsiębiorczości, w tym rozwój turystyki całorocznej w oparciu o uzdrowisko	Wzrost przedsiębiorczości mieszkańców Poprawa atrakcyjności rynku pracy, w tym zmniejszenie bezrobocia

Źródło: opracowanie własne

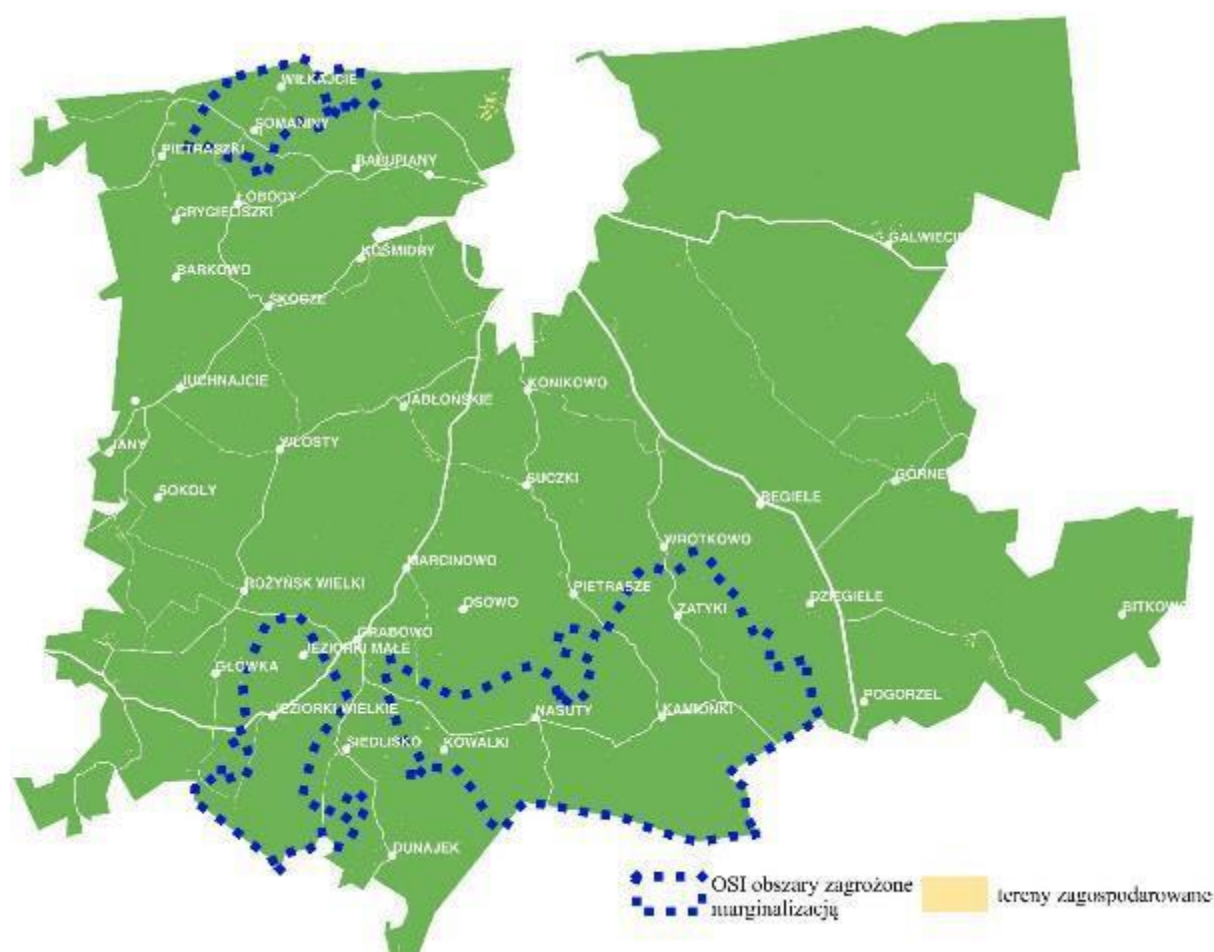
OSI OBSZARY ZAGROŻONE MARGINALIZACJĄ

Obszary zagrożone trwałą marginalizacją to zróżnicowane przestrzennie pod względem poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego, jak i funkcji gospodarczych sołectwa, w których nastąpiła kumulacja negatywnych zjawisk społecznych i ekonomicznych. Obszary te zostały wyznaczone na podstawie wielowskaźnikowej metodyki opracowanej na potrzeby SOR. W województwie podlaskim występuje kilkadziesiąt obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją.

Kryterium delimitacji

Obszary te zostały wyznaczone na podstawie wielowskaźnikowej metodyki opracowanej na potrzeby niniejszej Strategii na podstawie *Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020*.

Rysunek 8. OSI Obszary zagrożone marginalizacją

Źródło: opracowanie własne

Charakterystyka OSI

Zgodnie z metodą standaryzacji na obszarach następujących sołectw: Jeziorki Wielki, Kowalki, Nasuty, Wilkajcie oraz Zatyki występuje stan kryzysowy. Analiza ta umożliwia poznanie zjawisk i procesów zachodzących wewnątrz gminy, dzięki czemu pozwala na precyzyjne zaplanowanie skutecznych procesów rozwojowych.

Uzasadnienie OSI

Na obszarach zagrożonych marginalizacją zaplanowane będą działania mające na celu osiągnięcie korzyści do których zaliczyć należy: wzrost dochodów mieszkańców, spadek liczby osób korzystających ze wsparcia Ośrodka Pomocy Społecznej w Gołdapi, spadek bezrobocia.

Tabela 12. Oczekiwane skutki interwencji OSI Obszary zagrożone marginalizacją a cele Strategii

Cele strategiczne	Cele operacyjne	Oczekiwane skutki interwencji
ZWIĘKSZENIE STANDARDU I DOSTĘPNOŚCI INFRASTRUKTURY PUBLICZNEJ	1.2. Zagospodarowanie niewykorzystanych przestrzeni i obiektów publicznych na cele społeczne	Poprawa jakości przestrzeni i ochrona ładu przestrzennego Gminy
	1.4. Poprawa dostępności internetu o wysokiej jakości	Ograniczenie problemu wykluczenia cyfrowego Rozwój informatyzacji na terenach gminnych
ZABEZPIECZENIE WYSOKIEJ JAKOŚCI ZASOBÓW NATURALNYCH	2.2. Sprawnie działająca gospodarka wodno-ściekowa	Zwiększenie atrakcyjności osadniczej Gminy Poprawa jakości życia mieszkańców
WZROST AKTYWNOŚCI SPOŁECZNEJ	3.1. Zapewnienie wysokiej jakości edukacji	Poprawa jakości kształcenia na wszystkich poziomach edukacji
	3.3. Poprawa infrastruktury społecznej na obszarach wiejskich	Poszerzenie oferty spędzenia czasu wolnego dla mieszkańców miasta i gminy Poprawa jakości przestrzeni i ochrona ładu przestrzennego Gminy
	3.5. Kreowanie rozwiązań z zakresu włączenia społecznego	Zmniejszenie liczby osób zagrożonych wykluczeniem społecznym
	3.6. Wzrost zaangażowania mieszkańców w życie społeczności lokalnej i całej Gminy	Zwiększenie poczucia tożsamości społecznej mieszkańców Zwiększenie udziału organizacji pozarządowych w realizacji zadań zleconych
ZAPEWNIENIE DOBRYCH WARUNKÓW ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI I RYNKU PRACY	4.1. Rozwój przedsiębiorczości, w tym rozwój turystyki całorocznej w oparciu o uzdrowisko	Wzrost przedsiębiorczości mieszkańców Poprawa atrakcyjności rynku pracy, w tym zmniejszenie bezrobocia

Źródło: opracowanie własne

2.4. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej

Zgodnie z ustawą o samorządzie gminnym wprowadzony jest wymóg opracowania strategii rozwoju gminy ze ściśle określonymi założeniami, nie tylko obejmujący wymiar społeczny, gospodarczy, ale również przestrzenny. Powiązanie zagadnień społeczno-gospodarczych z przestrzennymi odbywa się za pomocą modelu funkcjonalno-przestrzennego.

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej prezentuje system elementów mających istotne znaczenie dla rozwoju społeczno-gospodarczego gminy. Stanowi on graficzne ujęcie polityki rozwoju lokalnego ukierunkowanej terytorialnie. Model odzwierciedla długoterminową wizję rozwoju gminy, opartą na jej specyficznych uwarunkowaniach przestrzennych, aktualnych trendach oraz przewidywanych zmianach wynikających z realizacji Strategii.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa model funkcjonalno-przestrzenny, rozumiany jest jako docelowy układ elementów składowych przestrzeni, w tym:

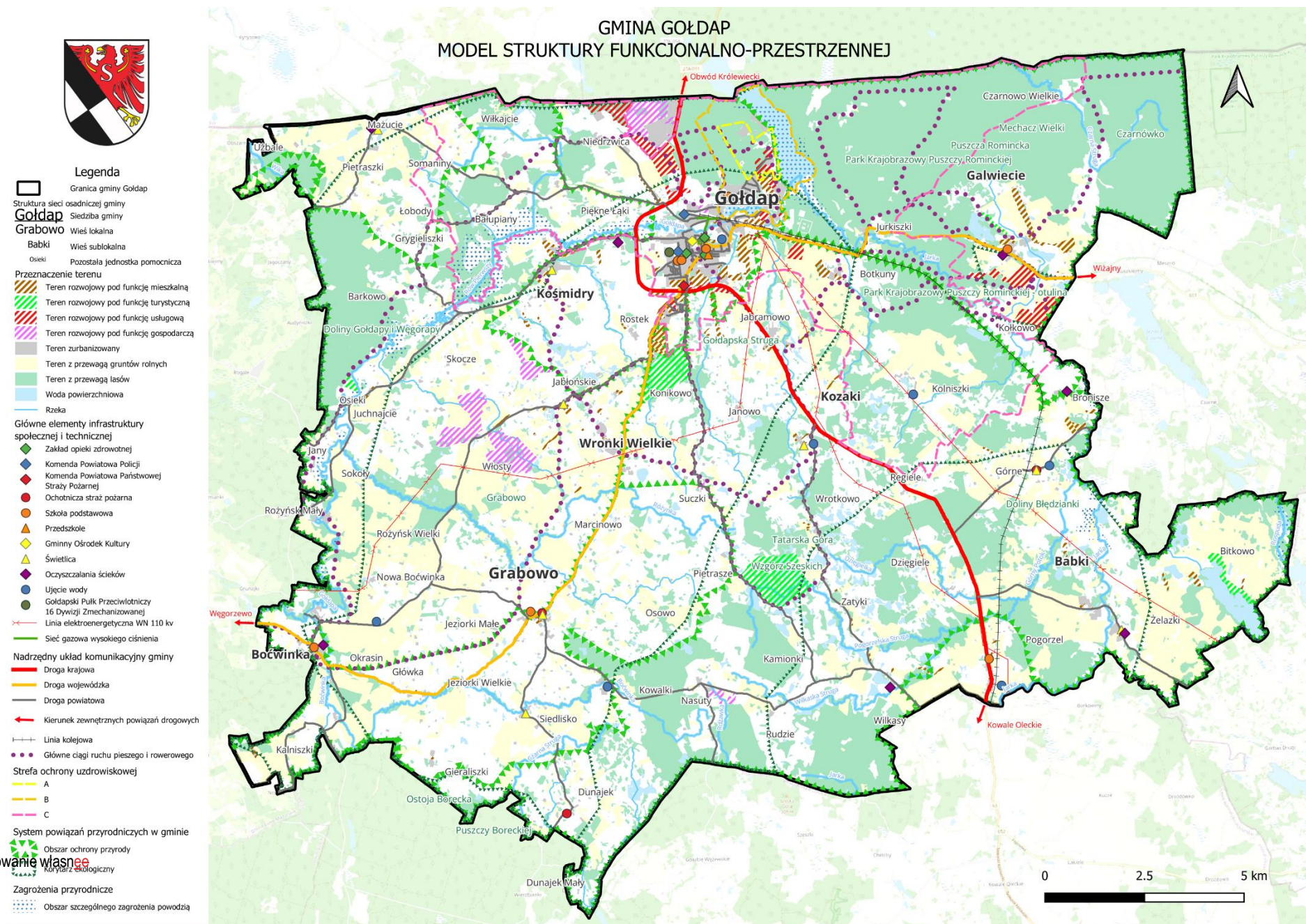
- strukturę sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych,
- system powiązań przyrodniczych,
- główne korytarze i elementy sieci transportowych, w tym pieszych i rowerowych,
- główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej.

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Gołdap ma za zadanie przedstawić planowany i założony w strategii proces rozwoju w oparciu o złożone uwarunkowania, cele strategiczne, operacyjne i zadania.

Powierzchnia gminy Gołdap wynosi 362 km², w tym powierzchnia miasta - 17 km². W strukturze przestrzennej gminy dominują przestrzenie otwarte - pola, łąki, lasy i zadrzewienia, wody powierzchniowe. Występują tu duże kompleksy leśne (lesistość - ok.30%) i duża ilość różnorodnych zbiorników wodnych (7 małych jezior, liczne rzeki i cieki wodne). Obszar zurbanizowany stanowi około 6 proc. terenu gminy. Największe kompleksy leśne znajdują się we wschodniej części gminy, część zachodnia ma charakter bardziej rolniczy, w krajobrazie dominują tereny upraw polowych i łąk. Najważniejsze liniowe elementy struktury przestrzennej gminy to: droga krajowa nr 65 - granica państwa - Gołdap - Olecko - Elk - Białystok, drogi wojewódzkie nr 650 - Węgorzewo - Banie Mazurskie - Gołdap, nr 651 - Gołdap - Żytkiejmy - Szypliszki, linia kolejowa nr 41 Elk - Gołdap.

Gmina Gołdap jest gminą miejsko-wiejską stanowiącą podstawę istnienia i rozwoju społeczności lokalnej. W dużej części obejmuje ona tereny o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych, które mogą stanowić wodzące ogniwo systemu ekologicznego województwa warmińsko-mazurskiego oraz całego kraju. Na tym powinny opierać się działania skierowane na rozwój lokalny gmin

Rysunek 9. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Gołdap

Struktura sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych

Struktura osadnicza gminy Gołdap charakteryzuje się jednym głównym ośrodkiem miejskim oraz siecią wsi o zróżnicowanej randze funkcjonalnej. Miasto Gołdap pełni rolę nadrzędnego ośrodka gminnego i jednocześnie regionalnego ośrodka usługowego o funkcjach społeczno-gospodarczych i uzdrowiskowych. To w Gołdapi skoncentrowane są najważniejsze usługi publiczne (urzędy, szkoły ponadpodstawowe, przychodnie, szpital, instytucje kultury) oraz większość usług komercyjnych.

Na obszarach wiejskich wyróżnia się hierarchię ośrodków lokalnych i sublokalnych, zgodnie z zapisami Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. Główne ośrodki to:

- Grabowo – lokalne centrum obszaru wiejskiego gminy Gołdap pełniące funkcje usługowe dla okolicznych terenów i wspomagające miasto Gołdap w obsłudze ludności wiejskiej oraz rolnictwa. W Grabowie znajduje się m.in. szkoła podstawowa, biblioteka (filia) oraz sklepy co czyni tę miejscowość lokalnym centrum zaopatrzenia i życia społecznego dla pobliskich wsi.
- Wsie sublokalne (drugorzędne lokalne centra): Kozaki, Boćwinka, Babki, Wronki Wielkie, Galwiecie, Kośmidry - pełnią podstawowe funkcje usługowe dla sąsiednich mniejszych jednostek osadniczych. W miejscowościach tych zlokalizowane są niektóre elementy infrastruktury usługowej: np. w Boćwinie i Galwiciach funkcjonują takie jednostki jak: szkoła podstawowa, sklep spożywczy, świetlica wiejska czy kościół (np. we Wronkach jest parafia). Są to punkty, gdzie okoliczni mieszkańcy mogą załatwić podstawowe potrzeby (zakupy codzienne, podstawowa edukacja dzieci, praktyki religijne itp.) bez konieczności codziennego wyjazdu do miasta. Rola tych ośrodków sublokalnych jest bardzo istotna w zapobieganiu marginalizacji obszarów peryferyjnych - zapewniają one minimalny poziom usług na miejscu. Niemniej jednak ich oferta jest ograniczona: najczęściej brak w nich usług wyższego rzędu (przychodni zdrowia, banku, apteki - te dostępne są dopiero w Gołdapi lub ewentualnie w Grabowie).
- Pozostałe miejscowości gminy mają głównie funkcję rolniczą i mieszkalną, bez znaczących usług na miejscu. Wiele małych wsi i kolonii nie dysponuje żadną infrastrukturą usługową - nie ma tam szkół, punktów medycznych, a czasem nawet sklepów. Mieszkańcy tych enklaw zdani są na dojazd do większych wsi lub miasta. Gmina dostrzega te dysproporcje stąd też w dokumentach planistycznych wyznacza obszary wymagające szczególnego wsparcia rozwojowego. Przykładowo, wskazano sołectwa zagrożone marginalizacją społeczno-gospodarczą: Jeziorki Wielkie, Kowalki, Nasuty, Wiłkajcie i Zatyki, gdzie kumulują się negatywne zjawiska i braki infrastrukturalne. Są to zazwyczaj tereny oddalone od głównych ciągów komunikacyjnych i pozbawione lokalnych centrów usług, co pogłębia ich peryferyjność. Planowane jest kierowanie tam interwencji rozwojowych (np. projekty aktywizujące mieszkańców, poprawa dojazdu, mobilne punkty usługowe) celem zmniejszenia różnic w dostępie do usług.

System powiązań przyrodniczych

Na obszarze gminy Gołdap występuje 7 jezior: Gołdap, Bitkowo, Ostrówek, Rakówek, Kołki, Szymanek i Młynówek, z których największym jest jezioro Gołdap. Teren gminy znajduje się na terenie dwóch dorzeczy (Wisły i Pregoly), stąd też obowiązują odpowiednio dwa plany zarządzania ryzykiem powodziowym. Dla dorzecza Pregoly obowiązuje Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 18 października 2022 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Pregoly (Dz.U. z 2022 r. poz. 2715). Dla dorzecza Wisły obowiązuje natomiast Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 18 października 2022 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły (Dz. U z 2022 r. poz. 2739). Plany te określają cele główne i szczegółowe dotyczące ograniczenia i zarządzania ryzykiem powodziowym.

W gminie Gołdap występuje 26 udokumentowanych złóż kopalin, z których 2 posiadają status złóż zagospodarowanych, 8 złóż rozpoznanych szczegółowo, 2 są eksploatowane okresowo, a 4 posiadają status zaniechanej eksploatacji złoża.

Na terenie gminy występują grunty rolne stanowiące użytki wysokich klas bonitacyjnych. Obowiązuje ich ochrona zgodnie z przepisami odrębnymi. W strukturze gruntów klas I-III dominują użytki: PsIII, LsIII, RIIIb oraz

ŁIII, natomiast najmniejszy udział wykazują grunty: RIIb i Wsr-RIIb. Największe zagęszczenie występuje w obrębach: Pietraszki, Bałupiany, Włosty, Jezioraki, Różyńsk i Kozaki.

Na obszarze gminy znajduje się pasmo gór Szeskich, dzielące jej obszar na dwie części z północy na południe. Inne góry na obszarze gminy Gołdap to: Góra Rudzka (284 m n.p.m.), Góra Tatarska (308 m n.p.m.) i Piękna Góra (272 m n.p.m.). Najwyżej położone tereny (wysoczyzna morenowa) znajdują się w centralnej i centralno-południowej części obszaru opracowania, w szczególności dotyczy to obrębów Osowo i Suczki. Najniżej położone tereny znajdują się zaś na północnym zachodzie i zachodzie, są to doliny rzeczne.

W południowej części gminy Gołdap, przy granicy z gminą Kowale Oleckie występuje obszar osuwiska o numerze 128128 KRO Golubie Wężewskie - Kowale Oleckie. Znajdująca się tam forma ukształtowania terenu jest typu czoło osuwiska i akumulacyjny próg wewnątrzsuwiskowy, zaliczona jest do niskich form o wysokości do 3 m z wyraźnym stanem zachowania formy. Jest to nieaktywny obszar osuwiska. Na obszarze gminy Gołdap występuje również teren zagrożony ruchami masowymi o numerze 18981 KRTZ, znajduje się on nad wyżej opisanym obszarem osuwiska.

Na terenie gminy Gołdap znajduje się obszar uzdrowiska Gołdap wraz z jego obszarem ochrony uzdrowiskowej. Obszar charakteryzuje się: korzystnym stanem sanitarnym powietrza, unikalnymi walorami klimatycznymi, obecnością złóż borowiny oraz wód leczniczych, niskim poziomem hałasu, a także niskim poziomem pól elektromagnetycznych. Obszar uzdrowiska Gołdap obejmuje miejscowości miasto Gołdap i sołectwa: Bałupiany, Botkuny, Niedrzwica i Wilkajce. Wydzielono na jego terenie trzy strefy ochronne: A, B, C.

Na obszarze gminy Gołdap występują następujące formy ochrony przyrody:

❖ Obszary Natura 2000:

- Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Puszcza Romincka PLH280005
- Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Ostoja Borecka PLH280016
- Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków Puszcza Borecka PLB280006

❖ Rezerваты przyrody:

- Rezerwat przyrody Torfowisko na Tatarskiej Górze
- Rezerwat przyrody Mechacz Wielki
- Rezerwat przyrody Czarnówko

❖ Park krajobrazowy Puszczy Rominckiej

❖ Obszary chronionego krajobrazu:

- Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Gołdapy i Węgorapy
- Obszar Chronionego Krajobrazu Grabowo
- Obszar Chronionego Krajobrazu Wzgórz Szeskich
- Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Jarki
- Obszar Chronionego Krajobrazu Puszczy Rominckiej

❖ Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe:

- Zespół przyrodniczo-krajobrazowy Gołdapska Struga
- Zespół przyrodniczo-krajobrazowy Tatarska Góra

❖ Pomniki przyrody

Główne korytarze i elementy sieci transportowych, w tym pieszych i rowerowych

Główne korytarze i elementy sieci transportowych, w tym pieszych i rowerowych

Gmina Gołdap położona jest poza głównymi szlakami komunikacyjnymi kraju. Na jej sieć komunikacyjną składają się: droga krajowa (w zarządzie Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad Oddział Olsztyn, Rejon w Elku), drogi wojewódzkie (w zarządzie Zarządu Dróg Wojewódzkich w Olsztynie), drogi powiatowe (w zarządzie Zarządu Dróg Powiatowych w Gołdapi), drogi gminne (w zarządzie Gminy Gołdap) oraz drogi wewnętrzne.

Przez teren gminy Gołdap przechodzi droga krajowa klasy GP (droga główna ruchu przyspieszonego), której długość na obszarze gminy wynosi 24,034 km:

- 65 granica państwa – Gołdap – Olecko – Elk – Grajewo – Mońki – Białystok – Bobrowniki – granica państwa. W roku 2010 po budowie obwodnicy miasta Gołdap droga ta zmieniła swój przebieg, co spowodowało przeniesienie ruchu tranzytowego poza granice miasta.

Przez teren gminy Gołdap przebiegają dwie drogi wojewódzkie klasy G (drogi główne), o łącznej długości na obszarze gminy wynoszącej 29,474 km:

- 650 Stara Różanka – Srokowo – Węgorzewo – Banie Mazurskie – Gołdap;
- 651 Gołdap – Żytkiejmy – Szypliszki – Sejny, która objęta jest projektem „Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 651 na odcinku Gołdap-Dubieninki”.

Występują również liczne drogi powiatowe, których łączna długość wynosi 130,54 km.

Przez teren gminy Gołdap przebiega linia kolejowa nr 41 Elk – Gołdap, odcinek Olecko – Gołdap, po której aktualnie regularny ruch pociągów nie jest prowadzony (stan na rok 2023). Występuje również stacja kolejowa Gołdap oraz przystanki osobowe Pogorzel, Górne, Botkuny a także przystanek towarowy Gołdap Tartak. W dokumencie „PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. – zamierzenia inwestycyjne na lata 2021-2030 z perspektywą do 2040 roku” znajduje się projekt „Prace na linii kolejowej nr 41 na odcinku Olecko-Gołdap”, jeżeli zostanie on zrealizowany, ruch pociągów na linii może zostać wznowiony.

Trasy piesze i rowerowe

- Na obszarze gminy Gołdap przebiega trasa rowerowa **Green Velo**. Na terenie kraju liczy ok. 2000 km. Odcinek w woj. warmińsko-mazurskim prowadzi przez **Gołdap** w stronę **Suwalszczyzny**, przez **Mazury Garbate** i obrzeża **Puszczy Rominckiej**. Wzdłuż trasy rozmieszczono **Miejsca Obsługi Rowerzystów** oraz dobrze oznakowane łączniki do lokalnych pętli. Trasa przez Gminę Gołdap liczy około 32 km.

- Zielony szlak rowerowy w gminie Gołdap to trasa o długości około 20 kilometrów. Przebiega z miasta Gołdap na Wzgórza Szeskie, przez okolicę zwaną Mazurami Garbatymi. Po drodze mija kompleks turystyczny na Pięknej Górze, farmy wiatrowe i niewielkie jeziora. Trasa jest czytelnie oznakowana i poprowadzona z dala od ruchu pojazdów.

Przebieg szlaku zielonego: Gołdap, południowa część miasta (0,0 km) - Piękna Góra (1,9 km) - Suczki (5,2 km) - Pietrasze (8,1 km) - skręt na Zatyki (9,6 km) - Rudzie (13,2 km) - Nasuty (15,2 km) - Radzie (17,8 km) - Grabowo, szlak Green Velo (21,6 km).

- Żółty szlak rowerowy w gminie Gołdap to trasa licząca około 30 kilometrów przebiegająca przez tereny Mazur Garbatych i Puszcę Romincką, poprowadzona głównie drogami gruntowymi. Droga przewiduje leśne odcinki pod koniec szlaku, który jest dobrze oznakowany. Szlak jest wyposażony w miejsca odpoczynku, prowadzi przez rzadko zaludnione tereny.

Przebieg szlaku żółtego: Gołdap, wyjazd z miasta w kierunku zachodnim (0,0 km) - Kośmidry (3,9 km) - Jabłońskie (7,1 km) - Suczki (11,1 km) - Tatarska Góra (12,8 km) - Kozaki (15,6 km) - Jabramowo (17,6 km) - Botkuny (20,4 km) - Jurkiszki (22,7 km) - Jezioro Ostrówek (25,8 km) - Galwiecie (27,2 km) - Rakówko (28,5 km).

- Niebieski szlak rowerowy w gminie Gołdap to licząca 33 kilometry trasa poprowadzona z miasta Gołdap, przez Las Kumiecie, do wsi Boćwinka w dolinie rzeki Gołdap. Oznakowanie szlaku jest dobre, trasa biegnie głównie po drogach gruntowych.

Przebieg szlaku niebieskiego: Gołdap, ulica Stadionowa, prowadząca do terenów uzdrowiska (0,0 km) - tężnie nad Jeziorem Gołdap (1,2 km) - skraj Lasu Kumiecie od strony jeziora (2,6 km) - skraj Lasu Kumiecie od strony miasta (7,5 km) - skrzyżowanie z drogą krajową nr 65 (9,3 km) - Bałupiany (15,2 km) - Łobody (18,4 km) - Barkowo (20,2 km) - Osieki (24,5 km) - Jany (25,9 km) - Janki (27,6 km) - Boćwinka, MOR Green Velo (33,2 km).

- Czerwony szlak rowerowy „Rominckich Jeleni” to licząca około 80 kilometrów trasa, prowadząca dookoła Puszczy Rominckiej. Większość szlaku to drogi gruntowe i leśne. Szlak przedstawia uroki jedyne w Polsce kompleksu leśnego o charakterze lasu borealnego, czyli tajgi oraz mosty dawnej linii kolejowej w tym najbardziej znane mosty w Stańczykach.

Przebieg szlaku czerwonego „Rominckich Jeleni”: Jurkiszki (0,0 km) - Szyliny (2,9 km) - Ostrówko (12,8 km) - Galwiecie (14,0 km) - Czarnowo Wielkie (19,4 km) - droga wojewódzka nr 651 przed Żytkiejmami (39,7 km) -

Żytkiejmy (42,1 km) - Degucie (46,2 km) - Stańczyki (51,5 km) - Błakaly (54,3 km) - Bludzie Małe (58,2 km) - Kiepojcie, mosty (59,9 km) - Kiepojcie (60,8 km) - Dubeninki (63,0 km) - Zawiszyn (65,5 km) - Czarne (68,3 km) - Kociołki (72,6 km) - Botkuny, mosty kolejowe (76,8 km) - Jurkiszki (79,8 km).

- **Trasa Przez Wzgórza Szeskie**

Trasa wycieczki prowadzi przez Wzgórza Szeskie – najwyżej położoną, północno-wschodnią część Pojezierza Mazurskiego, rozciągającą się między Oleckiem a Gołdapią. Trasa liczy około 21 km. Pierwszy odcinek trasy przebiega szosą krajową nr 650, po czym szlak odbija w lewo, na drogę lokalną. Po drodze mija Piękną Górę i prowadzi dalej w okolice Góry Tatarskiej (308 m n.p.m.). Na jej szczycie znajduje się małe jezioro, wraz z otaczającymi je torfowiskami objęte ochroną w ramach rezerwatu Torfowisko na Tatarskiej Górze. Droga powrotna do Gołdapi prowadzi w dół zboczem wzniesienia. Po północnej i wschodniej stronie drogi widać skraj Puszczy Rominckiej. Trasa nie jest oznakowana. Nawierzchnia to głównie drogi gruntowe.

Główne elementy infrastruktury społecznej i technicznej

Na terenie Gołdapi funkcjonuje Komenda Państwowej Straży Pożarnej, Komenda Powiatowa Policji oraz Gołdapski Pułk Przeciwlotniczy 16 Dywizji Zmechanizowanej. Na terenie gminy działają 3 Ochotnicze Straże Pożarne.

Gmina Gołdap zapewnia edukację podstawową w mieście i na wsi, jednak rozmieszczenie placówek oświatowych jest nierównomierne. W mieście Gołdap funkcjonują cztery szkoły podstawowe (nr 1, 2, 3 i 5) oraz Szkoła Podstawowa Specjalna. Na obszarach wiejskich działają cztery szkoły podstawowe zlokalizowane w większych miejscowościach (Grabowo, Boćwinka, Galwiecie, Pogorzel), co pokrywa podstawowe potrzeby edukacyjne okolicznych sołectw.

Podstawową opiekę zdrowotną mieszkańcom gminy zapewniają publiczne i niepubliczne placówki ochrony zdrowia zlokalizowane głównie w Gołdapi. W mieście funkcjonuje szpital, trzy przychodnie NZOZ, ośrodki zdrowia i inne placówki. Na terenach wiejskich funkcjonuje jedna placówka, Ośrodek Zdrowia w Grabowie. Na terenie gminy znajdują się również prywatne gabinety z zakresu m.in. ortopedii, pediatrii i stomatologii. Na wsiach działają liczne świetlice wiejskie - np. świetlica w Żelazkach, Galwiciach, Boćwinie (w szkole), Kozakach i inne. Świetlice te, często prowadzone we współpracy z Domem Kultury, stanowią centra życia społeczno-kulturalnego na wsi: odbywają się tam zajęcia dla dzieci (plastyczne, muzyczne), spotkania mieszkańców, lokalne uroczystości.

Równolegle do infrastruktury społeczno-kulturalnej istotne znaczenie ma także rozwój i funkcjonowanie infrastruktury technicznej.

Energia elektryczna na terenie gminy Gołdap dostarczana jest ze stacji 110/30/15kV GPZ Gołdap znajdującej się we wschodniej części miasta Gołdap. Stacja GPZ Gołdap jest zasilana jednostronnie linią 110 kV relacji Suwałki-Węgorzewo. Dalej przebiegają dwie linie wysokiego napięcia 110 kV: Suwałki-Filipów-Gołdap oraz Gołdap-Węgorzewo.

Na terenie gminy Gołdap zadania związane odbiorem ścieków realizowane są przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Spółka z o.o). Długość kanalizacji sanitarnej z przyłączami wynosi 145,4km. Na terenie gminy funkcjonują następujące oczyszczalnie ścieków:

- Gołdap –oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna z podwyższonym usuwaniem związków biogenych. Obsługuje miejscowości: Gołdap, Grabowo, Wronki Wielkie, Rostek, Kozaki, Jabramowo, Niedrzwica, Kośmidry, Botkuny, Jurkiszki i Kolniskizki;
- Babki – oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna z podwyższonym usuwaniem związków biogenych. Obsługuje miejscowości: Babki, Żelazki i Pogorzel;
- Galwiecie – oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna z podwyższonym usuwaniem związków biogenych;
- Boćwinka – oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna z podwyższonym usuwaniem związków biogenych, obsługuje miejscowości: Boćwinka, Boćwiński Młyn, Rożyńsk Mały, Dąbie i Okrasin;
- Wilkasy;

- Bronisze;
- Mażucie.

Obok systemu oczyszczania ścieków funkcjonuje także sieć ujęć wody, stanowiąca podstawę zaopatrzenia mieszkańców w wodę. Na terenie gminy Goldap funkcjonuje 7 ujęć wody w miejscowościach: Goldap, Kolniszki, Górne, Pogorzel, Kozaki, Kowalki, Boćwinka. Za dostarczanie wody na terenie gminy Goldap odpowiedzialne jest Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Spółka z o.o. w Goldapi. Długość sieci wodociągowej wraz z na dzień 31.12.2024 r. wynosiła 358,6 km.

2.5. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej

Działania związane z właściwym zagospodarowaniem przestrzennym miasta i gminy koncentrują się na kilku kluczowych obszarach. Istotnym zadaniem jest udostępnianie terenów pod zabudowę mieszkaniową, usługową oraz produkcyjną, co wymaga zarówno odpowiedniego przygotowania planistycznego, jak i rozwoju infrastruktury technicznej. Równolegle podejmowane są działania mające na celu przygotowanie gruntów pod obiekty o charakterze uzdrowiskowym, turystycznym, rekreacyjnym i wypoczynkowym, przy czym szczególny nacisk kładzie się na zachowanie walorów przyrodniczych i krajobrazowych gminy.

Ważnym kierunkiem polityki przestrzennej jest również wykorzystanie rezerw terenowych położonych w obrębie istniejącej zabudowy miejskiej oraz wiejskiej, a także zagospodarowanie obszarów pozostałych po dawnych Państwowych Gospodarstwach Rolnych. Tereny te przewiduje się przeznaczać przede wszystkim pod nieuciążliwe funkcje produkcyjne, magazynowo - składowe.

Model funkcjonalno-przestrzenny obejmuje także ochronę krajobrazu i walorów przyrodniczych. Szczególną wagę przykładą się do promowania zasady gospodarności w kształtowaniu przestrzeni, co oznacza racjonalne wykorzystanie terenu, przestrzeni i energii.

Nie bez znaczenia pozostaje również aspekt estetyczny, dlatego w procesie organizacji przestrzeni kładzie się nacisk na utrzymanie wysokich standardów jakościowych.

Na podstawie powyższego w modelu ujęto istniejące zagospodarowanie terenu oraz wyznaczono nowe tereny przeznaczone pod funkcję mieszkaniową, turystyczną, gospodarczą i usługową.

Rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej określono na podstawie modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej wraz z przeprowadzoną analizą uwarunkowań przestrzennych w gminie.

Działania na rzecz prawidłowego zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy uwarunkowane są:

- udostępnieniem terenów budowlanych dla mieszkalnictwa, usług i wytwórczości, polegającym przede wszystkim na ich przygotowaniu planistycznym i na rozbudowie systemów infrastruktury technicznej,
- przygotowaniu terenów budowlanych dla realizacji obiektów uzdrowiskowych, turystycznych, rekreacyjnych i wypoczynkowych, z uwzględnieniem konieczności ochrony walorów przyrodniczych i krajobrazowych gminy,
- wykorzystaniem rezerw terenowych występujących w obrębie istniejących terenów zurbanizowanych miasta i terenów wsi,
- wykorzystaniem rezerw przestrzennych istniejących w obrębie dawnych PGRów, przede wszystkim na nieuciążliwe funkcje produkcyjne, magazynowo - składowe, a także turystyczne,
- zachowaniem i ochroną walorów krajobrazowych gminy,
- oddzielenie funkcji uciążliwych dla istniejącej i projektowanej zabudowy mieszkaniowej odpowiednimi strefami buforowymi,
- promowanie ekologicznego, przyjaznego środowiska budownictwa,
- wprowadzenie zasady ekonomiczności działań wobec przestrzeni (oszczędność miejsca, przestrzeni i energii),
- promowanie wysokich standardów estetycznych w organizacji przestrzeni.

Ustalenia i rekomendacje dotyczące zasad ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu

Ochrona środowiska i jego zasobów stanowi fundament zrównoważonego rozwoju oraz zapewnienia wysokiej jakości życia mieszkańców. Właściwe gospodarowanie zasobami przyrodniczymi, dbałość o czystość powietrza, zachowanie różnorodności biologicznej oraz ochrona krajobrazu są kluczowe dla zachowania równowagi ekologicznej i trwałości funkcji przyrodniczych w skali lokalnej i regionalnej. Podstawowe wytyczne w zakresie ochrony środowiska i jego zasobów obejmują:

- zachowanie i wspieranie funkcjonowania systemów przyrodniczych;
- ochrona i pielęgnacja drzewostanu na terenie gminy;
- ochrona cieków i zbiorników wodnych wraz z ich strefami brzegowymi;
- ochrona terenów zieleni urządzonej i nieurządzonej;
- ochrona obszarów i obiektów prawnie chronionych, występujących na terenie gminy;
- dbanie o dobry stan jakości powietrza poprzez działania ograniczające emisje zanieczyszczeń;
- zapewnienie ciągłości korytarzy ekologicznych oraz ich powiązań przestrzennych;
- kompensacja przyrodnicza w przypadku utraty elementów środowiska, np. w wyniku wycinki drzew;
- nasadzenia zieleni (w tym drzew i krzewów) wzdłuż szlaków komunikacyjnych oraz w obszarach zurbanizowanych;
- zwiększanie udziału powierzchni biologicznie czynnej w ustaleniach dokumentów planistycznych;
- lokalizowanie obiektów potencjalnie uciążliwych dla środowiska poza terenami prawnie chronionymi i strefami zamieszkania;
- stały nadzór nad funkcjonowaniem obiektów mogących negatywnie oddziaływać na środowisko;
- poprawa retencji wód opadowych, w tym rozwój systemów małej retencji;
- zachowanie terenów podmokłych i wodnych jako naturalnych elementów retencji i bioróżnorodności;
- edukacja ekologiczna mieszkańców w zakresie zasad zrównoważonego użytkowania przestrzeni i ochrony środowiska;
- edukacja ekologiczna mieszkańców w zakresie zasad zrównoważonego użytkowania przestrzeni i ochrony środowiska;

Ustalenia i rekomendacje dotyczące zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

Dziedzictwo kulturowe, zabytki oraz dobra kultury współczesnej stanowią nieodłączny element tożsamości społecznej i historycznej lokalnych społeczności. Ich ochrona i właściwe zagospodarowanie pozwalają zachować pamięć historyczną, wartości artystyczne oraz specyfikę krajobrazu kulturowego. Główne zasady dotyczące ochrony dziedzictwa kulturowego, zabytków oraz dóbr ochrony współczesnej można określić następująco:

- zachowanie i ochrona obiektów ujętych w Gminnej Ewidencji Zabytków;
- ochrona stanowisk archeologicznych wpisanych do Wykazu Stanowisk Archeologicznych;
- ochrona historycznych układów ruralistycznych miejscowości gminnych i ich krajobrazu kulturowego;
- prowadzenie prac remontowych i konserwatorskich na obiektach wpisanych do ewidencji zabytków z poszanowaniem ich wartości historycznych i estetycznych;
- uwzględnianie ochrony obiektów zabytkowych oraz wartości kulturowych w dokumentach planistycznych gminy;
- ograniczanie skutków aktów wandalizmu i podejmowanie działań naprawczych w przestrzeniach cennych kulturowo;
- unikanie lokalizacji nowej zabudowy na terenach, na których występują stanowiska archeologiczne;
- zachowanie historycznego charakteru miejscowości poprzez dbałość o układy przestrzenne, skalę i formę zabudowy;

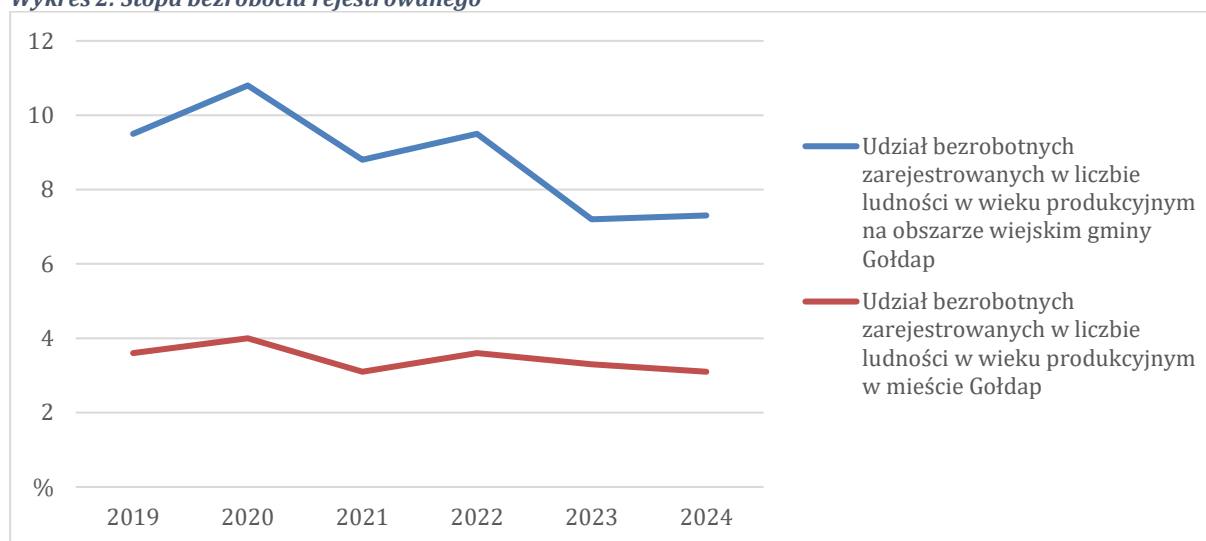
- utrzymanie wysokich standardów estetycznych i przestrzennych dla nowej zabudowy na obszarach o wysokich walorach kulturowych;
- objęcie programami rewaloryzacji lub rehabilitacji przestrzeni o najwyższym stopniu przekształcenia;
- podjęcie działań na rzecz renowacji najbardziej zniszczonych obiektów zabytkowych;

Ustalenia i rekomendacje dotyczące kierunków zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenia szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej

Na terenie gminy Gołdap występują szczególne potrzeby w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej, które spełniają wymagania Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów, zgodnie z którym dopuszcza się określenie wyższego zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową, niż wynika to ze wzoru, o którym mowa w ust. 2 tego rozporządzenia, jeżeli jest to uzasadnione szczególnymi potrzebami w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej, określonymi w strategii rozwoju gminy, strategii rozwoju ponadlokalnego lub strategii rozwoju obszaru otoczenia Centralnego Portu Komunikacyjnego.

Szczególne potrzeby w tym zakresie na terenie gminy wynikają z czynników: tendencji spadku bezrobocia oraz perspektywnego wzrostu liczby ludności wynikającego z popularności rozwoju strefy uzdrowskiej miasta Gołdap. W poniższym wykresie przedstawiono udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na obszarze wiejskim gminy Gołdap w latach 2019-2024.

Wykres 2: Stopa bezrobocia rejestrowanego

Źródło: opracowanie własne

Duża grupa ludności z miasta i gminy Gołdap oraz poza granicami znajduje zatrudnienie w stale rozwijającym się uzdrowisku. Kolejnym czynnikiem związanym z pobytem coraz większej liczby ludności jest lokacji wojsk z całego kraju, gdzie wielu z nich docelowo osiedla się na terenie miasta i gminy Gołdap. Napływ ludności na pobyt stały i czasowy powoduje wzrost miejsc zatrudnienia w obiektach związanych z handlem i usługami, a wiele z tych osób związanych z handlem i usługami osiedla się na terenie miasta i gminy. Szansą na zatrzymanie migracji jest rozwój jednostki wojskowej, inwestycje uzdrowskie oraz nowe obiekty sanatoryjne i hotelowe.

Gmina stanowi dużą atrakcję jako miejsce do zamieszkania co zawdzięcza swojemu położeniu, a mianowicie licznym formom przyrodniczym typu parki krajobrazowe, rezerваты przyrody, bogactwie jezior i lasów. Dodatkowo, okresowe zapotrzebowanie na pracowników zgłasza lokalna branża turystyczna.

Projektowanie nowej zabudowy powinno być realizowane z uwzględnieniem przepisów dotyczących sporządzania planu ogólnego gminy, przy jednoczesnym zachowaniu zasad obliczania zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową w poszczególnych strefach.

Na terenie gminy Gołdap istnieją przesłanki wymienione powyżej uzasadniające szczególne potrzeby w zakresie budowy nowej zabudowy mieszkaniowej obsługujące wyższe zapotrzebowanie niż przyjęte w ramach ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wrysów w planie ogólnym zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową oblicza się zgodnie ze wzorem:

$$ZAP = M_{20} - \frac{PUM_0}{P_{20}}$$

gdzie:

ZAP – oznacza zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową,

M_{20} – oznacza prognozowaną liczbę mieszkańców gminy w oparciu o dane udostępniane przez statystykę publiczną, powiększoną o 5 %,

PUM_0 – oznacza łączną powierzchnię użytkową mieszkań w gminie zgodną z najnowszymi danymi,

P_{20} – oznacza prognozowaną powierzchnię użytkową mieszkań w gminie na jednego mieszkańca.

Jego określenie jest niezbędne w celu wskazania chłonności terenów niezabudowanych, a wynik podawany jest w liczbie mieszkańców.

W celu określenia wskaźnika P_{20} we wzorze powyżej, czyli prognozowanej powierzchni użytkowej mieszkań w gminie na jednego mieszkańca, należy obliczyć go na podstawie jednego ze wzorów:

$$P_{20} = 3P_0 - 2P_{-10}$$

$$P_{20} = 2P_0 - P_{-20}$$

gdzie:

P_0 – oznacza powierzchnię użytkową mieszkań w gminie na jednego mieszkańca zgodną z najnowszymi danymi,

P_{-10} – oznacza powierzchnię użytkową mieszkań w gminie na jednego mieszkańca zgodną z danymi udostępnianymi przez statystykę publiczną, według stanu na 10 lat przed rokiem, z którego pochodzą najnowsze dane,

P_{-20} – oznacza powierzchnię użytkową mieszkań w gminie na jednego mieszkańca zgodną z danymi udostępnianymi przez statystykę publiczną, według stanu na 20 lat przed rokiem, z którego pochodzą najnowsze dane.

W obliczeniach, o których mowa powyżej, przez najnowsze dane rozumie się dane udostępniane przez statystykę publiczną z tego samego roku, z którego pochodzą najnowsze dostępne dane dotyczące liczby mieszkańców gminy udostępniane przez statystykę publiczną. W przypadku braku danych udostępnianych przez statystykę publiczną w zakresie prognozowanej liczby mieszkańców gminy (M_{20}), za prognozowaną liczbę mieszkańców gminy przyjmuje się liczbę mieszkańców gminy zgodną z:

- 1) najnowszymi danymi udostępnianymi przez statystykę publiczną powiększoną o 5 % albo
- 2) prognozą demograficzną sporządzaną przez gminę obejmującą okres prognozy, o którym mowa w ust. 5, powiększoną o 5 %.

Zgodnie z danymi GUS na terenie gminy Gołdap na lata 2023-2043 prognozuje się stały spadek liczby mieszkańców. Przewiduje się, że liczba mieszkańców gminy wyniesie około 17 202 osób w 2043 roku (wartość bazowa na rok 2023 wynosiła 19 041 osób). W celu obliczenia ww. wskaźnika konieczne jest wyznaczenie wartości P_{20} . W tym celu skorzystano z pierwszego wzoru, gdyż okazał się on być bardziej korzystny pod względem możliwości rozwoju gminy. Uwzględnia się w nim powierzchnię użytkową mieszkań w przeliczeniu na mieszkańca zgodną z danymi udostępnianymi przez statystykę publiczną, według stanu na 10 lat przed rokiem, z którego pochodzą najnowsze dane. Z danych tych wynika, że wskaźnik P_0 wynosi 26,3, a P_{-10} wynosi 22.

Powyższe podstawiono do wzoru:

$$P_{20} = 3 \times 26,3 \text{ m}^2 - 2 \times 22 \text{ m}^2$$

$$P_{20} = 34,9 \text{ m}^2$$

Wartość wskaźnika P_{20} wyniosła poniżej 40, stąd też do dalszych obliczeń przyjęto jego wartość jako 40 zgodnie z zapisami Rozporządzenia. Następnie przystąpiono do wyznaczenia wskaźnika zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową. Ponownie niezbędne było ustalenie wymaganych danych z pomocą statystyki publicznej, w efekcie tego ustalono wskaźnik PUM_0 jako 500616 m², a wskaźnik M_{20} jako 18062,1 (17202 powiększone o 5 %). W efekcie parametr ZAP został wyliczony jako:

$$ZAP = 18062,1 - \frac{500616 \text{ m}^2}{40 \text{ m}^2}$$
$$ZAP = 5547 \text{ os.}$$

W wyniku powyższych działań wskazuje się, iż wskaźnik zapotrzebowania na nową zabudowę w gminie Goldap wynosi 5 547 osób. Zgodnie z przytoczonym rozporządzeniem wynik ten wyrażony jest w liczbie mieszkańców.

Tereny przeznaczone pod funkcję mieszkaniową

Na obszarach przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową dążyć się będzie do tworzenia harmonijnych i bezpiecznych przestrzeni, sprzyjających życiu codziennemu mieszkańców. Podstawowe zasady obejmują:

- zapewnienie dostępu do podstawowej infrastruktury technicznej (woda, kanalizacja, energia, drogi);
- lokalizację zabudowy w sposób chroniący walory krajobrazowe oraz zachowujący równowagę przyrodniczą;
- zapewnienie warunków dla możliwości realizacji zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej komunalnej na działkach będących własnością gminy;
- zapewnienie warunków dla możliwości realizacji zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w tym szeregowej;
- wprowadzanie zieleni urządzonej, placów zabaw i terenów rekreacyjnych;
- wspieranie nowoczesnego, energooszczędnego i ekologicznego budownictwa;
- unikanie lokalizacji obiektów uciążliwych dla środowiska na terenach objętych formami ochrony przyrody;

Do szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej można zaliczyć:

- perspektywiczny wzrost liczby ludności wynikający z popularności rozwoju strefy uzdrowskiej miasta Goldap oraz znalezienie zatrudnienia w stale rozwijającym się uzdrowisku;
- coraz większe zainteresowanie turystyczne gminą, napływ ludności z kraju i poza jego terenami w sezonach urlopowych wiążące się z użytkowaniem domów prywatnych przez turystów jako bazy noclegowej;
- zwiększenie liczby ludności dzięki lokacji wojsk z całego kraju;
- wzrost miejsc zatrudnienia w obiektach związanych z handlem i usługami, gdzie wiele z tych osób związanych z handlem i usługami osiedla się na terenie miasta i gminy.

Tereny przeznaczone pod funkcję turystyczną

Obszary wyznaczone pod funkcję turystyczną powinny stanowić wizytówkę gminy i wspierać rozwój jej marki jako miejsca atrakcyjnego dla odwiedzających. Zasady zagospodarowania to:

- lokalizacja obiektów noclegowych, rekreacyjnych i uzdrowskich w miejscach dobrze skomunikowanych, ale niezakłócających spokoju mieszkańców;
- ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych, które stanowią podstawę rozwoju turystyki;
- rozwój infrastruktury wspierającej turystykę aktywną (ścieżki rowerowe, szlaki piesze, punkty widokowe);
- dostosowanie standardów obiektów do współczesnych wymagań turystów, w tym zapewnienie dostępności dla osób z niepełnosprawnościami;
- promowanie architektury wpisującej się w lokalny charakter i tradycję regionu,
- przeznaczanie nowych terenów pod funkcje sportowo-rekreacyjne i turystyczne oraz rozbudowa bazy obiektów sportowo-rekreacyjnych, w tym całorocznych,
- zwiększanie liczby ogólnodostępnych całorocznych obiektów, infrastruktury rekreacyjnej i sportowej.

Tereny przeznaczone pod funkcję gospodarczą

Strefy przeznaczone pod działalność gospodarczą powinny sprzyjać lokalizacji inwestycji, ale jednocześnie chronić mieszkańców przed uciążliwościami. Ogólne zasady obejmują:

- przeznaczanie terenów na nieuciążliwe formy produkcji i przetwórstwa;
- lokalizowanie zakładów w sąsiedztwie głównych szlaków komunikacyjnych, aby ograniczyć ruch ciężki w centrum miasta i na terenach mieszkaniowych;
- tworzenie stref buforowych (zieleni, pasy ochronne) pomiędzy działalnością produkcyjną a zabudową mieszkaniową;

- wspieranie rozwoju odnawialnych źródeł energii;
- zachęcanie przedsiębiorców do stosowania rozwiązań przyjaznych środowisku i nowoczesnych technologii;
- elastyczne dostosowanie terenów do zmieniających się potrzeb gospodarki lokalnej.
- uwzględnienie zapotrzebowania na miejsca parkingowe dla nowej zabudowy produkcyjnej, składów i magazynów,

Tereny przeznaczone pod funkcję usługową

Obszary usługowe mają wspierać mieszkańców oraz turystów, zapewniając dostęp do potrzebnych funkcji społecznych, handlowych i kulturalnych. Ich zagospodarowanie powinno opierać się na zasadach:

- rozwój usług publicznych (edukacja, zdrowie, administracja) w miejscach łatwo dostępnych komunikacyjnie;
- wspieranie rozwoju usług związanych z turystyką i rekreacją, które uzupełniają ofertę gminy;
- promowanie estetycznej i spójnej architektury obiektów usługowych;
- zapewnienie dobrego powiązania usług z przestrzenią publiczną – placami, ulicami, zielenią.
- dobra organizacja miejsc parkingowych przy kluczowych obiektach.

Tereny rolne, leśne i zieleni nieurządzonej

Ochrona i dbałość o tereny rolne, leśne i zieleni nieurządzonej powinno odbywać się poprzez:

- zachowanie gruntów klasach bonitacyjnych o wysokiej przydatności o ile nie wystąpią szczególne potrzeby ich zmiany;
- utrzymanie i wspieranie ekologicznych funkcji terenów rolnych i zielonych, stanowiących ważne ogniwa sieci przyrodniczej;
- umożliwienie tworzenia stawów hodowlanych oraz zbiorników wodnych pełniących funkcje retencyjne i regulacyjne;
- utrwalanie roli obszarów rolniczych jako istotnego elementu krajobrazu;
- utrzymywanie zadrzewień śródpolnych, oczek wodnych i innych siedlisk półnaturalnych;
- wspieranie tradycyjnych form użytkowania przestrzeni wiejskiej oraz promowanie zrównoważonych praktyk rolniczych i leśnych;
- wspieranie praktyk ograniczających emisję i zużycie energii w rolnictwie i leśnictwie, promowanie odnawialnych źródeł energii.
- możliwe przekształcenia gruntów rolnych w tereny o innym użytkowaniu, jak: lasy, agroturystyka, turystyka, rekreacja, sport, wypoczynek, produkcja energii ze źródeł odnawialnych, parki i inne tereny zieleni urządzonej,

Ustalenia i rekomendacje dotyczące zasad lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym

Na terenie gminy Goldap nie wyznacza się obszarów rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m².

Ustalenia i rekomendacje dotyczące zasad lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego

Z głównych zasad dotyczących lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego wyróżnia się:

- lokalizowanie inwestycji celu publicznego w pobliżu istniejących skupisk ludności, z uwzględnieniem dostępności komunikacyjnej i infrastrukturalnej;
- unikanie lokalizacji obiektów celu publicznego na terenach rezerwatów przyrody, użytków ekologicznych, lasów ochronnych, w pasie 100 m od naturalnych cieków i zbiorników wodnych, a także na obszarach zagrożonych osuwiskami;

- przeprowadzanie analiz lokalizacyjnych mających na celu uzasadnienie potrzeby realizacji inwestycji oraz wybór najkorzystniejszej lokalizacji z punktu widzenia środowiskowego, społecznego i przestrzennego;
- uwzględnianie opinii społeczności lokalnej na etapie planowania i lokalizacji inwestycji celu publicznego.

Ustalenia i rekomendacje dotyczące zasad kierunków rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej

Rozwój systemów komunikacji, infrastruktury technicznej oraz infrastruktury społecznej stanowi kluczowy element zrównoważonego rozwoju gminy. Ich właściwe kształtowanie wpływa bezpośrednio na jakość życia mieszkańców, atrakcyjność inwestycyjną i funkcjonalną spójność przestrzeni związku z powyższym przyjmuje się następujące zasady:

- utrzymanie i modernizacja istniejących systemów komunikacji, infrastruktury technicznej oraz społecznej, z dbałością o ich sprawność, bezpieczeństwo i estetykę;
- ochrona obszarów cennych przyrodniczo – w tym obszarów chronionych, lasów oraz cieków i zbiorników wodnych – przed negatywnym oddziaływaniem nowych inwestycji drogowych;
- podnoszenie jakości usług społecznych i zapewnienie ich równomiernej dostępności na terenie gminy;
- planowanie tras pieszych i rowerowych z poszanowaniem walorów krajobrazowych i przyrodniczych gminy;
- rozwój infrastruktury społecznej zapewniającej mieszkańcom dostęp do usług publicznych na odpowiednim poziomie;
- rozwój infrastruktury sportowej i rekreacyjnej służącej integracji społecznej i aktywności mieszkańców.

Ustalenia i rekomendacje dotyczące zasad lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW

Lokalizacja urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW wymaga odpowiedniego planowania przestrzennego, które uwzględnia zarówno potrzeby inwestycyjne, jak i konieczność ochrony wartości przyrodniczych, krajobrazowych oraz społecznych spełniając następujące zasady:

- unikanie lokalizacji takich urządzeń na terenach cennych przyrodniczo;
- preferowanie lokalizacji sytuowania urządzeń na gruntach o niższych klasach bonitacyjnych w celu ich ochrony;
- ustalanie w aktach planowania przestrzennego obszarów przewidzianych dla inwestycji farm fotowoltaicznych.

Ustalenia i rekomendacje dotyczące zasad lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko

Lokalizacja przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko wymaga szczególnej rozwagi i uwzględnienia zasad zrównoważonego rozwoju. Tego rodzaju inwestycje, ze względu na swój charakter, skalę lub sposób funkcjonowania, mogą powodować trwałe zmiany w środowisku przyrodniczym, krajobrazie oraz warunkach życia mieszkańców w związku z powyższym ustala się następujące zasady lokalizacji przedsięwzięć:

- uwzględnianie przepisów z zakresu ochrony środowiska przy lokalizacji przedsięwzięć mogących oddziaływać na środowisko;
- zapewnienie ochrony mieszkańców przed negatywnymi skutkami funkcjonowania takich obiektów i instalacji;
- przeprowadzanie szczegółowych analiz i ocen zasadności realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko;
- stosowanie rozwiązań projektowych i technologicznych ograniczających wpływ inwestycji na środowisko przyrodnicze oraz zdrowie ludzi;
- wdrażanie technologii minimalizujących emisję i rozprzestrzenianie się czynników uciążliwych, mogących powodować degradację środowiska lub obniżenie jakości życia mieszkańców.

Ustalenia i rekomendacje dotyczące zasad kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

Rolnicza i leśna przestrzeń produkcyjna stanowi podstawę gospodarki lokalnej, bezpieczeństwa żywnościowego oraz utrzymania równowagi ekologicznej. Jej odpowiednie kształtowanie ma znaczenie dla zachowania jakości gleb, produktywności rolnictwa, trwałości lasów oraz ochrony krajobrazu i różnorodności biologicznej. Do podstawowych zasad zagospodarowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej należą:

- dążenie do zachowania i wzmacniania różnorodności biologicznej na obszarze gminy;
- prowadzenie zrównoważonej gospodarki leśnej, z poszanowaniem funkcji przyrodniczych, krajobrazowych i ochronnych lasów;
- minimalizacja przeznaczenia na cele nierolnicze terenów o najwyższej przydatności rolniczej;
- wielokierunkowy rozwój rolnictwa i jego powiązań z przetwórstwem oraz agroturystyką;
- promowanie i wspieranie rolnictwa ekologicznego jako elementu zrównoważonego rozwoju gminy.

Ustalenia i rekomendacje dotyczące zasad kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji

Obszary zdegradowane, wymagające rewitalizacji, przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji stanowią szczególną część przestrzeni gminnej, wymagającą kompleksowego podejścia do zagospodarowania. Ich właściwe planowanie i wykorzystanie wpływają na poprawę jakości środowiska, warunków życia mieszkańców oraz odnowy funkcji społeczno-gospodarczych i przestrzennych.

Wytyczne w zakresie zagospodarowania przestrzennego obszarów zdegradowanych i rewitalizowanych oraz wymagających przekształceń określają następujące zasady:

- przekształcanie terenów nieużytkowanych złóż kopalin w sposób zapewniający ich ponowne wykorzystanie gospodarcze lub przyrodnicze;
- stopniowa rewitalizacja i przekształcanie obszarów zdegradowanych w celu poprawy ich jakości środowiskowej i estetycznej;
- usuwanie lub ograniczanie zanieczyszczeń na terenach wymagających remediacji, w tym podejmowanie działań naprawczych w miejscach skażonych;
- rekultywacja i rewitalizacja terenów przemysłowych z możliwością ich przyszłego wykorzystania pod zabudowę mieszkaniową;
- zabezpieczenie i ochrona zabytków oraz obiektów dziedzictwa kulturowego, w tym dbałość o zachowanie ich wartości historycznych i krajobrazowych;
- poprawa efektywności energetycznej budynków poprzez modernizację termiczną i zastosowanie odnawialnych źródeł energii.
- zachowanie, konserwacja i rewitalizacja obiektów o wartościach historycznych, kulturowych, architektonicznych i urbanistycznych, przy jednoczesnym poszanowaniu ich autentyczności;
- tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi funkcji handlowych i usługowych, wspierających aktywizację lokalnej gospodarki;
- rewitalizacja i modernizacja ogólnodostępnych terenów rekreacyjnych w celu podniesienia jakości życia mieszkańców oraz atrakcyjności przestrzeni publicznych;
- wspieranie zrównoważonego rozwoju przestrzenno-funkcjonalnego, umożliwiającego harmonijne współistnienie funkcji mieszkaniowych, gospodarczych i usługowych;
- poprawa jakości zasobu mieszkaniowego i otoczenia zabudowy mieszkaniowej, a także modernizacja obiektów użyteczności publicznej z uwzględnieniem potrzeb społecznych i środowiskowych.

3. Zgodność Strategii z założeniami zawartymi w dokumentach wyższego rzędu

Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Gołdap do roku 2030 jest zgodna z obecnie obowiązującą średniookresową strategią rozwoju kraju, tj. Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą 2030 roku) oraz założeniami Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030, określającej nowe ramy i zasady prowadzenia polityki rozwoju. Natomiast na szczeblu regionalnym strategia jest zgodna z Warmińsko Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego.

3.1. Strategia na rzecz Odpowiedzialności Rozwoju do roku 2020 z perspektywą 2030 roku

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) została przyjęta przez Radę Ministrów 14 lutego 2017 r. i jest obowiązującym, kluczowym dokumentem państwa polskiego w obszarze średnio- i długofalowej polityki gospodarczej. Strategia określa podstawowe uwarunkowania, cele i kierunki rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, regionalnym i przestrzennym w perspektywie roku 2020 i 2030. Głównym celem SOR jest tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym.

W Strategii wyszczególniono także cele szczegółowe:

- I. Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną (obszary: Reindustrializacja, Rozwój innowacyjnych firm, Małe i średnie przedsiębiorstwa, Kapitał dla rozwoju, Ekspansja zagraniczna);
- II. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony (obszary: Spójność społeczna, Rozwój zrównoważony terytorialnie);
- III. Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu (obszary: Prawo w służbie obywatelom i gospodarce, Instytucje prorozwojowe i strategiczne zarządzanie rozwojem, E-państwo, Finanse publiczne, Efektywność wykorzystania środków UE).

oraz obszary wpływające na osiągnięcie celów Strategii: Kapitał ludzki i społeczny, Cyfryzacja, Transport, Energia, Środowisko, Bezpieczeństwo Narodowe.

Tabela 13. Spójność Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Goldap do roku 2030 z SOR

Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Goldap do roku 2030		Cele szczegółowe* i obszary wspierające**) – Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju																		
		Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną					Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony		Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu						Obszary wspierające					
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	
I	I.1													x						
	I.2													x						
	I.3															x				
	I.4		x								x			x	x					
II	II.1							x								x	x			
	II.2																	x		
	II.3																	x		
	II.4																			
	II.5																	x		
III	III.1	x	x											x						
	III.2				x		x	x						x						
	III.3				x		x	x						x						
	III.4						x	x												
	III.5						x							x						
	III.6		x											x						
	III.7																			
IV	IV.1		x			x								x						
	IV.2			x		x														
	IV.3																			

*Obszary: 1. Reindustrializacja, 2. Rozwój innowacyjnych firm, 3. Małe i średnie przedsiębiorstwa, 4. Kapitał dla rozwoju, 5. Ekspansja zagraniczna, 6. Spójność społeczna, 7. Rozwój zrównoważony terytorialnie, 8. Prawo w służbie obywatelom i gospodarce, 9. Instytucje prorozwojowe i strategiczne zarządzanie rozwojem, 10. E-państwo, 11. Finanse publiczne, 12. Efektywność wykorzystania środków UE,

**Obszary wspierające: 1. Kapitał ludzki i społeczny, 2. Cyfryzacja, 3. Transport, 4. Energia, 5. Środowisko, 6. Bezpieczeństwo Narodowe

Źródło: opracowanie własne na podstawie SOR

3.2. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030) to podstawowy dokument strategiczny polityki regionalnej państwa. Głównym celem polityki regionalnej jest efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiąganiu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym. Cel główny polityki regionalnej do roku 2030 realizowany będzie w oparciu o uzupełniające się trzy cele szczegółowe:

Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym.

- 1.1. Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów słabszych gospodarczo.
 - 1.1.1. Tworzenie warunków do dalszego rozwoju konkurencyjnej gospodarki we wschodniej Polsce.
 - 1.1.2. Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją.
- 1.2. Zwiększenie wykorzystania potencjału rozwojowego miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze.
- 1.3. Przyspieszenie transformacji profilu gospodarczego Śląska.
- 1.4. Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych.
- 1.5. Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów.

Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych.

- 2.1. Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego.
- 2.2. Wspieranie przedsiębiorczości na szczeblu regionalnym i lokalnym.
- 2.3. Innowacyjny rozwój regionu i doskonalenie podejścia opartego na Regionalnych Inteligentnych Specjalizacjach.

Cel 3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.

- 3.1. Wzmacnianie potencjału administracji na rzecz zarządzania rozwojem.
- 3.2. Wzmacnianie współpracy i zintegrowanego podejścia do rozwoju na poziomie lokalnym, regionalnym i ponadregionalnym.
- 3.3. Poprawa organizacji świadczenia usług publicznych.
- 3.4. Efektywny i spójny system finansowania polityki regionalnej.

Tabela 14. Spójność Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Goldap do roku 2030 z KSRR

Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Goldap do roku 2030		Cele szczegółowe Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030											
		Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym					Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych			Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie			
		1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	2.1	2.2	2.3	3.1	3.2	3.3	3.4
I	I.1	x					x						
	I.2	x				x							
	I.3	x				x							
	I.4	x				x							
II	II.1	x				x							
	II.2	x				x							
	II.3					x							
	II.4												
	II.5					x							
III	III.1	x					x						
	III.2	x				x	x						
	III.3	x				x							
	III.4	x				x							
	III.5						x						
	III.6	x											
	III.7												
IV	IV.1	x					x	x					
	IV.2						x	x	x				
	IV.3												

Źródło: opracowanie własne na podstawie KSRR

3.3. Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego

Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego jest najważniejszym regionalnym dokumentem strategicznym. Celem głównym Strategii województwa jest: spójność ekonomiczna, społeczna i przestrzenna Warmii i Mazur z regionami Europy. Cel główny będzie możliwy do zrealizowania poprzez realizację poniższych celów strategicznych:

Cel strategiczny 1: Kompetencje przyszłości

- 1.1 Użyteczne kwalifikacje i kompetencje
- 1.2 Nowoczesne usługi
- 1.3 Profesjonalne organizacje

Cel strategiczny 2: Inteligentna produktywność

- 2.1 Satysfakcjonująca praca
- 2.2 Inteligentna specjalizacja
- 2.3 Wysoka konkurencyjność

Cel strategiczny 3: Kreatywna aktywność

- 3.1 Inspirująca twórczość
- 3.2 Efektywna współpraca

3.3 Ukształtowana tożsamość

Cel strategiczny 4: Mocne fundamenty

1.3. Silny kapitał społeczny

1.4. Optymalna infrastruktura rozwoju

1.5. Wyjątkowe środowisko przyrodnicze

Tabela 15. Spójność Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Gołdap do roku 2030 z Warmińsko-Mazurskie 2030.
Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego

Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Gołdap do roku 2030		Cele strategiczne Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego											
		Kompetencje przyszłości			Inteligentna produktywność			Kreatywna aktywność			Mocne fundamenty		
		1.1	1.2	1.3	2.1	2.2	2.3	3.1	3.2	3.3	4.1	4.2	4.3
I	I.1					x		x			x	x	x
	I.2					x		x			x	x	
	I.3											x	
	I.4		x	x								x	
II	II.1				x				x			x	x
	II.2											x	
	II.3												x
	II.4	x							x			x	x
	II.5								x			x	x
III	III.1	x	x	x	x	x		x	x	x	x		
	III.2		x			x		x	x	x	x		
	III.3		x			x		x	x	x	x		
	III.4		x					x		x		x	
	III.5		x						x	x			
	III.6			x				x		x	x		
	III.7					x	x		x				
IV	IV.1	x	x	x	x	x	x		x	x			
	IV.2		x		x		x		x				
	IV.3	x											

Źródło: opracowanie własne na podstawie Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego

3.4. Miasta dobrego życia 2030. Program rozwoju miast sieci CITTASLOW województwa warmińsko-mazurskiego

Miasta dobrego życia 2030. Program rozwoju miast sieci Cittaslow województwa warmińsko-mazurskiego jest dokumentem 26 samorządów z województwa warmińsko-mazurskiego, która określa wspólne cele i działania w celu ich rozwoju i promocji marki CITTASLOW. Celem głównym Programu jest *Efektywne wykorzystanie współpracy w celu wzrostu jakości życia mieszkańców oraz wzmacniania roli sieci Cittaslow w rozwoju województwa warmińsko-mazurskiego*, który będzie realizowany poprzez następujące cele szczegółowe i operacyjne:

1. Integracja i mobilizacja zasobów

1.1. Aktywizacja i integracja społeczności lokalnej

1.2. Wzrost kompetencji administracji lokalnej

2. Promocja i ekspansja współpracy
 - 2.1. Kreacja i rozwój marki CITTASLOW
 - 2.2. Promocja gospodarcza
 - 2.3. Rozwój współpracy z otoczeniem sieci CITTASLOW
3. Wysokiej jakości nowoczesne usługi
 - 3.1. Rozwój usług dla społeczeństwa w oparciu o nowoczesne rozwiązania
4. Aktywna gospodarka
 - 4.1. Rozwój kapitału ludzkiego
 - 4.2. Kreowanie oferty inwestycyjnej
 - 4.3. Współpraca na rzecz rozwoju turystyki
5. Wysokiej jakości przestrzeń
 - 5.1. Poprawa dostępności komunikacyjnej
 - 5.2. Rozwój atrakcyjnych i bezpiecznych przestrzeni publicznych
 - 5.3. Rozwój infrastruktury turystycznej
 - 5.4. Ochrona i poprawa stanu środowiska
 - 5.5. Czysta energia

Tabela 16. Spójność Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Gołdap do roku 2030 z Programem rozwoju miast sieci Cittaslow województwa warmińsko-mazurskiego

Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Gołdap do roku 2030		Cele szczegółowe Programu rozwoju miast sieci Cittaslow województwa warmińsko-mazurskiego														
		Integracja i mobilizacja zasobów		Promocja i ekspansja współpracy			Wysokiej jakości nowoczesne usługi	Aktywna gospodarka			Wysokiej jakości przestrzeń					
		1	2	1	2	3	1	1	2	3	1	2	3	4	5	
I	I.1										x	x	x			
	I.2							x				x	x			
	I.3										x					
	I.4	x					x									
II	II.1														X	
	II.2													x		
	II.3													x		
	II.4													x		
	II.5													x		
III	III.1							x								
	III.2			x				x		x		x	x			
	III.3			x				x		x		x	x			
	III.4	x														
	III.5															
	III.6															
	III.7			x	x	x										
IV	IV.1				x				x							
	IV.2			x					x							
	IV.3															

Źródło: opracowanie własne na podstawie Miasta dobrego życia 2030. Programu rozwoju miast sieci Cittaslow województwa warmińsko-mazurskiego

3.5. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru funkcjonalnego subregionu EGO na lata 2020-2030

Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru funkcjonalnego subregionu EGO na lata 2020-2030 jest dokumentem gmin wchodzących w skład subregionu EGO Kraina Bociana, z trzech powiatów: elckiego, gołdapskiego i oleckiego. Wizją EGO 2030 jest *Kraina EGO obszarem wzrostu gospodarczego oraz wysokiej jakości życia i środowiska*, która będzie realizowana przez trzy cele strategiczne z priorytetami:

1. Rozwinięta, zrównoważona gospodarka EGO, oparta na współpracy międzysektorowej.
 - 1.1. Tworzenie warunków dla nowych inwestycji w EGO.
 - 1.2. Wzmacnianie potencjału gospodarczego EGO.
 - 1.3. Kadry dla gospodarki EGO.
 - 1.4. Promocja gospodarcza i turystyczna EGO.
2. Wysoka jakość życia mieszkańców EGO
 - 2.1. Poprawa dostępności i jakości usług publicznych EGO.
 - 2.2. Poprawa dostępności komunikacyjnej EGO.
 - 2.3. Tworzenie warunków do rozwoju kapitału społecznego EGO.
 - 2.4. Skuteczna polityka pomocy społecznej EGO.
3. Zachowane walory przyrodnicze oraz wysoka jakość środowiska EGO.
 - 3.1. Ochrona środowiska i przyrody EGO.
 - 3.2. Wdrażanie zasad gospodarki o obiegu zamkniętym w EGO.
 - 3.3. Dążenie do zero-emisyjności w EGO.
 - 3.4. Ład przestrzenny EGO.

Tabela 17. Spójność Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Gołdap do roku 2030 ze Strategią rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru funkcjonalnego subregionu EGO na lata 2020-2030

Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Gołdap do roku 2030		Cele szczegółowe Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru funkcjonalnego subregionu EGO na lata 2020-2030											
		Rozwinięta, zrównoważona gospodarka EGO, oparta na współpracy międzysektorowej				Wysoka jakość życia mieszkańców EGO				Zachowane walory przyrodnicze oraz wysoka jakość środowiska EGO			
		1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
I	I.1		x			x						x	
	I.2				x							x	x
	I.3				x		x					x	
	I.4		x										
II	II.1									x		x	
	II.2												
	II.3										x		
	II.4									x	x		x
	II.5									x			
III	III.1		x	x		x			x				
	III.2		x		x	x		x				x	
	III.3		x		x	x		x				x	
	III.4							x	x				

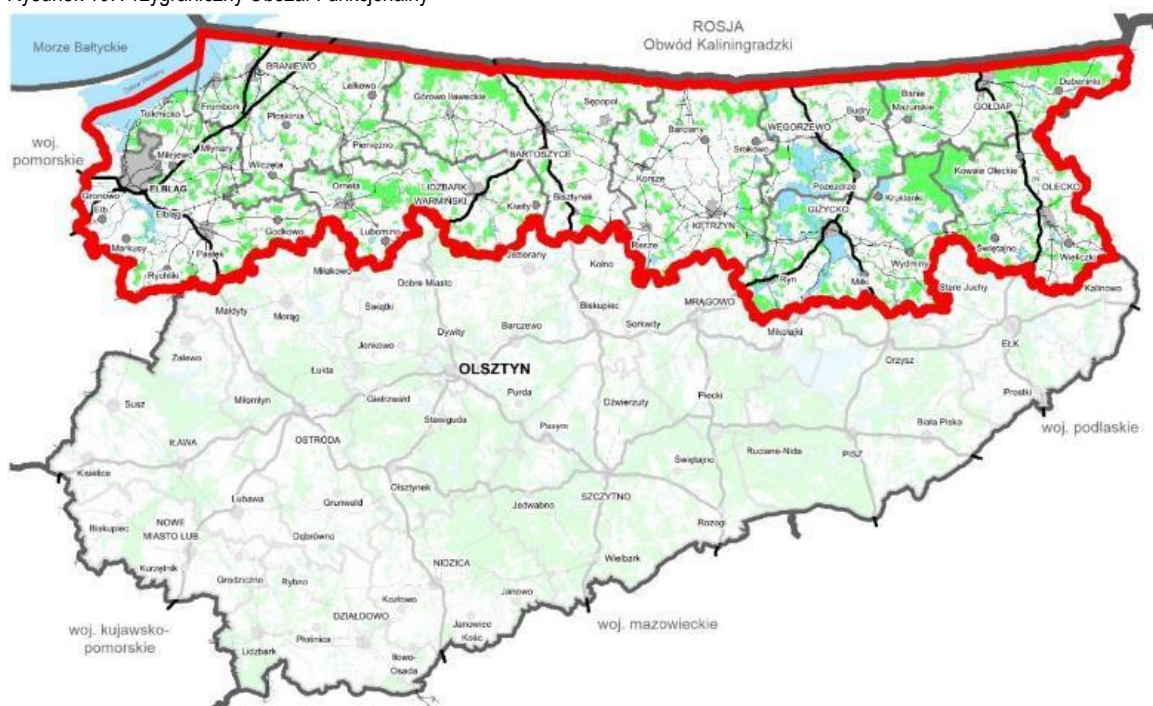
		Rozwinięta, zrównoważona gospodarka EGO, oparta na współpracy międzysektorowej				Wysoka jakość życia mieszkańców EGO				Zachowane walory przyrodnicze oraz wysoka jakość środowiska EGO			
		1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
	III.5					X		X					
	III.6							X					
	III.7				X								
IV	IV.1	x	x	x	x	x							
	IV.2	x											
	IV.3												

Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru funkcjonalnego subregionu EGO na lata 2020-2030

3.6. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko-mazurskiego

Ze względu na swoje położenie, gmina Gołdap należy do Przygranicznego Obszaru Funkcjonalnego (POF), wskazanego w *Planie zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko-mazurskiego*. Szczególnym zjawiskiem z zakresu gospodarki przestrzennej Obszaru jest przygraniczne położenie w Polsce i Unii Europejskiej. Głównymi funkcjami gospodarczymi Obszaru jest rolnictwo i turystyka. Przygraniczny OF wewnętrznie jest zróżnicowany pod względem przyrodniczym, gospodarczym, infrastruktury komunikacyjnej, zagospodarowania terenu. Zgodnie z *Planem zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko-mazurskiego* Gołdap zalicza się do obszarów o wybitnych walorach przyrodniczych, charakteryzujący się rozpoznawalnością w kraju i za granicą, najwyższą w regionie zdolnością i jakością obsługi ruchu turystycznego oraz bogatą i zróżnicowaną ofertą turystyczną i wypoczynkowo-rekreacyjną. Dużym atutem jest uzdrowisko Gołdap, gdzie w lecznictwie uzdrowiskowym wykorzystywane są lokalne pokłady borowinowe.

Rysunek 10. Przygraniczny Obszar Funkcjonalny

Źródło: Plan zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko-mazurskiego

Zidentyfikowany potencjał gminy Gołdap wpisującego się do Przygranicznego OF:

- zasoby i walory przyrodnicze, krajobrazowe i kulturowe,
- korzystne warunki do rozwoju rolnictwa ekologicznego,
- drogowe przejście graniczne,
- współpraca miast i regionów w ramach istniejących stowarzyszeń i inicjatyw, m.in. Międzynarodowa Sieć Miast Cittaslow, Kraina EGO,
- trasa rowerowa Green Velo o znaczeniu ponadregionalnym,
- rozwój funkcji uzdrowiskowej

Zidentyfikowane problemy i zagrożenia Gminy Gołdap wpisującego się do Przygranicznego OF:

- peryferyjne położenie na tle województwa, kraju i Europy,
- peryferyzacja społeczno-gospodarcza,
- niska konkurencyjność regionu w skali Polski i Unii Europejskiej (z wyjątkiem walorów turystycznych),
- słaba dostępność komunikacyjna wewnątrz obszaru oraz względem pozostałej części województwa i kraju,
- niekorzystna sytuacja społeczno-demograficzna i gospodarcza (depopulacja, defeminizacja, niekorzystna prognoza demograficzna, wysoki wskaźnik bezrobocia, nieznaczna rola przemysłu, tereny popegeerowskie),
- słabszy dostęp do infrastruktury technicznej w stosunku do pozostałej części województwa oraz kraju.

Kierunki i zasady zagospodarowania przestrzennego Gminy Gołdap, jako miasta należącego do Przygranicznego Obszaru Funkcjonalnego zgodnie z *Planem zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko-mazurskiego* wpisujące się do *Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Gołdap do roku 2030*:

1. Kształtowanie powiązań transgranicznych:

- kształtowanie i wzmacnianie powiązań poza granicami kraju z obszarami położonymi w sąsiedztwie Przygranicznego OF (Obwód kaliningradzki Federacji Rosyjskiej),
- wzmacnianie współpracy transgranicznej w zakresie planowania przestrzennego i społeczno-gospodarczego poprzez realizację i koordynację działań i projektów zapewniających integrację planowania w obszarze środowiska, gospodarki wodnej oraz infrastruktury,

2. Kształtowanie i rozwój sieci osadniczej:

- wspomaganie rozwoju m.in. poprzez rozwój infrastruktury społecznej, poprawę dostępności komunikacyjnej,
- poprawa powiązań funkcjonalnych ośrodków miejskich z obszarami otaczającymi,
- dążenie do współpracy małych i średnich miast w celu poprawy jakości życia zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju w ramach powiązań sieciowych (m.in. Międzynarodowa Sieć Miast Cittaslow),
- prowadzenie działań rewitalizacyjnych na obszarach zdegradowanych (poprzemysłowych, powojсковych, popegeerowskich),
- restrukturyzacja obszarów wiejskich wymagających wsparcia, w tym obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją, na których następuje koncentracja problemów społecznych, ekonomicznych bądź społeczno-ekonomicznych, posiadających słaby dostęp do dóbr i usług podstawowych oraz słabej dostępności komunikacyjnej.

3. Ochrona środowiska:

- Współpraca w zakresie ochrony przyrody z obwodem kaliningradzkim Federacji Rosyjskiej.

4. Rozwój sfery gospodarczej i turystycznej z uwzględnieniem aspektu współpracy transgranicznej:

- wspieranie procesów rozwojowych na obszarach zagrożonych trwałą marginalizacją, depopulacją, wykluczeniem społecznym oraz wysokim bezrobociem,
- tworzenie warunków wspierających rozwój i współpracę ośrodków gospodarczych i obszarów o znaczeniu gospodarczym, a także obszarów wiejskich,

- rozwój i promocja lecznictwa uzdrowiskowego w rejonach posiadających predyspozycje do rozwoju tej funkcji oraz wzmacnianie współpracy miast o funkcji uzdrowiska,
 - rozwój i kreowanie produktów turystycznych w oparciu o istniejące walory i zasoby, w tym wykorzystanie marek i produktów regionu (Sieć Miast Cittaslow, Kraina EGO, Green Velo itp.),
 - wykorzystanie potencjału rozwojowego, jakim jest położenie w sąsiedztwie obwodu kaliningradzkiego oraz przy granicy polsko-litewskiej poprzez współpracę transgraniczną oraz tworzenie oferty turystycznej, wypoczynkowej i uzdrowiskowej dla obcokrajowców.
5. Poprawa dostępności komunikacyjnej i infrastruktury transportowej:
- przeciwdziałanie peryferyzacji obszaru poprzez zapewnienie poprawę dostępności komunikacyjnej do ośrodka wojewódzkiego oraz spójnego systemu komunikacyjnego drogowego oraz poprawę dostępności komunikacyjnej wewnątrz Przygranicznego OF (w tym do głównych ośrodków miejskich i turystycznych obszaru).

4. System realizacji Strategii

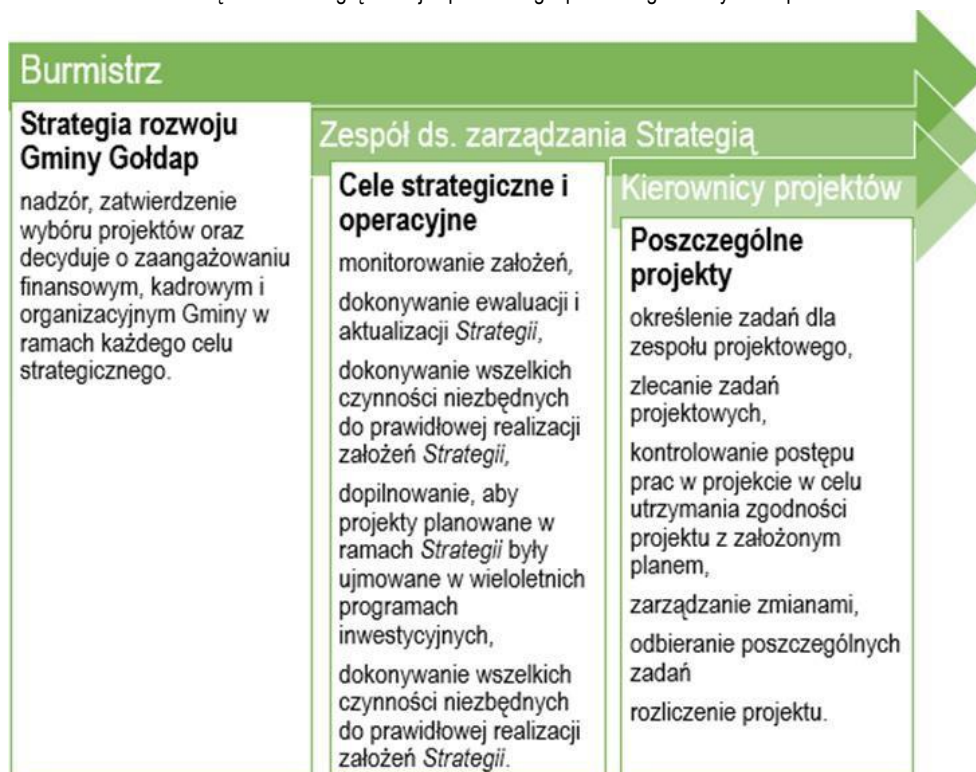
Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Gołdap do roku 2030 będzie realizowana z wykorzystaniem narzędzi i procedur (m.in. dokumentów wykonawczych, więcej podrozdział 4.2. Wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych) pomocnych w zarządzaniu dokumentem. W ramach zarządzania strategią można wymienić trzy podstawowe etapy:

- wdrażanie,
- monitorowanie,
- aktualizacja.

4.1. Zarządzanie Strategią

Pierwszym etapem **wdrażania** Strategii jest wskazanie osób i podmiotów odpowiedzialnych za realizację zapisów *Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Gołdap do roku 2030*. Dokument jest uchwalany przez radę miasta, natomiast burmistrz jest odpowiedzialny za całłościowy nadzór, który zatwierdza wybór projektów oraz decyduje o zaangażowaniu finansowym, kadrowym i organizacyjnym Gminy w ramach każdego celu strategicznego. *Strategia* musi zaspokoić oczekiwania mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów funkcjonujących na terenie miasta. W związku z tym powinno się planować działania we współpracy ze wszystkimi interesariuszami, którzy przyczynią się do realizacji założonych celów. Należy wszystkim umożliwić zgłaszanie pomysłów poprzez wypełnienie Karty projektu (Załącznik nr 3), a następnie sprawdzenie kart przez **Zespół ds. zarządzania Strategią** spójności ze *Strategią* i zaopiniowanie.

Schemat 4. Struktura zarządzania Strategią rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Gołdap do roku 2030

Źródło: opracowanie własne

Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Gołdap do roku 2030 będzie realizowany przez Gminę Gołdap oraz partnerów społecznych i gospodarczych, ujętych w niniejszym planie operacyjnym.

Tabela 18. Plan operacyjny Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Gołdap do roku 2030

Cele operacyjne	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Podmioty uczestniczące w realizacji
Zwiększenie standardu i dostępności infrastruktury publicznej		
1.1. Rozwój i modernizacja infrastruktury uzdrowskiej i rekreacyjnej ogólnodostępnej	Gmina Gołdap	Jednostki organizacyjne Gminy Organizacje pozarządowe Wspólnoty mieszkaniowe Spółdzielnie mieszkaniowe
1.2. Zagospodarowanie niewykorzystanych przestrzeni i obiektów publicznych na cele społeczne	Gmina Gołdap	Jednostki organizacyjne Gminy Organizacje pozarządowe Wspólnoty mieszkaniowe Spółdzielnie mieszkaniowe
1.3. Poprawa dostępności komunikacyjnej	Gmina Gołdap	Powiat Nidzicki Województwo Warmińsko-Mazurskie
1.4. Poprawa dostępności internetu o wysokiej jakości	Gmina Gołdap	Województwo Warmińsko-Mazurskie
Zabezpieczenie wysokiej jakości zasobów naturalnych		
2.1. Wdrożenie rozwiązań gospodarki niskoemisyjnej	Gmina Gołdap	Wspólnoty mieszkaniowe Spółdzielnie mieszkaniowe Mieszkańcy Przedsiębiorstwa NFOŚiGW WFOŚiGW
2.2. Sprawnie działająca gospodarka wodno-ściekowa	Gmina Gołdap	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Gołdapi Przedsiębiorstwa Mieszkańcy Przedsiębiorstwa NFOŚiGW WFOŚiGW

Cele operacyjne	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Podmioty uczestniczące w realizacji
2.3. Uporządkowanie gospodarki odpadami	Gmina Gołdap	Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Marta Gawryluk, Tomasz Brzeziński s.c. KOMA Elk sp. z o.o. Wspólnoty mieszkaniowe Spółdzielnie mieszkaniowe Mieszkańcy Przedsiębiorstwa NFOŚiGW WFOŚiGW
2.4. Edukacja ekologiczna mieszkańców	Gmina Gołdap	Placówki oświatowe (przedszkola, szkoły) Organizacje pozarządowe
2.5. Poprawa lokalnej retencji	Gmina Gołdap	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Gołdapi NFOŚiGW WFOŚiGW
Wzrost aktywności społecznej		
3.1. Zapewnienie wysokiej jakości edukacji	Gmina Gołdap	Placówki oświatowe Organizacje pozarządowe Przedsiębiorstwa
3.2. Rozwój całorocznej oferty rekreacyjnej i kulturalnej skierowanej do mieszkańców	Gmina Gołdap	Jednostki organizacyjne Gminy Organizacje pozarządowe Placówki oświatowe
3.3. Poprawa infrastruktury społecznej na obszarach wiejskich	Gmina Gołdap	Organizacje pozarządowe Mieszkańcy
3.4. Kreowanie rozwiązań z zakresu włączenia społecznego	Gmina Gołdap	Powiat Nidzicki Organizacje pozarządowe Mieszkańcy
3.5. Zwiększenie dostępności usług medycznych	Gmina Gołdap	Przedsiębiorstwa

Cele operacyjne	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Podmioty uczestniczące w realizacji
3.6. Wzrost zaangażowania mieszkańców w życie społeczności lokalnej i całej Gminy	Gmina Gołdap	Organizacje pozarządowe Mieszkańcy
Zapewnienie dobrych warunków rozwoju przedsiębiorczości i rynku pracy		
4.1. Rozwój przedsiębiorczości, w tym rozwój turystyki całorocznej w oparciu o uzdrowisko	Gmina Gołdap	Przedsiębiorstwa Organizacje pozarządowe Mieszkańcy
4.2. Wzmocnienie systemu wsparcia inwestora i inwestycji	Gmina Gołdap	Przedsiębiorstwa
4.3. Rozwój kształcenia ustawicznego i zawodowego	Szkoły zawodowe Szkoły dla dorosłych Placówki kształcenia ustawicznego Placówki kształcenia praktycznego Ośrodki doskonalenia i doskonalenia zawodowego Szkoły wyższe	

Źródło: opracowanie własne

Monitorowanie i ewaluacja Strategii

Monitoring jest systematycznym i szczegółowym badaniem realizacji *Strategii*. Koncentruje się na ocenie przebiegu prawidłowości wdrażania działań i zadań realizacyjnych w odniesieniu do przyjętego planu oraz stopnia osiągnięcia produktów i rezultatów. Monitoring przeprowadzany powinien być w trakcie realizacji i obejmuje: harmonogram, budżet oraz zaplanowane rezultaty poszczególnych zadań.¹⁴ Za monitoring odpowiada *Zespół ds. Zarządzania Strategią*.

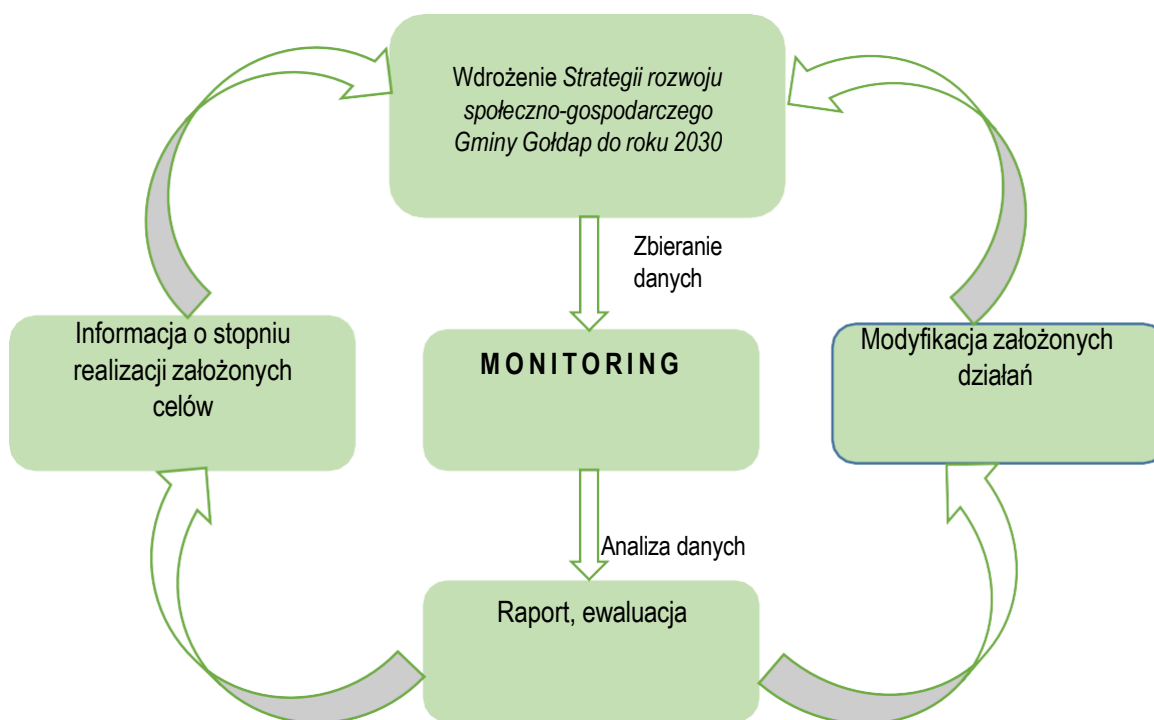
System monitorowania dokumentu powinien odbywać się na bieżąco, natomiast zaleca się sporządzanie rocznych raportów z oceny stopnia realizacji celów i rezultatów.

Monitoring obejmuje następujące działania:

- zbieranie i analizowanie danych,
- wnioski, raport i ewaluacja.

¹⁴ 2BA doradztwo strategiczne – Agnieszka Nowak – Leszek Nowak, mat. szkoleniowe „Zarządzanie strategiczne rozwojem gospodarczym”

Schemat 5. Monitoring Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Gołdap do roku 2030

Źródło: opracowanie własne

Ewaluacja jest cyklicznym badaniem wybranych elementów strategii i powinna się koncentrować na stopniu realizacji celów strategicznych oraz spełnienia wizji strategicznej. Ewaluacja powinna następować w kluczowych momentach realizacji. Ewaluacja jest przeprowadzana na podstawie danych uzyskanych podczas monitoringu. Monitoring i ewaluacja są zatem przeprowadzane na dwóch poziomach: pierwszy dotyczy monitorowania realizacji działań i zadań, drugi monitorowania i ewaluacji osiągnięcia celów strategicznych.¹⁵

Ewaluacja strategii rozwoju społeczno-gospodarczego obejmuje następujące fazy:

- ewaluacji ex-ante - przed rozpoczęciem procesu wdrażania, która oceni trafność założeń oraz sposobów realizacji.
- ewaluacji on-going - w trakcie realizacji, w połowie wdrażania, która oceni poziom realizacji celów strategicznych oraz zidentyfikuje czynniki mające wpływ na realizację zaplanowanych działań strategicznych.
- ewaluacji ex-post - po zakończeniu okresu obowiązywania strategii, która podsumuje efekty działań strategicznych oraz pozwoli na wyciągnięcie wniosków, które winny stanowić jedną z podstaw dotyczących dalszych kierunków rozwoju oraz do podjęcia działań mających na celu ulepszenie procesu strategicznego zarządzania rozwojem społeczno-gospodarczym.¹⁶

¹⁵ Ibidem

¹⁶ Ibidem

Ocena ewaluacji powinna opierać się na poniższych kryteriach:

- trafność – pozwala ocenić, w jakim stopniu wyznaczone podczas konsultacji społecznych cele odpowiadają zidentyfikowanym problemom lub potrzebom interesariuszy,
- skuteczność – określa stopień realizacji celów,
- efektywność – pozwala określić stosunek poniesionych nakładów (finansowe, ludzkie, czas) do osiągniętych rezultatów,
- oddziaływanie – określa wpływ osiągniętych rezultatów na grupę interesariuszy,
- trwałość efektów – pozwala określić, czy pozytywne efekty mogą trwać po zakończeniu finansowania zewnętrznego.

Do efektywnego monitorowania procesów wdrażania Strategii należy posłużyć się wskaźnikami ze Wspólnej Listy Wskaźników Kluczowych (WLWK) dla projektów finansowanych z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) i Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) oraz wskaźniki własne. Przykładowe wskaźniki wskazano w podrozdziale 2.2. *Cele strategiczne rozwoju, kierunki działań i wskaźniki osiągnięcia celów* i stanowi katalog otwarty. Dobór właściwych wskaźników rezultatu, produktu oraz oddziaływania umożliwi efektywne monitorowanie procesu wdrażania *Strategii*:

- wskaźniki produktu – bezpośredni, materialny efekt realizacji przedsięwzięcia mierzony konkretnymi wielkościami (np. długość wybudowanych dróg gminnych);
- wskaźniki rezultatu – bezpośredni wpływ zrealizowanego produktu na otoczenie społeczno– ekonomiczne uzyskany natychmiast po zakończeniu projektu (np. liczba osób korzystających z infrastruktury społecznej);
- wskaźniki oddziaływania – długookresowy wynik realizacji strategii (np. poprawa sytuacji na rynku pracy).

Tabela 19. Część raportu ze zrealizowanych wskaźników

Cel strategiczny:				
Cel operacyjny:				
Nazwa wskaźnika	Jednostka miary (np. km, szt.)	Źródło danych (np. GUS, UM)	Wartość dla roku bazowego (2021 r.)	Wartość dla roku badanego (.....r.)
Wskaźnik produktu				
Wskaźnik rezultatu				
Wskaźnik oddziaływania				

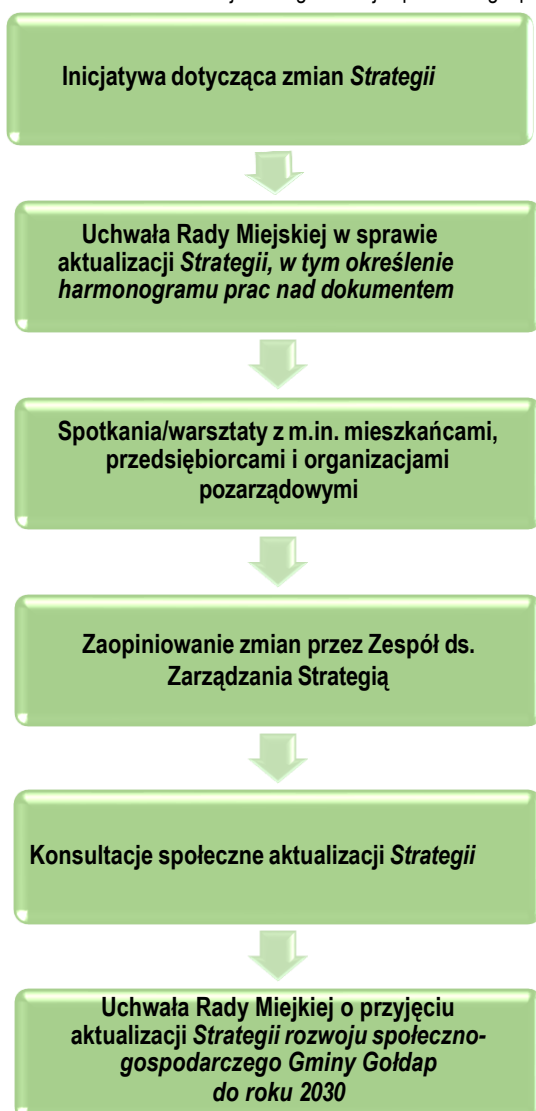
Źródło: opracowanie własne

Aktualizacja Strategii

W przypadku stwierdzenia zmian warunków i bieżącej sytuacji Gminy podczas monitorowania i ewaluacji Strategii, konieczna jest aktualizacja dokumentu. Należy zaangażować m.in. mieszkańców, przedsiębiorców oraz organizacje pozarządowe organizując spotkania/warsztaty mające na celu zaktualizowania celów i kierunków działań Gminy. Materiały powinny być na bieżąco analizowane i uwzględniane przez *Zespół ds. Zarządzania Strategią* w trakcie ewaluacji. Pomysły i nowe projekty powinny być zamieszczane w Karcie Projektu, który przykład stanowi Załącznik nr 3 do niniejszej *Strategii*. Karta Projektu powinna zawierać minimum elementów: nazwa, podmiot odpowiedzialny za realizację zadania, opis zadania, cel, termin realizacji, koszty, źródła finansowania, zgodność ze Strategią, wskaźniki produktu, rezultatu oraz oddziaływania oraz wskazanie osoby zgłaszającej projekt.

W przypadku zasadniczych zmian celów i kierunków rozwoju Gminy Gołdap, należy uchwałą Rady Miejskiej zaktualizować zapisy *Strategii*. Aktualizacja *Strategii* powinna odbywać się według poniższego schematu.

Schemat 6. Proces aktualizacji Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Gołdap do roku 2030

Źródło: opracowanie własne

4.2. Wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych

Dokumenty wykonawcze Gminy Gołdap to dokumenty gminne, które realizują cele operacyjne wskazane w *Strategii* i są uchwalane przez Radę Miejską. Do dokumentów wykonawczych można zaliczyć programy polityki sektorowej (społecznej, mieszkaniowej, komunalnej i ochrony środowiska, przestrzennego rozwoju, kultury, zdrowia, edukacji, transportu) oraz programy operacyjne (dokumenty wynikające z odrębnych ustaw np. Gminny Program Rewitalizacji).

Tabela 20. Aktualność i spójność dokumentów wykonawczych

Lp.	Obszar tematyczny	Dokumenty wykonawcze	Aktualność dokumentu	Spójność
1	Planowanie przestrzenne	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Gołdap	W trakcie aktualizacji	
2	Gospodarka komunalna	Wieloletni plan gospodarowania mieszkaniowym zasobem Miasta i Gminy Gołdap	Aktualny Wymagana aktualizacja po 2025 roku	Spójny
3	Ochrona i opieka nad zabytkami oraz zarządzanie dziedzictwem	Gminny program opieki nad zabytkami Miasta i Gminy Gołdap	Nieaktualny	
4	Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu	Program Ochrony Środowiska dla Gminy Gołdap na lata 2018-2021 z perspektywą na lata 2022-2025	Aktualny Wymagana aktualizacja po 2025 roku	Spójny
5		Plan Gospodarki Niskoemisyjnej Dla Gminy Gołdap	Aktualny	Spójny
6		Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Gołdap na lata 2017-2032	Aktualny	Spójny
7	Energetyka	Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe	Brak Ustawa Prawo energetyczne z dnia 10 kwietnia 1997 r. nakłada na gminy obowiązek planowania i organizacji zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe na swoim obszarze.	

Lp.	Obszar tematyczny	Dokumenty wykonawcze	Aktualność dokumentu	Spójność
8	Rozwój lokalny	Wieloletni program współpracy Gminy Gołdap z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3. ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na lata 2020-2022	Aktualny Wymagana aktualizacja po 2022 roku	Spójny
9		Strategia rozwiązywania problemów społecznych Gminy Gołdap na lata 2016-2023	Aktualny Wymagana aktualizacja po 2023 roku	Spójny
10		Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 – 2025	Aktualny Wymagana aktualizacja po 2025 roku	Spójny
11	Polityka społeczna	Program Wspierania Rodziny w Gminie Gołdap na lata 2020-2022	Aktualny Wymagana aktualizacja po 2022 roku	Spójny
12		Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Gołdap na rok 2021	Aktualny Wymagana corocznej aktualizacji	Spójny
13		Ponadlokalny program rewitalizacji sieci miast Cittaslow województwa warmińsko-mazurskiego w zakresie miasta Gołdap	Aktualny Wymagana aktualizacja do 2024 roku	Spójny
14	Finanse publiczne	Wieloletnia Prognoza Finansowa Gminy Gołdap	Aktualny	Spójny
15		uchwały budżetowe	Aktualny	Spójny

Źródło: opracowanie własne

4.3. Ramy finansowe i źródła finansowania

Podstawowe źródła finansowania zadań zaplanowanych w *Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Gołdap do roku 2030*, to:

5. środki własne budżetowe na realizację zadań własnych Gminy, w tym:
 - dochody własne (podatki i opłaty lokalne, udział w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa, dochody z majątku Gminy, odsetki od środków na rachunkach bankowych, pozostałe dochody).
6. krajowe i zagraniczne mechanizmy finansowe, w tym:
 - środki pochodzące z funduszy unijnych w okresie programowania na lata 2021-2027 (m.in. Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS), Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW)),
 - środki pochodzące z Europejskiego Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności,
 - inne krajowe i zagraniczne środki finansowe,
 - krajowe środki finansowe np. z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Programu Polskie Uzdrawiska
7. komercyjne instrumenty finansowe, w tym:
 - pożyczki i kredyty bankowe,
 - obligacje,
 - inne.
8. środki innych uczestników (partnerów) procesu wdrażania *Strategii*, w tym sektora prywatnego.

Projekty infrastrukturalne mogą być finansowane z następujących programów:

- 1. Regionalny Program Operacyjny Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2021-2027**
- 2. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich**
- 3. Program Polska Wschodnia +**

1) *Priorytet 4. Kapitał społeczny, turystyka oraz usługi uzdrowiskowe;*

Interwencja CS (iv): zapewnienie równego dostępu do opieki zdrowotnej i wspieranie odporności systemów opieki zdrowotnej, w tym podstawowej opieki zdrowotnej, oraz wspieranie przejścia od opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej.

W ramach interwencji CS(iv) planowany jest rozwój infrastruktury i wyposażenia podmiotów świadczących kompleksowe usługi sanatoryjne, uzdrowiskowe w Polsce Wschodniej (lubelskie, podkarpackie, podlaskie, świętokrzyskie i warmińsko-mazurskie).

Alokacja: 75 mln EUR

2) *Priorytet 2. Energia i klimat*

Interwencja CS (iv) Wspieranie działań w zakresie dostosowania do zmiany klimatu, zapobiegania ryzyku i odporności na klęski żywiołowe;

W ramach interwencji zakłada się realizację kompleksowych inwestycji zapobiegających i przeciwdziałających zagrożeniom naturalnym na obszarach zurbanizowanych, optymalizujących wykorzystanie zasobów wodnych w ramach infrastruktury użyteczności publicznej oraz zakładanie zielonej i niebieskiej infrastruktury w mieście.

Alokacja: 200 mln EUR

4. Program „Klimatyczne Uzdrowiska” – NFOŚiGW

Cel: wsparcie samorządów posiadających status uzdrowiska lub obszaru ochrony uzdrowiskowej w zwiększeniu odporności na skutki zmian klimatu. Kluczowe cele programu to m.in.:

- upowszechnianie nowoczesnych, efektywnych i skutecznych rozwiązań w miastach uzdrowiskowych,
- poprawa jakości powietrza,
- zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych na terenie uzdrowiska lub obszaru ochrony uzdrowiskowej,
- inwestycje w poprawę efektywności energetycznej oraz zwiększenie produkcji energii z odnawialnych źródeł,
- działania w zakresie adaptacji do zmian klimatu w miastach, w tym: „zielono-niebieska” infrastruktura, systemów zagospodarowania wód opadowych i kanalizacji deszczowej, zieleńców i parków,
- zaopatrzenie ludności w wodę do picia, w tym: budowa i modernizacja ujęć wód i stacji uzdatniania wody oraz sieci wodociągowych.

Alokacja: 250 mln zł

Nabór: ciągły, potrwa do 2024 roku bądź do wyczerpania środków.

5. Program „Polskie Uzdrowiska ku przyszłości” – Krajowy Plan Odbudowy

Komponent 4: Efektywność, dostępność i jakość systemu ochrony zdrowia w ramach inwestycji: D1.1.1. Rozwój i modernizacja infrastruktury podmiotów leczniczych. Poprawa stanu infrastruktury podmiotów leczniczych w obszarach priorytetowych poprzez:

- przebudowę, rozbudowę, modernizację infrastruktury podmiotów leczniczych zapewniającą bezpieczną obsługę pacjentów lub budowę nowej infrastruktury podmiotów leczniczych (wraz z pozyskaniem niezbędnego terenu w niezbędnych przypadkach związanych z brakiem możliwości efektywnego inwestowania środków w przebudowę lub rozbudowę starych, wyeksploatowanych budynków, które nie spełniają standardów obowiązujących dla obiektów ochrony zdrowia;
- doposażenie w nowoczesny sprzęt i aparaturę medyczną;
- wsparcie zmian jakościowych w funkcjonowaniu podmiotów leczniczych poprzez realizację niezbędnych działań infrastrukturalnych.

Alokacja: 961 mln euro.

Ze względu na brak zatwierdzonych programów operacyjnych w nowej perspektywie finansowej 2021- 2027 na dzień zakończenia opracowania dokumentu *Strategii*, nie jest możliwe wskazanie źródła dofinansowania wraz z wielkością dofinansowania poszczególnych projektów.

Spis schematów, rysunków, wykresów, tabel

Schemat 1. Badane obszary społeczno-gospodarcze	5
Schemat 2. Drzewo problemów	17
Schemat 3. Cel główny, cele szczegółowe Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Gołdap do roku 2030	20
Schemat 4. Struktura zarządzania Strategią rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Gołdap do roku 2030	79
Schemat 5. Monitoring Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Gołdap do roku 2030	83
Schemat 6. Proces aktualizacji Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Gołdap do roku 2030	85
Rysunek 1. OSI Miasta CITTASLOW	38
Rysunek 2. OSI EGO	40
Rysunek 3. Obszary Strategicznej Interwencji w Gołdapi	45
Rysunek 4. Obszary Strategicznej Interwencji na terenach wiejskich	46
Rysunek 5. OSI Uzdrawisko	47
Rysunek 6. OSI Przedsiębiorczość	52
Rysunek 7. OSI Rewitalizacja	54
Rysunek 8. OSI Obszary zagrożone marginalizacją	58
Rysunek 9. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej w Gołdapi	61
Rysunek 10. Przygraniczny Obszar Funkcjonalny	82
Wykres 1. Procesy demograficzne w gminie Gołdap w latach 2015-2020	8
Wykres 2. Stopa bezrobocia rejestrowanego	68
Tabela 1. Analiza SWOT	13
Tabela 2. Cel strategiczny 1 wraz z celami operacyjnymi, kierunkami działań, oczekiwanymi rezultatami i wskaźnikami osiągnięcia działań	22
Tabela 3. Cel strategiczny 2 wraz z celami operacyjnymi, kierunkami działań, oczekiwanymi rezultatami i wskaźnikami osiągnięcia działań	26
Tabela 4. Cel strategiczny 3 wraz z celami operacyjnymi, kierunkami działań, oczekiwanymi rezultatami i wskaźnikami osiągnięcia działań	29
Tabela 5. Cel strategiczny 4 wraz z celami operacyjnymi, kierunkami działań, oczekiwanymi rezultatami i wskaźnikami osiągnięcia działań	35
Tabela 6. Cele strategiczne a OSI Miasta CITTASLOW – perspektywa 2030	39
Tabela 7. Cele strategiczne a OSI EGO – perspektywa 2030	40
Tabela 8. Planowane działania w ramach OSI Miasta CITTASLOW i OSI EGO	41
Tabela 9. Oczekiwane skutki interwencji OSI Uzdrawisko a cele Strategii	50
Tabela 10. Oczekiwane skutki interwencji OSI Przedsiębiorczość a cele Strategii	53
Tabela 11. Oczekiwane skutki interwencji OSI Rewitalizacja a cele Strategii	56
Tabela 12. Oczekiwane skutki interwencji OSI Obszary zagrożone marginalizacją a cele Strategii	59
Tabela 13. Spójność Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Gołdap do roku 2030 z SOR	70
Tabela 14. Spójność Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Gołdap do roku 2030 z KSRR	72
Tabela 15. Spójność Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Gołdap do roku 2030 z Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego	73
Tabela 16. Spójność Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Gołdap do roku 2030 z Programem rozwoju miast sieci Cittaslow województwa warmińsko-mazurskiego	74

Tabela 17. Spójność Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Gołdap do roku 2030 ze Strategią rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru funkcjonalnego subregionu EGO na lata 2020-2030	75
Tabela 18. Plan operacyjny Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Gołdap do roku 2030	80
Tabela 19. Część raportu ze zrealizowanych wskaźników	84
Tabela 20. Aktualność i spójność dokumentów wykonawczych	86

Załącznik nr 1. Diagnoza społeczno-gospodarcza Gminy Gołdap

Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy Gołdap jest oddzielnym dokumentem realizowanym w ramach Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Gołdap do roku 2030.

Załącznik nr 2. Plan rozwoju uzdrowiska Gołdap na lata 2021-2027

Plan rozwoju uzdrowiska Gołdap na lata 2021-2027 jest oddzielnym dokumentem realizowanym w ramach Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Gołdap do roku 2030.

Załącznik nr 3. Karta projektu

Nazwa zadania		
Opis zadania		
Obszar realizacji		
Cel zadania		
Podmiot realizujący		
Partnerzy projektu/podmioty zaangażowane		
Termin realizacji		
Koszt zadania (PLN)		
Źródło finansowania (PLN, %)		
Zgodność ze Strategią	Cel strategiczny	
	Cel operacyjny	
	Kierunek działania	
Wskaźniki	produktu	
	rezultatu	
	oddziaływania	
Osoba zgłaszająca zadanie		
<i>Data i podpis osoby zgłaszającej projekt</i>		<i>Data i podpis Kierownika projektu</i>
<i>Akceptacja</i> <i>Data i podpis Skarbnika</i>		<i>Akceptacja</i> <i>Data i podpis Burmistrza</i>